

ER Rijec

broj 48/49
studeni
2015.

hkz
wiesbaden

glasnik hrvatske kulturne zajednice wiesbaden

DAS WORT - MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KULTURGEMEINSCHAFT WIESBADEN

25. Obljetnica rada
Hrvatske kulturne
zajednice Wiesbaden

Svjetski dan knjige

Europawoche

Kultur als Lebenshilfe
Selbsthilfegruppe

J. J. Strossmayer

Sajam knjiga u
Frankfurtu

GoEast

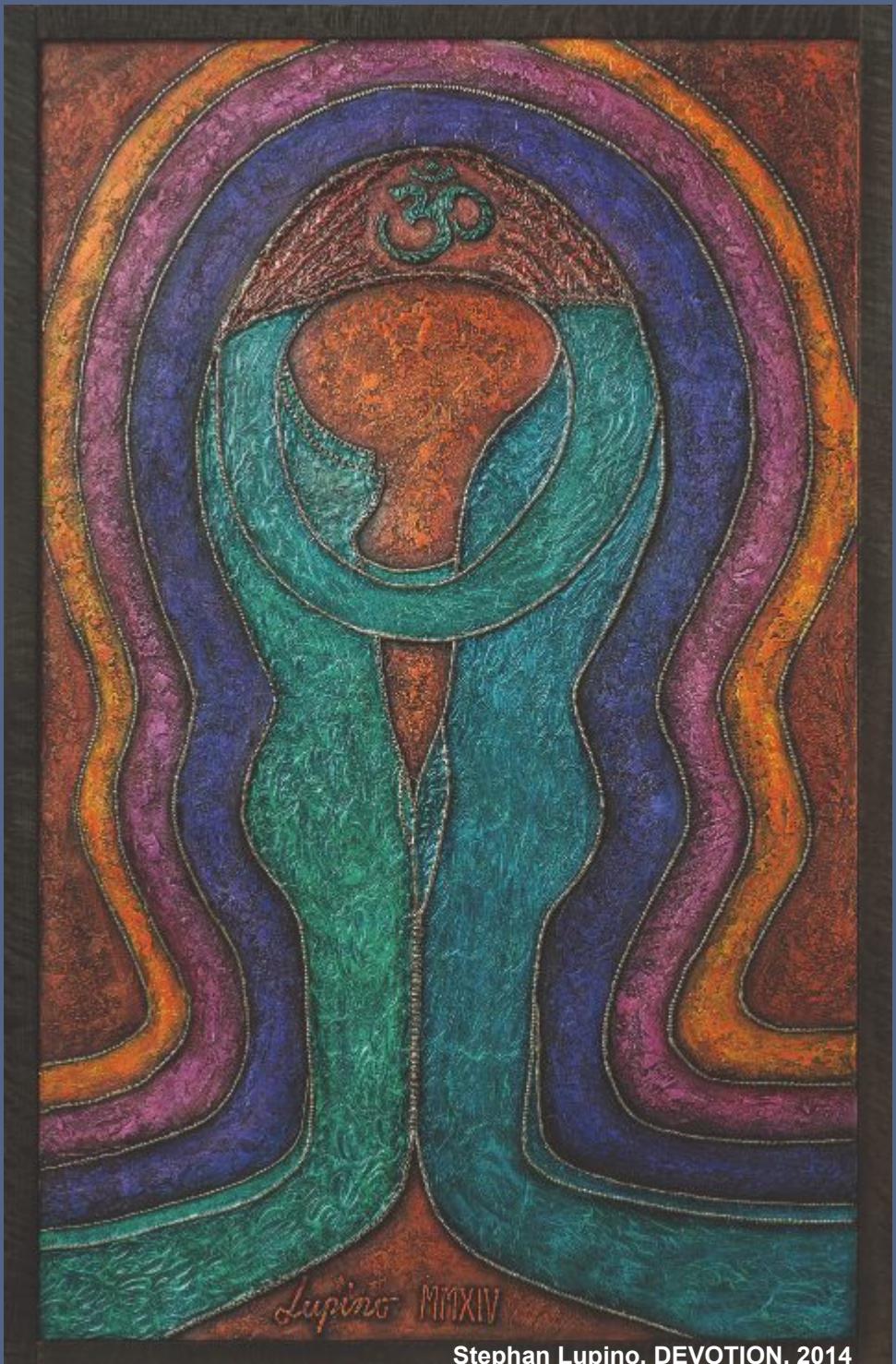
Interkulturelle Woche

Sevdah

Matica hrvatska

Friedenspolitik

Vijeće stranaca 2015

Stephan Lupino, DEVOTION, 2014

Liebe Mitglieder und Freunde der kroatischen Kulturgemeinschaft in Wiesbaden!

Herzlichen Glückwunsch! Vor uns liegt unser Jubiläum: Wir feiern den 25. Jahrestag der Arbeit, der Hingabe und der selbstlosen Beiträge zur Erhaltung, Entwicklung und Schaffung einer Kultur der kroatischen Migranten in der Landeshauptstadt Wiesbaden.

Vielen Dank für Euren/Deinen Beitrag!

Ohne diese Beiträge und unsere gemeinsame Arbeit an der Erhaltung und Entwicklung der kulturellen Identität der Kroaten und der kroatischen Bürger in Deutschland gäbe es weder diese Gemeinschaft noch einen positiven Beitrag zu der Welt, in der wir leben. Es ist nicht leicht und nicht einfach, ein Kroate oder eine Kroatin zu sein, stolz auf unsere kroatische Herkunft und Kultur und gleichzeitig gut integriert in der Wahlheimat Deutschland zu leben. Für uns in der kroatischen Kulturgemeinschaft waren die 25 Jahre geprägt vom Engagement zum Austausch von Kulturen und von der Gestaltung des gemeinsamen Lebens von Emigranten in Deutschland.

Ivana Česotić

**Dragi članovi i prijatelji Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden,
pred Vama se nalazi novi – 48/49. dvobroj Riječi.**

Izuzetno me veseli što smo uspjeli objaviti ovaj dvobroj u godini kada naša Zajednica obilježava dvadeset i pet godina svog rada. U ovom dvobroju donosimo Vam mnogo zanimljivih članaka iz različitih područja: književnosti, povijesti, kiparstva, filmske umjetnosti. Predstavljene su tri knjige: *Vilinska vrata* Radoslava Katičića, *260 dana* Marijana Gubine i *Obnova segregacija* Josipa Majnarića. U ovom dvobroju predstavljena su i dva filmska naslova *Ničije dijete* i *Goli* koja su dobila monogobrojne pohvale i priznanja na filmskom festivalu *GoEast* koji se održava u Wiesbadenu. Nastavili smo i predstavljanje značajnih povijesnih ličnosti. U ovom broju predstavljen je jedan od najvećih mecenih hrvatske znanosti i umjetnosti Josip Juraj Strossmayer.

Osvrnuli smo se i na proteklih dvadeset i pet godina rada te posebno na događanja u ovoj godini. Osobito značajno za našu Zajednicu i časopis *Riječ* bilo je predstavljanje

Riječi na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Frankfurtu. Prvi put otkad Republika Hrvatska sudjeluje na tom sajmu predstavljen je jedan časopis koji se objavljuje u Njemačkoj. Bila nam je izuzetna čast i zadovoljstvo predstaviti našu *Riječ* na takvom događanju.

Nadam se kako ćete u ovom broju pronaći nešto Vama zanimljivo te sljedeći broj obogatiti svojim prilozima.

Ana Kramarić
glavna urednica

Inhalt - Kazalo

- I. Naslovnica: **Stephan Lupino, Devotion/2013. Pretisak uz ljubaznu dozvolu autora**
- II. **Ivica Košak: Grußwort**
 1. **Ana Kramarić: Uvodna riječ**
 2. **Kazalo**
 3. **KULTURA ZAJEDNIŠTVA - 25 godina rada Hrvatske kulturne zajednice**
 4. **Tätigkeitsbericht 2011-2015**
 8. **Ivica Košak: Riječ na sajmu knjiga u Frankfurtu**
 13. **Marijana Erstić: Unter dem Stern von Niedergang und Katastrophe**
 15. **Marijana Dokoza: Sajam knjiga**
 16. **Aleksandra Brnetić: Zar je zaista moguće da nama za taj posao nedostaje vizija?**
 18. **Ivica Košak: Koexistenz als Wegbereiter des Friedens?**
 19. **Ivica Košak: Bildung für nachhaltige Entwicklung von Europa**
 21. **Ivica Košak: Ničije dijete na goEast festivalu 2015.**
 22. **Ivica Košak: Goli na goEast festivalu 2015.**
 23. **Preuzimanje odgovrnosti nad vlastitim životom**
 23. **Gründung einer Selbsthilfegruppe**
 24. **Ivica Košak: Pokret u zajedništvu, 25. susret Hrvatske kulturne zajednice u prirodi**
 25. **Litaratur im Dialog**
 26. **Josip Juraj Strossmayer**
 27. **Asghar Fassihi: Ungläubliches Staunen, ein Vortrag über das Buch von Navid Kermani**
 30. **Živa istina**
 31. **Jadranka Gradac: Matica dobiva ogrank u Ruhru**
 33. **Lahorka Plejić Poje: Matica hrvatska**
 36. **Riječ - 24 godine svjedok rada migranata**
 37. **Branka Hlevnjak: Stephan Lupino i Lupinizam**
 39. **Ivica Košak: SEVDAH, urbane traditionelle bosnische Liebeslieder**
 41. **Helga F. Weisse: Der Zauber der Buchstaben**
 42. **Magična moć riječi**
 43. **Predstavljanje knjige, Radoslav Katičić: Vilinska vrata**
 44. **Predstavljanje knjige, Marijan Gubina: 260 dana**
 45. **Predstavljanje knjige, Josip Majnarić: Obnova segregacija**
 46. **Julius Gomes: Kroatische Kulturgemeinschaft für die Multikulturelle Liste**
 48. **Impressum**
- III. **Naši sponzori**
- IV. **Rudolf Valdec: Josip Juraj Strossmayer, kraj 19. Stoljeća. (Fotoarhiv)**

KULTURA ZAJEDNIŠTVA

25 godina rada Hrvatske kulturne zajednice - Wiesbaden

Hrvatska kulturna zajednica (HKZ) djeluje u Wiesbadenu već 25 godina. Značajan doprinos u javnom nastupu i oslonac u radu je časopis „Riječ“ koji je jedino hrvatsko neprofitno glasilo takve vrste u Njemačkoj.

Konstituiranje osnivačkog odbora za udruživanje Hrvata u Wiesbadenu započelo je 1989. godine. Inicijativa je krenula od strane suradnika socijalne službe Caritasa, dakle od ljudi koji su imali pregled pučanstva i znali potrebe. Osnivačka skupština održana je u proljeće 1990. godine. Na toj skupštini učlanilo se osamdeset dvoje članica i članova.

Zajednica sada ima 120 članova, a oko 20 do 30 – naravno, ne uvijek istih - redovito se okuplja. Prva predsjednica Zajednice bila je Maja Runje, slijede zatim Biserka Andrijević, Ivo Andrijević i Ljubica Turić, a sadašnjem predsjedniku, Ivici Košaku teče treći mandat. Zahvaljujući njima i mnogim drugima, Zajednica u kontinuitetu izdaje svoj časopis *Riječ*. Časopis je, u svojim dobrim godinama, kada je postojala veća potreba za komunikacijom i održavanjem međusobnih veza, izlazio tri puta godišnje. S novi tečajem časopisa koji počinje 2011. pokušava se održati tradiciju sa dva broja. Rado bismo to pretvorili u četveroboj, međutim, ono što je održivo, to su dva broja godišnje, napominje odgovorni urednik i predsjednik zajednice HKZ.

U svakom broju na oko 40 stranica – niz tekstova. Objavljaju se, pored

Hrvatska kulturna zajednica na manifestaciji Međunarodna dana knjige 23.04.2015 pod viskom pokroviteljstvom hrvatkog i njemačkog ureda za UNESCO. FOTO: Arhiv

ostalog, i putopisi iz Hrvatske i povijesne teme, a isto tako i intervjui s predstvincima gradskih ili hesenskih vlasti i ustanova, kao i osvrti na knjige te članci o radu Zajednice i „hrvatske nastave (dopunske škole)“. Sve je to potkrijepljeno i fotografijama i sve se stavlja i na internetski portal Zajednice.

Središnje mjesto u časopisu, kao i u radu udruge, zauzima kultura. Ivica Košak: *U proteklih pet godina održali smo šezdesetak javnih nastupa.*

*Većina njih su bile literarne večeri. Mi smo u zadnjem broju naše **Riječi**, predstavljenom u okviru Svjetskog dana knjige, 10 knjiga recenzirali i predstavili. To su bile knjige koje su tijekom prošle godine predstavljene javnosti bile.*

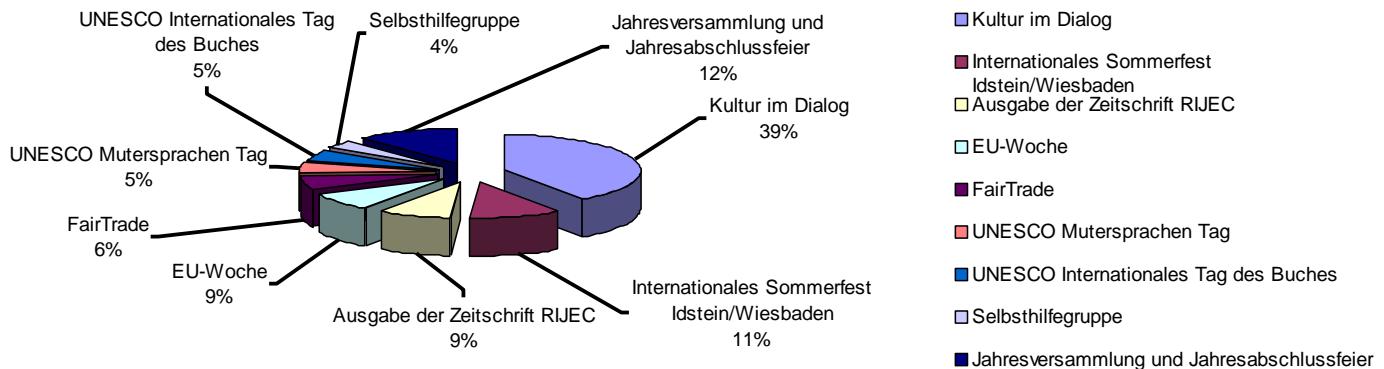
Dok „Riječ“ izlazi dvojezično, manifestacije Zajednice – književne

večeri, znanstvena i druga predavanja i tribine - odvijaju se na njemačkom jeziku, a na njih se odazivaju i gosti iz njemačkog okruženja. Među njima je češće i član hesenskog i visbadenskog Vijeća stranaca, Julius Gomes: *Potječem iz Indije, 35 godina živim u Wiesbadenu i sedam godina pratim rad Hrvatske kulturne zajednice. Smatram da je jako dobro dolaziti na njene priredbe i vidjeti kako uvijek iznova nešto radi, prezentira i nastoji održati kulturu, oživjeti je i nadograditi. Držim da je to vrlo dobro i to podržavam.¹*

Red. []

¹Izvor: Marijana Koratinik, http://www.funkhauseuropa.de/sendungen/radioform/kultur/hkz_wiesbaden102.html

Tätigkeitsbericht 2011-2015

2011

- UNSERE TRADITIONELLE JAHRESABSCHLUSSFEIER**

findet am Samstag, den 10. Dezember 2011, ab 19:00 Uhr in der Kroatischen katholischen Mission, Holstein Str. 15a (Ecke Waldstrass) in Wiesbaden statt.

- UPANISHADEN**

Kritik der Suche nach der Weisheit und die die Frage nach den Ursprüngen der Philosophie

Im Tagungsraum des Hotels Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 7. Dezember 2011 um 19:00 Uhr. **INTERKULTURELLE WOCHE**

Tjedan strane kulture u Idsteini **BÜCHER, MEDIEN UND AUTOREN**

Ist die Literatur besser geeignet, neue Perspektiven zu eröffnen, als politische Aktionen?

Mittwoch, den 28. September 2011 Stadtbücherei Idstein, Löherplatz 15 um 19:00 Uhr

- Internationales Sommerfest Wiesbaden**

multikulturalna priredba Vije ča stranaca u Wiesbadenu, Schlossplatz, Wiesbaden u subotu 10. rujna 2011 s poèetkom u 12:00 sati. Nastup hrvatskog folklora u 15:45 sati.

- Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft** lädt zum Vortrag und Diskussionsabend ein

HERMENEUTIK

Wahrheit oder Methode "Grundriss philosophischen Hermeneutik von Flacius bis Gadamer"

Referent: Ivica Košak im Tagungsraum des Chinarestaurants Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 17. August 2011 um 19:00 Uhr Kroatische

Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V. lädt zum Vortrag und Diskussionsabend ein.

- Matthias Flacius Illyricus**

Referenten: Dr. Ante Bilokapić, Mr. Luka Ilić am Donnerstag, den 11. August, um 19:00 Uhr, Holsteinstr. 15a, Wiesbaden

- SOKRATES**

Referent: Dieter Kunz im Tagungsraum des Chinarestaurant Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 29. Juni 2011 um 19:00 Uhr Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft lädt zum Vortrag und Diskussionsabend ein.

- Matthias Flacius Illyricus**

Referent: Ivica Košak im Tagungsraum des Chinarestaurant Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 22. Juni 2011 um 19:00 Uhr 2012

2012

- KRIEG IN DER SEELE**

Traumatisierte Soldaten - was ist die Konsequenz?

Donnerstag, 13. Dez. 2012, 19.30 Uhr Evangelisches Gemeindehaus in Idstein Albert-Schweitzer-Straße 4 [Vortrag und Diskussion mit Frau Dr. Tina Schröder](#)

[Ankündigung im Gemeindebrief](#)

Presse: [IZ 18.12.12 Wenn in der Seele Krieg herrscht](#)

- Weltladen für faire Produkte auch in Idstein/Taunus**

[Kroatische Kulturgemeinschaft ist ein Gründungsmitglied der Genossenschaft](http://www.weltladen-idstein.de/EINKAUF MIT GUTEM GEWISSEN (Aus IZ vom 13.12.2012)</p>
</div>
<div data-bbox=)

- Kultur im Dialog**

Internationales Sommerfest Idstein/Wiesbaden
Ausgabe der Zeitschrift RIJEC

- EU-Woche**

- FairTrade**

- UNESCO Mutersprachen Tag**

- UNESCO Internationales Tag des Buches**

- Selbsthilfegruppe**

- Jahresversammlung und Jahresabschlussfeier**

- Die Jesuiten in China**

im Tagungsraum des Chinarestaurants Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 12. September 2012 um 19:00 Uhr Europäische Tag der Sprachen 2012 INTERKULTURELLE WOCHE IDSTEIN

- SPRACHFINDUNG**

Mittwoch, den 26. September 2012 Stadtbücherei Idstein, Löherplatz 15 um 19:00 Uhr **Internationales Sommerfest Wiesbaden** Schlossplatz, am Samstag, den 8. September 2012. ab 12:00 Uhr. Einmal im Jahr wird der Schlossplatz zur "Weltbühne". Am Samstag, 8. September 2012, veranstaltet der Ausländerbeirat sein traditionelles Sommerfest, in diesem Jahr bereits zum 37. Mal.

- Kroatische Bücherspende**

Das Gutenberg- Museum in Mainz erhält am Montag, den 16. Juni 2012 (11.30 Uhr) eine umfangreiche Sammlung zur Geschichte des Buchdrucks in Kroaten

- Kulturelle Identität als Brücke zum Zusammenleben der Generationen**

Info-Stand, Vorträge, Podiumsdiskussion und Workshop anlässlich der EU Woche 2012 am Donnerstag, den 10. Mai 2012 ab 18:00 Uhr in der Kroatischen katholischen Mission, Holsteinstr. 15a (Ecke Waldstrasse) in Wiesbaden statt.

- Welttag des Buches und des Urheberrechts**

Info-Stand, Vorträge, Podiumsdiskussion und Workshop am Sonntag, den 22. April 2012 ab 17:00 Uhr im Kardinal Kuharić-Heim,

- Holsteinstr. 15a, (Ecke Waldstrasse 39a), Wiesbaden
- **Der Welttag des Buches**
([World Book and Copyright Day](#)) am 23. April ist seit 1995 ein von der [UNESCO](#) weltweit eingerichteter Feiertag für das Lesen, für Bücher, für die Kultur des geschriebenen Wortes und auch für die [Rechte ihrer Autoren](#).
- Der Internationale Tag der [Muttersprache](#) ist ein von der [UNESCO](#) ausgerufener Gedenktag zur „Förderung sprachlicher und kultureller Vielfalt und Mehrsprachigkeit“. Er wird seit dem Jahr 2000 jährlich am 21. Februar begangen.
- **Sophisten versus Gymnosophisten**
Phänomenologischer West- Ost- Diwan in Idstein oder eine Kritik der Suche nach der Weisheit und die Frage nach den Ursprüngen der Philosophie Referenten: Ivica Košak und Dieter Kunz im Hotelloobby des Hotels Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 11. Januar 2012, um 19:00 Uhr
- **Einladung zur Jahresversammlung 2012** Liebe Kolleginnen, liebe Kollegen, zur diesjährigen Jahresversammlung (mit Wahlen zum Vorstand) der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V., laden wir Sie am Sonntag, 12. Februar 2012, um 17:00 Uhr im Kardinal Kuharić-Heim, Holsteinstr. 15a, (Ecke Waldstrasse), Wiesbaden sehr herzlich ein.

2013

- **UNSERE TRADITIONELLE JAHRESABSCHLUSSFEIER** findet am Samstag, den 14. Dezember 2013, ab 19:00 Uhr in der Kroatischen katholischen Mission, Holstein Str. 15a (Ecke Waldstrasse) in Wiesbaden statt. [Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft lädt zum Vortrag und zum Diskussionsabend ein](#)
- **Deutschen und Juden vor 1939**
Stationen und Zeugnisse einer Schwierigen Beziehung Referent: Ivica Košak im Hotelloobby des Hotels Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 4. Dezember 2013, um 19:00 Uhr [Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft lädt zum Vortrag und zum Diskussionsabend ein](#)
- **IN ERINNERUNG AN DEN LITERATURKRITIKER MARCEL REICH-RANICKI**
Referent: Ivica Košak im Hotelloobby des Hotels Golden Lotus Rodergasse

- 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 16. October 2013, um 19:00 Uhr
- [Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft lädt zum Vortrag und zum Diskussionsabend ein](#) in Erinnerung an Kulturkritiker Ivan Ilić Referent: Ivica Košak im Hotelloobby des Hotels Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 25. September 2013, um 19:00 Uhr
- Buchvorstellung
Drago Trumbetaš: MONOGRAPHIE Kunst der Befreiung
19:00 Uhr Stadtbücherei Idstein, Löherplatz 15, 65510 Idstein [Einladung](#)
- [Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft lädt zum Vortrag und zum Diskussionsabend ein](#)
CHRISTUS BUDDHA SCHOPENHAUER
Studien zur Psychologie des Pessimismus Referent: Ivica Košak im Hotelloobby des Hotels Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 21. August 2013, um 19:00 Uhr
- **Europafest zum Beitritt der Republik Kroatien** in die Europäische Union Montag, 1. Juli 2013 | 19 Uhr Industrie- und Handelskammer für Rheinhessen Schillerplatz 7 | 55116 Mainz
- **Kroatiens Städte als Teil der europäischen Stadtlandschaft** Prof. Dr. Ludwig Steindorff (Kiel) Dienstag, den 2. Juli, von 18.00 bis 20.00 Übungsraum der Abteilung für Osteuropäische Geschichte Mainz (Johannes Gutenberg Universität, Philosophicum, P 01-718, Jacob-Welder-Weg 18, Mainz)
- **„Verstärkung kommt!“**
Kroatiens Beitritt in die EU Vortrag- und Diskussionsveranstaltung Landeszentrale für politische Bildung Rheinland-Pfalz Mittwoch, 3. Juli 2013, 18.00 Uhr Universität Mainz - Alte Mensa EUROPAWOCHE 2013
- **VERORTUNG DER KROATISCHEN MIGRANTEN ALS EUROPÄISCHE BÜRGERINNEN UND BÜRGER**
Vortrag und Diskussion anlässlich der EU-Woche 2013 in der Hotelloobby des Hotels Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 23. Januar 2013 um 19:00 Uhr [PROJEKTBESCHREIBUNG](#)
- **Internationales Sommerfest Wiesbaden Schlossplatz**, am Samstag, den 7. September 2013, ab 12:00 Uhr. Einmal im Jahr wird der Schlossplatz zur "Weltbühne". Am Samstag, 7. September 2013, veranstaltet der Ausländerbeirat sein traditionelles Sommerfest, in diesem Jahr bereits zum 38. Mal.
- **10 Jahre Idsteiner Friedensbündnis** Sonntag, den 14. April 2013 14.30 Uhr in das Evangelische Gemeindehaus Albert-Schweitzer-Straße 4, 65510 Idstein 13. filmski festival dokumentarnoga filma srednje i istočne Europe
- Na "goEast" festivalu film KRUGOVI redatelja Srđana Golubovića goEast Caligari: 11.04.2013 / 20:00 Uhr Wiesbaden [goEAST EUROPAWOCHE 2013](#)
- Im Europäischen [Jahr der Bürgerinnen und Bürger 2013](#) gibt es wieder ein vielfältiges Angebot an Informations- und Diskussionsveranstaltungen, Aktionen und Initiativen, die zur Stärkung des Europagedankens beitragen.
- **VERORTUNG DER KROATISCHEN MIGRANTEN ALS EUROPÄISCHE BÜRGERINNEN UND BÜRGER**
Podiumsdiskussion und Workshop anlässlich der EU-Woche 2013 am Montag, den 6. Mai 2013 ab 19:00 Uhr in der Kroatischen katholischen Mission, Holsteinstr. 15a (Ecke Waldstrasse) in Wiesbaden [PROJEKTBESCHREIBUNG](#)
- 2013 is the United Nations International Year of Water Cooperation
Der Weltwassertag am 22. März
Kroatische Kulturgemeinschaft ist eine Nichtstaatliche Organisation, die für sauberes Wasser und Gewässerschutz kämpft und den Weltwassertag dazu nutzt, die öffentliche Aufmerksamkeit auf die kritischen Wasserthemen unserer Zeit zu lenken.
- Idsteiner Frühling am 16. und 17. März Weltladen für faire Produkte auch in Idstein/Taunus [http://www.weltladen-idstein.de/EINKAUF MIT GUTEM GEWISSEN \(Aus Riječ Nr. 43, 2013\)](http://www.weltladen-idstein.de/EINKAUF MIT GUTEM GEWISSEN (Aus Riječ Nr. 43, 2013))
- Kroatische Kulturgemeinschaft ist ein Gründungsmitglied der Genossenschaft Integrationspolitik des Landes Hessen
- **Präventionsbeauftragte im Netzwerk Sicherheit für Alle haben**
u.a. die Aufgabe, den Erwachsenen die Möglichkeit zu geben, Erziehungskompetenz im Bezug auf die neuen Medien zu erwerben ([Siehe Besprechungsnotiz vom 6. Februar 2013](#))
- HOMMAGE ON Prof. Dr.-Ing., Dr.-Ing. e.h., Dr.-Ing. h.c. **Fran Bošnjaković** - Humanist und Naturwissenschaftler - am Sonntag, den 24. Februar 2013 ab 17:00 Uhr, Holsteinstr. 15 A, Wiesbaden ([im Anschluss an unsere Jahreshauptversammlung](#)) [Ein Beitrag anlässlich des 110. Geburtstages](#)

- Einladung zur Jahresversammlung

2013

Liebe Kolleginnen, liebe Kollegen, zur diesjährigen Jahresversammlung (mit Wahlen zum Vorstand) der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V. laden wir Sie am Sonntag, 24. Februar 2013, um 17:00 Uhr im Kardinal Kuhari č-Heim, Holsteinstr. 15a, (Ecke Waldstrasse), Wiesbaden sehr herzlich ein.

- DIE IDSTEINER MITTWOCHSGESELLSCHAFT LÄDT ZUM VORTRAG UND ZUM DISKUSSIONSABEND EIN

Die Legende über Katharina von Alexandria, Schutzpatronin der Philosophen und der historische Untergang der antiken Wissenschaft nach der Ermordung der Philosophin Hypatia

Referent: Ivica Košak

in der Hotellobby des Hotels Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 23. Januar 2013 um 19:00 Uhr

2014

- UNSERE TRADITIONELLE JAHRESABSCHLUSSFEIER findet am Samstag, den 6. Dezember 2014, ab 18:00 Uhr in der Kroatischen katholischen Mission, Holstein Str. 15a (Ecke Waldstrasse) in Wiesbaden statt.

- **Europäischer Tag der Sprachen 2014**

26. September 2014

INTERKULTURELLE WOCHE 2014

vom 21. bis 27. September 2014

Der **Tag des Flüchtlings** findet im Rahmen der Interkulturellen Woche in diesem Jahr am 26. September 2014 statt

- INTERNATIONALES SOMMERFEST WIESBADEN

Schlossplatz, am Samstag, den 13. September 2014, ab 12:00 Uhr. Einmal im Jahr wird der Schlossplatz zur "Weltbühne". Am Samstag, 13. September 2014, veranstaltet der Ausländerbeirat sein traditionelles Sommerfest, in diesem Jahr bereits zum 39. Mal.

- „Integration geht durch den Magen“

- Kulturelle Vielfalt genießen in Wiesbaden gestern und heute in **Vorbereitung, siehe Projektbeschreibung**

- LITERATURBESPRECHUNG MIT DISKUSSION Die Verhaltensökonomik

Mittwoch, den 04. Juni 2014 in Hotellobby des Hotels zur Traube & China Restaurant Golden Lotus,

Rodergasse 27 - 65510 Idstein/Ts.

um 19:00 Uhr

- Internationales Sommerfest Idstein

am Samstag, den 14. Juni 2014, ab 12:00 Uhr. König-Adolf-Platz Einmal im Jahr wird der König-Adolf-Platz zur "Weltbühne". Am Samstag, 14. Juni 2014, veranstaltet der Ausländerbeirat der Stadt Idstein sein traditionelles Sommerfest.

- EUROPAWOCHE 2014

BUCHBESPRECHUNG MIT DISKUSSION YOIK FOR EUROPE Mittwoch, den 07. Mai 2014 in Hotellobby des Hotels zur Traube & China Restaurant Golden Lotus, Rodergasse 27 - 65510 Idstein/Ts. um 19:00 Uhr EUROPAWOCHE 2014

- Gegen das Vergessen - wie der Balkan zum Krisenherd wurde

Vortrag und Diskussion anlässlich der EU-Woche 2014 Holsteinstr. 15a, (Ecke Waldstrasse), Wiesbaden am Donnerstag, den 8. Mai 2014 um 19:00 Uhr LITERATURBESPRECHUNG MIT DISKUSSION Hirnhemisphären und Schrift vom Totenbuch der Ägypter bis De institutione bene vivendi (Marko Marulić 16.Jh.)

Mittwoch, den 5. März 2014, in der Hotellobby des Hotels zur Traube & China Restaurant Golden Lotus, Rodergasse 27 - 65510 Idstein/Ts. um 19:00 Uhr

- Internationaler Tag der Muttersprache mit Unterstützung der Deutschen UNESCO-Kommission e.V. am Sonntag, den 23. Februar 2014 um 17:00 Uhr Holsteinstr. 15 A, Wiesbaden

- Jahresversammlung 2014

Liebe Kolleginnen, liebe Kollegen, zur diesjährigen Jahresversammlung (mit Wahlen zum Vorstand) laden wir Sie am Sonntag, 23. Februar 2014, um 17:00 Uhr Holsteinstr. 15a, (Ecke Waldstrasse), Wiesbaden sehr herzlich ein.

- Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft lädt zum Vortrag und zum Diskussionsabend ein

Christoph Clark : Die Schlafwandler /Wie Europa in den Ersten Weltkrieg zog
Referent: Ivica Košak im Hotellobby des Hotels Golden Lotus Rodergasse 27, 65510 Idstein, am Mittwoch, den 22. Januar 2014, um 19:00 Uhr

2015

- Gibt es noch Chancen für Frieden?

Vortrag und Diskussion mit Dana Regev (Journalistin) Dienstag, 22. September 2015, 19.30 Uhr Evangelisches Gemeindehaus, Albert-Schweitzer-

Str. 4, 65510 Idstein **Idstein** is(s)t vielfältig!

- am Samstag, den 26. September ab 13:00 Uhr essen wir in der Weiherwiese zusammen EINE GROSSE TAFEL MITTEN IN DER STADT - UND ALLE MENSCHEN IN IDSTEIN SIND HERZLICH EINGELADEN, DARAN GEMEINSAM ZU ESSEN UND ZU FEIERN! **EINLADUNG**

- Erzählcafé: MIR GEHT'S GUT IN DEUTSCHLAND Menschen erzählen aus ihrem Leben in Deutschland Am Dienstag, den 29. September 2015 um 19:30 Uhr Café Alter Markt, Weiherwiese 2, Idstein Idsteiner Mittwochsgesellschaft

- BUCHBESPRECHUNG MIT DISKUSSIONUNGLÄUBIGES STAUNEN über das Christentum von Navid Kermani Mittwoch, den 30. September 2015 im Hotel zur Traube / China Restaurant Golden Lotus, Rodergasse 27 - 65510 Idstein/Ts. um 19:00 Uhr Referent: Dr. Asghar Fassihi

- BUCHMESSE Frankfurt/M. Präsentation der Zeitschrift: Rijec - Das Wort Kroatischer Gemeinschaftsstand, Halle 5.0 D117 Samstag, den 17. Oktober 2015 12.00 - 13.00 Uhr **PROGRAMM BUCHMESSE 2015**

- INTERNATIONALES SOMMERFEST WIESBADEN

Einmal im Jahr wird der Schlossplatz vor dem Rathaus zur "Weltbühne". Am Samstag, den 12. September 2015, ab 10:00 Uhr. veranstaltet der Ausländerbeirat sein traditionelles Sommerfest, in diesem Jahr bereits zum 40. Mal. Die Kroatische Kulturgemeinschaft ist wie immer mit Kultur und mediterraner Küche dabei. Neben Folklore, touristischen Informationen, Weinproben und kulinarischen Spezialitäten erwarten Sie gesprächsbereite Menschen mit guter Laune.

- Ein Naturspaziergang der anderen Art findet am Sonntag, den 21. Juni 2015 statt. Die kroatische Kulturgemeinschaft lädt zum Treffen auf der Platte in Wiesbaden /An der B417 um 14:00 Uhr.

<http://www.lebenshilfe.hkz-wie.de/haupt.html>

- GoEast 15. Festival des Mittel- und Osteuropäischen Films 22.04. - 28.04.2015 Wiesbaden **goEAST**

- Internationales Sommerfest Idstein am Samstag, den 13. Juni 2015, ab 12:00 Uhr. König-Adolf-Platz Einmal im Jahr wird der König-Adolf-Platz zur "Weltbühne". Am Samstag, 13. Juni 2015 veranstaltet der Ausländerbeirat der Stadt Idstein sein traditionelles Sommerfest.

- BILDUNG FÜR NACHHALTIGE ENTWICKLUNG VON EUROPÄ**

Führung durch die Ausstellung
INTEGRAZION IST EIN GENUSS am Dienstag, den 5. Mai 2015 um 18:00 Uhr im Schaufenster Stadtmuseum Ellenbogengasse 3 bis 7, 65183 Wiesbaden und anschließend ab 19:00 Uhr

- Buchvorstellung mit Diskussion mit Alida Bremer: Olivas Garten im Kirchenfenster Schwalbe 6, Schwalbacher Strasse 6, 65183 Wiesbaden**

- ANLÄSSLICH DES WELTTAGES DES BUCHESUND DES URHEBERRECHTS BUCHAUSSTELLUNG UND VORSTELLUNG DER NEUESTEN AUSGABE DER ZEITSCHRIFT**

„RIJEĆ“ am Donnerstag, den 23. April 2015, in der - Hochschule RheinMain Gebäude A - Raum 112 Kurt-Schumacher-Ring 18 65197 Wiesbaden, um 18:00 Uhr Programmpunkte:
Spiegelung der Indischen Kultur in der Kroatischen Literatur seit dem 13. Jh. Mit einer Musikperformance des Künstlers Senad Ajanović(Gitarre) Kronotop - Eine Geschichte der Kroatischen Performance im 20. Jh. Rijeka wird zur Fiume - Apotheosen und Epiphanien Gabriele d'Annunzios Mit Autorenlesung (Dr. Sc. Marijan Erstić, Uni-Siegen) Der Radikalierungsprozess in der Theologie von Matthias Flacius Illyricus Bilderausstellung der Mahlerin Jela Šare Eintritt frei! - Gäste sind willkommen!

- Am 29. November 2015 werden die Ausländerbeiräte in Hessen neu gewählt**

Die Ausländerbeiräte leisten seit vielen Jahren einen wichtigen Beitrag zur kommunalen Integrationspolitik: Sie

ermöglichen politische Teilhabe über das Wahlrecht hinaus, sie bringen Anregungen in die Kommunalpolitik ein. Sie setzen sich nachdrücklich für die Verbesserung der Lebenslagen von Migrantinnen und Migranten ein. Die Ausländerbeiräte sind überethnisch, arbeiten überparteilich und überkonfessionell. Aber sie nehmen Partei gegen Rassismus und Diskriminierung. Sie sind das Sprachrohr der Migrantinnen und Migranten, ihre Interessenvertretung in Ihrer Kommune! Mehr Informationen finden Sie [hier](#)

[Auch in kroatischer Sprache Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft lädt zum Vortrag und zum Diskussionsabend ein](#)

- Der Radikalierungsprozess *Theologian of Sin and Grace The Process of Radicalization in the Theology of Matthias Flacius Illyricus* am Mittwoch, den 4. März 2015, um 19:00 Uhr in der Hotellobby des Hotels zur Traube & China Restaurant Golden Lotus, Rodergasse 27 65510 Idstein/Ts. Ausstellung im Schaufenster Stadtmuseum 27. Februar bis 24. Mai 2015

- „Integration ist ein Genuss“ Kulturelle Vielfalt genießen in Wiesbaden gestern und heute Öffnungszeiten: Di-So 11-17 Uhr Ellenbogengasse 3-7, Wiesbaden Ausstellung zum Themenkomplex Integration und Migration, die von einem 25-köpfigen Kuratorenteam aus mehr als 15 Ländern kuratiert wird. [FLYER](#)
- Mit jeder Sprache, die ausstirbt, wird ein Bild des Menschen ausgelöscht. Octavio Paz (1914 - 1998) Internationaler Tag der Muttersprache

mit Unterstützung der Deutschen UNESCO-Kommission e.V. am Sonntag, den 21. Februar 2015 um 18:30 Uhr Holsteinstr. 15 A, Wiesbaden

- Jahresversammlung 2015**

Liebe Kolleginnen, liebe Kollegen, zur diesjährigen Jahresversammlung laden wir Sie am Sonntag, den 21. Februar 2015, um 18:00 Uhr Holsteinstr. 15a, (Ecke Waldstrasse), Wiesbaden sehr herzlich ein.

- [Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft lädt zum Vortrag und zum Diskussionsabend ein](#)**

PSYCHOLOGIE DER MASSEN nach Gustave Le Bon

am Mittwoch, den 4. Februar 2015, um 19:00 Uhr in der Hotellobby des Hotels zur Traube & China Restaurant Golden Lotus, Rodergasse 27 65510 Idstein/Ts.

- [Die Idsteiner Mittwochsgesellschaft lädt zum Vortrag und zum Diskussionsabend ein](#)**

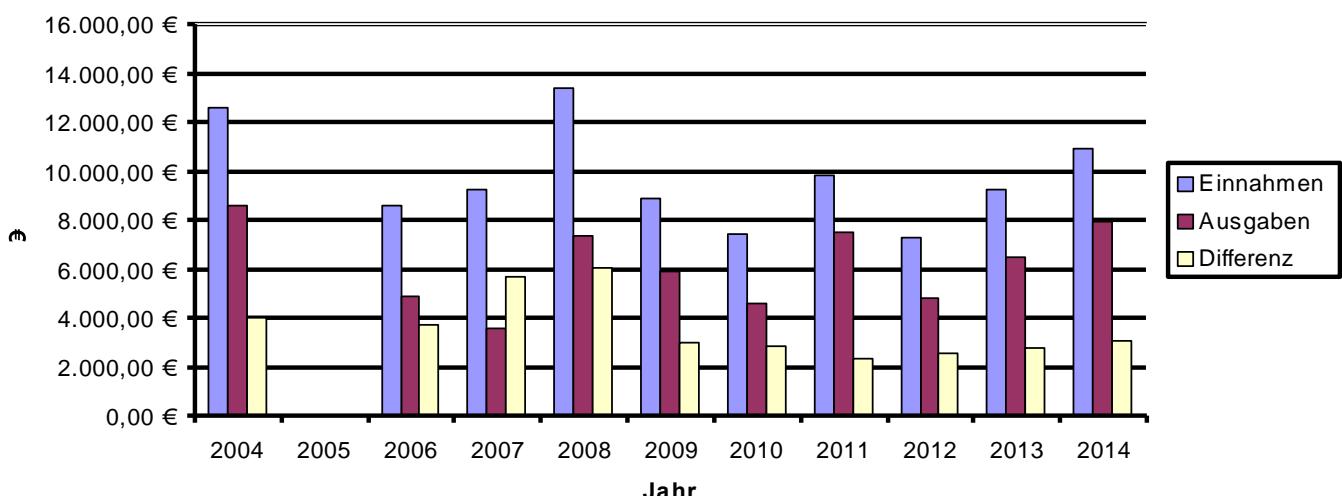
G E W A L T F R E I Why Civil Resistance Works am Mittwoch, den 28. Januar 2015, um 19:00 Uhr in der Hotellobby des Hotels zur Traube & China Restaurant Golden Lotus, Rodergasse 27 65510 Idstein/Ts.

- Kein Platz für Hass und Gewalt NO-PEGIDA-SPAZIERGANG** MONTAG 19.01.2015 19 UHR BAHNHOFSPLATZ - WIESBADEN Für Vielfalt, Offenheit, Demokratie und Solidarität
- Referat: [Das Phänomen Tesla](#) Paradebeispiel für die Entstehung von Wissenschaftsmythen am Montag, den 12. Januar 2015, um 18:00 Uhr Holsteinstr. 15a, (Ecke Waldstrasse) Wiesbaden

• Red. []

• Quelle: <http://hkz-wi.de>

Einnahmen und Ausgaben für die Jahre 2004 bis 2014

Ove godine, po prvi puta u povijesti hrvatskog nacionalnog nastupa, u programu se povelo računa o publicističkoj djelatnosti Hrvata u Njemačkoj pa je tako u subotu predstavljena i Riječ, časopis za kulturni život migranata hrvatskoga podrijetla kojeg izdaje Hrvatska kulturna zajednica u Wiesbadenu.

Aleksandra Brnetić u <http://www.hrvatskiglas-berlin.com/?p=153480#more-153480>

Riječ na sajmu knjiga u Frankfurtu

U subotu 17. 10. 2015. na nacionalnom štandu Republike hrvatske predstavljen je časopis **RIJEČ** koji izdaje **Hrvatska kulturna zajednica iz Wiesbadena**. Iako je jedna od manjih stranih zajednica u Wiesbadenu, u gradu njemačke pokrajine Hessen, **Hrvatska kulturna zajednica** značajno pridonosi raznolikosti iseljeničke kulture. U gradu u kojem je svoj novi dom pronašlo preko 1300 Hrvatica i Hrvata živi preko 160 nacija. Uz brojne i raznovrsne nematerijalne doprinosе kulturi u svom dvadeset i petogodišnjem djelovanju HKZ-Wi ostvarila je 47 izdanja časopisa **Riječ**.¹

Sadržaj ove periodike koja se izdaje već 24 godine, svjedoči o kontinuiranoj prisutnosti hrvatske kulture u Njemačkoj. Kroz tiskano izdanje stvara se vrijedan spomenik nematerijalne baštine. – naglasila je Aleksandra Brnetić, voditeljica prezentacije Riječi na Sajmu. Veoma slojevita hrvatska migracija u Njemačkoj dobiva time, premda tek lokalno, svoj jezični izraz u javnosti. Predstavljena **Riječ** broj 47 za 2015. godinu donosi 45 priloga iz pera dvadesetak autorica i autora na 88 stranica. U časopisu su predstavljene tri generacije literarnih radova hrvatskih

Samstag, den 17. Oktober 2015

* Zeit: 12.00 – 13.00

* Ort: Kroatischer Gemeinschaftsstand, Halle 5.0 D117

Präsentation der Zeitschrift: Riječ (Das Wort)

Auch die neueste Ausgabe der halbjährlich erscheinenden Vereinszeitschrift Riječ („Wort“) gibt Zeugnis vom kulturellen Wirken kroatischer Einwanderer in Deutschland. Hier schreiben Jung und Alt, Grundschüler, Universitätsdozenten, Wissenschaftler. Drei umfangreiche Aufsätze sind hervorzuheben, in denen es darum geht, die jahrhundertealten und tiefgehenden Spuren indischer Kultur in der kroatischen Literatur zu erforschen; weiterhin um die Frage, wie die italienische Herrschaft in der kroatischen Hafenstadt Rijeka mit dem Schriftsteller D'Annunzio im Mittelpunkt wesentliche Elemente des Faschismus vorwegnahm sowie über die Rolle des kroatischen Theologen Matija Vlačić Ilirik in der protestantischen Bewegung des 16. Jahrhunderts.

Teilnehmer: Marijana Erstić (Literaturwissenschaftlerin), Luka Ilić (Theologe),

Ivica Košak (Herausgeber, Vorsitzender der Kroatischen Kulturgemeinschaft in Wiesbaden), Ana Kramarić (Chefredakteurin der Zeitschrift Riječ)

Moderation: Aleksandra Brnetić (Journalistin)
iseljenika. Od đačkih pokušaja do sva bitna kulturna događanja u stručnih priloga sveučilišnih i zajednici i izvan nje popraćena su znanstvenih radnika. Suradnja s pisanim izvještajima. Vrijedni nastavnicama Hrvatske nastave, članovi Hrvatske kulturne zajednice posebice učiteljicom hrvatskog Wiesbaden već niz godina pohode i jezika, Anom Kramarić u ulozi događanje koje je u potpunosti glavne urednice časopisa Riječ posvećeno pisanoj riječi – predstavlja poseban doprinos aktivnom procesu integracije. Ana aktivnom procesu integracije. Ana Kramarić, piše: Pisana riječ ima u Hrvatskoj kulturnoj zajednici Wiesbaden izuzetno važnu ulogu i Ivice Košaka (Riječ br. 29 i 32) i Slavka Pantelića (Riječ br. 35)

¹ <http://www.hkz-wi.de/rijec/index.html>

vidljivo je veliko zadovoljstvo predstavljanjem hrvatske književnosti na Frankfurtskom sajmu knjiga. Tih godina (2002. i 2003.) svoj rad predstavili su i članovi Hrvatske kulturne zajednice: Dragica Anderle i Zdravko Luburić. Godine 2001. su osim predstavljanja hrvatske književnosti na sajmu održane i brojne aktivnosti izvan sajamskog izložbenog prostora koje su pridonijele promociji hrvatske književnosti i kulture u Njemačkoj.

...

Iz gore spomenutih članaka objavljenima u prijašnjim brojevima Riječi može se zaključiti kako je Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden pozitivan primjer kako se promiče hrvatska kultura u inozemstvu. Članovi Zajednice trude se biti prisutni na bitnim kulturnim događanjima na području na kojem zajednica djeluje, a Frankfurtski sajam knjiga je svakako događanje koje nudi najviše mogućnosti što su članovi HKZ Wiesbaden prepoznali. HKZ Wiesbaden prijašnjih godina nije na tom važnom kulturnom događanju bila prisutna samo kao posjetitelj nego i aktivni sudionik. Hvale-vrijedna je i suradnja s Maticom

Ivica Košak, Ana kramarić, dr. Luka Ilić, Aleksandra Brnetić

hrvatskom i potrebno ju je ponovno intenzivirati jer otvara mnoge mogućnosti za daljnje projekte. Iz članka je vidljivo kako je iza Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden period predanog rada na predstavljanju, njegovovanju i stvaranju hrvatske književnosti i drugih vidova kulture u Njemačkoj i tim stopama treba i dalje nastaviti.²

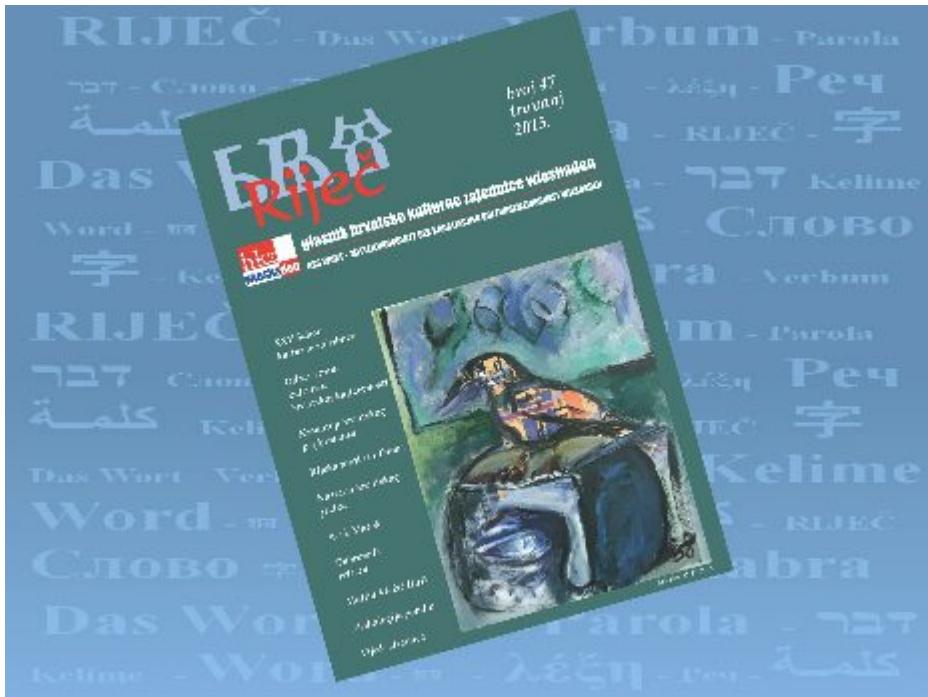
Časopis *Riječ*, zahvaljujući novčanoj potpori Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, donosi u broju 47 samostalni rad o Odrazu indijske kulture u hrvatskoj književnosti. U suradnji sa Zajednicom nakladnika i knjižara, te Maticom hrvatskom iz Zagreba, autor je priredio pregled djela i autora indološke tematike od 13. stoljeća do danas. Kulturnopovijesne veze naših krajeva s Indijom, ne samo da nisu istražene u svim svojim vidovima već mnogi od tih vidova jedva da su poznati, a neki i nisu. Cilj ovog projekta je prikazati odraz kulture Istoka u kulturi Hrvata i Hrvatske. O pojedinim vidovima hrvatskih susreta s indijskom pisanom i usmenom tradicijom, a što treba doprinijeti potpunijem sagledavanju i boljem razumijevanju vlastitih

nam sastavnica, kako u prošlosti tako i u sadašnjosti i to ne samo s obzirom na Indiju, već i s obzirom na Europu s kojom u tom pogledu mnogo toga dijelimo. Po prvi se put u ovome projektu istražuje slika Indije kakva je u nas oblikovana na temelju objavljenih djela hrvatskih pisaca i znanstvenika.

Hrvat - Začetnik znaštvene orijentalistike

Ivan Filip (Philippus) Vezdin (Vesdin), rođen je 25. travnja 1748. u obitelji austrijskih Hrvata, u mjestu Hof, danas u Donjoj Austriji, od oca Jurja (Georgius) Vesdina i majke Helene r. Prekunićin. Umro je 1806. u Rimu. Uz materinski hrvatski jezik govorio je još desetak europskih jezika: latinski, grčki, hebrejski, njemački, mađarski, talijanski, španjolski, portugalski i engleski, ali je kao misionar Indije (od 1776.) ovlađao i Sanskritom i brojnim drugim indijskim dijalektima. Zaredio se za bosonogog karmelićanina 1768. u Linzu, filozofiju i teologiju završio je u Pragu 1773. Na malabarskoj obali u Indiji djelovao je kao misionar u državi Kerali od 1776. do 1789. kad se vratio u Europu. Zbog ratova nije se mogao ponovno vratiti u Indiju.

² Ana Kramarić, Odraz literature u našoj Riječi, RIJEĆ 45/46, Wiesbaden 2014. Str. 4

Čarobni svijet istoka odražava se čak i u narodnim pjesmama Slavonije i Dalmacije. Marin Držić uvodi Indiju u drami Dundo Maroje u hrvatsku književnost 16. st., likom indijskog Negromanta. Indija se obrađuje u djelima Marka Pola, Mavre Čavčića, Ivana Gundulića, Benedikta Kotruljevića, zatim Matije Antuna Reljkovića, Stjepana Radića, Tina Ujevića, Dragutina Tadijanovića i naravno znanstvenika kao što su Čedomil Veljačić, Radoslav Katičić i Mislav Ježić. Prva enciklopedijska obrada jezika i indijske tradicije u Europi objavljena je u 18. st., a potječe iz pera hrvatskog misionara Ivan Filipa Vezdina. 2006. godine obilježena je 200-ta obljetnica njegove smrti.

Poslije izlaganja na Frankfurtskom sajmu knjiga 2006. godine i ponovljenih predavanja u Rüsselsheimu, (Večernji list 09.11.2006.), Koblenzu (VL 10. 11. 2007.) i Wiesbadenu³, ovo je predavanje dobilo još jednu dimenziju: - Ilustraciju kontinuiteta hrvatske znanosti i umjetnosti u književnosti u europskom kontekstu. Hrvatska kulturna zajednica iz Wiesbadena

želi ovim predavanjem istaknuti važnost i značaj jezične kulture malih naroda.

List sadrži tri opsežna eseja: *Prikaz odraza indijske kulture u hrvatskoj literaturi*, kao djelo koje je u suradnji s Maticom hrvatskom iz Zagreba te Društvom bivših

studenata hrvatskih sveučilišta *AMAC-D* predstavljeno na Sajmu knjiga u Frankfurtu 2006. godine⁴. Kao svojevrsnu dopunu povijesti hrvatskoga performansa, predstavljenom na Sajmu knjiga 2014. godine, tiskan je i rad dr. phil. Marijane Erstić, docentice sa Sveučilišta u Siegenu. Time je ne samo dopunjeno slabo razrađeno poglavlje u Riječi u djelu *Kronotop hrvatskog performansa*, nego je razrađena i uloga performansa u političkom životu, kako je to bilo rečene već na javnoj tribini u povodu Svjetskoga dana knjige 23. travnja 2015 u Wiesbadenu. *Kronotop hrvatskog performansa* u Riječi je predstavljen kao enciklopedijski pregled povijesti i razvoja hrvatskog performansa u koji je uvršteno i 150 intervjuja s umjetnicima. "Ta je knjiga povijest poimanja slobode na ovim prostorima, dokument o velikim borbama od 20-tih godina pa do

⁴ http://www.hkzw.de/program_hr/UPANISHADEN.html

³ Ana Kramarić, Odraz literature u našoj Riječi, RIJEĆ 45/46, Wiesbaden 2014. Str. 4

kraja 20. stoljeća te o ljudima koji su postali ikone tog tipa umjetnosti".⁵

Zahvaljujući poklonu Ministarstava za kulturu/Vladimir Stojšavljević, HKZ-Wi bila je u mogućnosti proslijediti ovu knjigu na poklon knjižnici *Sveučilišta u Siegenu*. Docentica povijesti kulture, dr. sc. Marijana Erstić sa Sveučilišta u Siegenu predstavila je „Riječi“ broj 47 posebno poglavje performansa literarno-pjesničkog karaktera u službi političke agitacije fašista na području grada Rijeke dvadesetih godina prošloga stoljeća. Predavanje koje je objavljeno u *Riječi* broj 47 postaje tako dopunsko poglavje **Kronotopa**.

Ulaskom ovog enciklopedijskog djela u sveučilišnu biblioteku jednog njemačkog sveučilišta ta knjiga postaje dostupna generacijama studenata kroatiste i slavistike te povijesti umjetnosti. *Riječ* je već unazad nekoliko brojeva postala platforma na kojoj se objavljaju studijski radovi studenata i tako bilježi rad, ne samo kroatista, nego otvara pristup hrvatskoj kulturi. Članak *Dubrovnik Erlesen* u *Riječi* broj 47 svjedoči o tome.

A u recenziji dijela *Theologian of Sin and Grace*, rada dr. theol. Luke Ilića o ulozi hrvatskoga teologa Matije Vlačića Ilirika u prevaranjima protestantskoga pokreta u 16. stoljeću, predstavljena je i uloga hrvatskih novovjekih znanstvenika na njemačkom govornom području.⁶ Većina obrađenih naslova nisu samo recenzirani u *Riječi*, nego su dio aktivnoga istupa Hrvatske kulturne zajednice u javnosti. S

⁵ Vladimir Stojšavljević, pomoćnik ministricе kulture na promociji knjige na *Frankfurtskom sajmu knjiga* 2014.

⁶ http://www.hkz-wi.de/kronika_hr/Razgovor_s_Ivicom_Kosakom.pdf

petnaestak prikaza književnih djela

iz Hrvatske i svijeta, predstavljenih svjedoči o sposobnosti kulturne zajednice da sudjeluje u njemačkom kulturnom životu. O potrebi takvog rada govori i zahtjev iz objavljenoga izvješća o posjeti članova redakcije *Radnoj grupi njemačkoga parlamenta za njemačko-hrvatske odnose*.

A u prikazu *Zbornika Matice iseljenika za 2015. godinu* donosi se i poseban osvrt na rad i suradnju s *Državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske*. Novčani doprinos ovog ureda omogućio je rad redakcije u ovoj godini.

Doprinosi članova redakcije svjedoče o nadregionalnom karakteru *Riječi*, koja izlazi već 24. godinu. *Riječ* je registrirana u *Nacionalnoj knjižnici SR Njemčke* u Frankfurtu pod brojem: **ISSN2196-6109**. *Riječ* izlazi dva puta godišnje, u nakladi **Hrvatske kulturne zajednice iz Wiesbadena**.

Iako se naglašava kako je bitno na njemačkom ili na hrvatskom, promoviranje knjige, prikazivanje hrvatskih nakladnika i pisaca u čitalačke publike u Njemačkoj. Portal kulturne zajednice iz Wiesbadena: *Literatur im Dialog* svjedoči o sposobnosti kulturne zajednice da sudjeluje u njemačkom okruženju, trebamo opsežnu suradnju na području predstavljanja nacionalne kulture. Ali ne samo tom naoko tuđem svijetu nego i iseljeničkoj zajednici Hrvatica i Hrvata u Njemačkoj, a kojima bi ovakav događaj, performansa hrvatske kulture, morao postati mjesto u životnom rasporedu. Naravno, useljenici i migranti na njemačkom govornom području izloženi su neprekidnom pritisku asimilacije. Ne radi se tu o nekom direktnom političkom pritisku već jednostavno o pretrpanom stolu medijske ponude. Gospodarenje slobodnim vremenom ima svoje zakone. To je logika prema kojoj nitko ne mora postavljati pitanje: čemu u gradskoj i prigradskoj prometnoj gužvi izgubiti dan kako bi se poslušala i vidjela hrvatska predstava, bez obzira na kvalitetu,

kada su 132 televizijska kanala (uključujući i HTV) dovoljna da ispune vrijeme i zaokupe sva čula? U tom smislu možemo promatrati poruku iz recenzije romana „*Grijesi*“, autorice Marijane Dokoze iz Mainza, a koja u podnaslovu poručuje: „...od prošlosti se može pobjeći samo ako se s njom suoči“.

Ovim istupom na Sajmu knjiga *Riječ* je prerasla okvire lokalne udruge, naravno na naše veliko zadovoljstvo članova redakcije iz Wiesbadena. Suradnicima iz drugih udruga vrata su uvijek bila širom otvorena, pitanje "čiji" je glasnik ta *Riječ* nikad nitko nije postavljao. Nije bilo ni potrebno. Usprkos tome *Riječ* je ostala glasnik HKZ-a Wiesbaden naprsto zato što se uredništvo odgovorno za sadržaj, izgled i zastupane stavove sastojalo isključivo od članova te udruge i što je za svoja djela (izbor članaka) odgovaralo isključivo predsjedništvu iste udruge.

Treba li onda nešto mijenjati? Da! *Riječ* bi trebala postati glasnikom svih onih hrvatskih udruga na području *Rajne i Majne*, naravno i šire koje se oko toga dogovore. Uredništvo se treba proširiti i odgovarati jednom zajedničkom tijelu sastavljenom od predstavnika svih udruga-sudionika.

Naravno, vrata za suradnike iz drugih udruga ostaju širom otvorena kao što su uvijek bila. Što će čitatelji imati od toga? To je bez dvojbe najvažnije pitanje! Pokušajmo zato lijepo poredati odgovore: - više obavijesti, redovitije izlaženje, potpunija izvješća – Više urednika će moći lakše i više obavijesti prikupiti, te potpunije i češće izvještavati o radu hrvatskih udruga i događajima vezanim uz hrvatsko iseljeništvo.

Ne zaboravimo ni "malu" razliku između urednika i suradnika, prvi

Riječ kao jedan od malobrojnih časopisa za migrante hrvatskog porijekla u Njemačkoj privremeno je prestala izlaziti 2006. godine. Novi tečaj *Riječi*, pet godina kasnije, treba(lo bi) se shvatiti kao iskorak unapređenja čitalačke kulture.

Naravno, svi koji se u dobrom jernoj suradnji javi za riječ, dobiti će svoj prostor za objavljivanje u *RIJEĆI*. Ali u želji za suradnjom na stvaranju i njezi kulturnih vrijednosti leži prednost u njegovovanju čitalačkih osobina. Naravno, jedna lokalni list nema ni domet niti sadržajnu moć stvaranja nekog "novog" tipa čovjeka.

Riječ je pokazatelj, slikovito rečeno, prometni znak koji si ne uzima za pravo da se predstavi kao put, a još manje kao cilj. Dakle kažiprst na putu traženja smisla i nužnosti.

Riječ je ponuda jednog viđenja koje nosi svoju utemeljenost, premda često subjektivnu, ali sve u vidu vjerodostojnosti koja nudi dijalog, jednako kao i analizu te propitivanje. *Riječ* ne izbjegava ni sučeljavanje niti polemiku kod koje utemeljenost i argumentiranost moraju biti načela intelektualnog poštenja. *Riječ* želi stvoriti ponudu u kojoj se tradicija i vizija ne isključuju, nego se nadopunjaju.

Riječ je produkt u čiji sadržaj, kako to donosi *Izbor 2015*, tradicionalno predstavlja pisani riječ, pisce i njihova djela nudi čitalačkoj publici kao poticaj za vlastito istraživanje i traženje smisla i nužnosti. Redakcija se *Riječi* nalazi se u okruženju koje nema uvijek ni dovoljno razumijevanja za stvaranje kulturnog sadržaja niti za jedan interkulturalni dijalog u Njemačkoj.

Radionica - *Strani mediji u Njemačkoj: kritičan element integracije?* - održana 15. svibnja 2001. u Mainzu, kao stručni seminar o ulozi medija na stranim jezicima u Njemačkoj, ukazuje potrebe iseljenika da kroz ovladavanje medijskom kulturom ostvare bitni preduvjet za integraciju etničkih manjina bez asimilacije.

U tom pogledu i je i redukcioni rad *Riječi*, jedna permanentna radionica.

su preuzeli obvezu, drugi su ipak samo dragovoljci. - više raznolikosti, nove zamisli – Nitko ne očekuje i nitko ne želi da svi urednici isto misle. Neće ni istim stilom pisati. Nije to ni moguće. Pojavit će se nove rubrike, a neke dosadašnje se promijeniti ili možda nestati. A znamo da to nije ni jednostavno niti lako, jer kako je odgovorni urednik časopisa izjavio

slobodnoj novinarki Marijani Koritnik iz Kölna: Svaki broj časopisa čini nam se kao da će biti posljednji!⁷

Na Vama je, Vama novim i starim suradnicima u redakciji *Riječi*, da doprinesete da to ne bude tako.

Svi dostupni brojevi časopisa nalaze se u elektroničkoj [pismohrani na portalu redakcije](#).

Ivica Košak

⁷ http://www.funkhauseuropa.de/sendungen/radioforum/kultur/hkz_wiesbaden102_1pic-2_lupe-true.html

Unter dem Stern von Niedergang und Katastrophe: *Die Glembays als die kroatischen Buddenbrooks*¹

Zusammenfassung: Studentische Artikel, die demnächst der Zeitschrift „Riječ“ angeboten werden, beschäftigt sich mit dem Drama *Gospoda Glembajevi/Die Glembays* (1928) des kroatischen Schriftstellers Miroslav Krleža. Die zentrale Fragestellung ist der Darstellung des Kästnerums in diesem Drama gewidmet. Diese Problematik wird mit dem Roman *Buddenbrooks* (1901) von Thomas Mann verglichen. Zu diesem Thema hat die Dozentin Dr. Marijana Erstić im WiSe 2014/15 ein Hauptseminar an der Universität Siegen im Fach „Germanistik – Allgemeine Literaturwissenschaft“ veranstaltet. Die besten studentischen Arbeiten werden der Zeitschrift „Riječ“ zur Veröffentlichung angeboten.

Studiengang: Vergleichende Literaturwissenschaft

Zitat: „Als 1961 in den diesbezüglich eingeweihten Kreisen die ersten Gerüchte auftauchten, daß ein Jugoslawe für den Literatur-Nobelpreis vorgesehen sei, war man sich klar darüber, daß es entweder Ivo Andrić oder Miroslav Krleža sein müsse. Der Preis ging dann an Andrić, aber darum galt Krleža nicht weniger als zuvor, ja sein Werk wurde seither im deutschen Sprachraum immer besser bekannt. Es ist ein umfangreiches und höchst wichtiges Werk, mit dem der heute Zweiundsechzigjährige sich ausweisen kann, es umfasst Romane, Essays, Novellen und Dramen...“²

Trotz dieser enthusiastischen Worte Friedrich Torbergs, trotz der mehrbändigen deutschsprachigen Werk-Ausgabe sowie einiger Einzelpublikationen in verschiedenen Verlagen³ ist das Oeuvre Miroslav Krležas im deutschsprachigen Raum, namentlich in Deutschland, nach wie vor eine *terra incognita*. Dabei hat die Frage, wer dieser galizische Kadett, „Übergvater der kroatischen Literatur“⁴, Marxist, Dissident, Lieblingsschriftsteller Titos mit unaussprechlichem Namen, wer also Miroslav K. sei, kürzlich erst Reinhard Lauer beeindruckend beantwortet.⁵ In den geplanten studentischen Artikeln soll deshalb weniger die Beantwortung dessen, wer Miroslav Krleža sei, im Zentrum stehen, sondern vielmehr: Wer sind die Glembays?

¹ Der vorliegende Text ist in einer wesentlich längeren Fassung als Vortrag im Rahmen eines Krleža-Symposium im Literaturhaus Berlin am 15.10.2013 gehalten worden und war hiermit v.a. an das interessierte deutschsprachige Publikum gerichtet.

² Friedrich TORBERG: „Über Miroslav Krleža“. In: *Das fünfte Rad am Thespiskarren. Theaterkritiken*. Bd. II (Gesammelte Werke in Einzelausgaben). München/Wien: Langen-Müller 1967, S. 454-457, hier S. 454. Zur Stellung Krležas im deutschsprachigen Raum vgl. Karl-Markus GAUB: „Miroslav Krleža oder Die Literatur darf nicht vergessen“. In: Ders.: *Tinte ist bitter. Literarische Porträts aus Barbaropa*. Klagenfurt/Celovec: Wieser 1992, S. 20-22

³ So u.a. Miroslav KRLEŽA: *Die Rückkehr des Filip Latinovicz*. Aus dem Kroatischen von Martin Zöller. Königstein/Ts: Athenäum 1984 sowie Ders.: *Eine Kindheit in Agram*. Aus dem Kroatischen von Barbara Antkowiak. Fr. M.: Athenäum 1986, um nur einige wenige zu nennen.

⁴ Karin FISCHER: „Von den betrogenen Betrügern und den kroatischen Buddenbrooks“. In: Deutschlandradio. 24.05.2013. <http://www.dradio.de/dlf/sendungen/kulturheute/2119391/> (19.10.2013).

⁵ Reinhard LAUER: *Wer ist Miroslav K.?* Klagenfurt/Celovec: Wieser 2010.

Damit wird indirekt auch die Frage beantwortet, ob es sich dabei wirklich um die ‚kroatischen Buddenbrooks‘ handelt.⁶

Die Parallelen sind augenscheinlich evident. *Glembajevi* sind zunächst ein aus Dramen und Prosastücken bestehende gleichnamige Text-Corpus.⁷ Und diese Corpus – eigentlich ist in der Literatur von einem Zyklus die Rede – zeichnet den wirtschaftlichen Aufstieg und den sich anschließenden sittlichen und finanziellen Verfall eines kroatischen Patriziergeschlechts zwischen dem 18. und dem 20. Jahrhundert nach. Dies rückt die Handlung durchaus in die Nähe des Romans *Buddenbrooks* von Thomas Mann. Ein fulminanter Unterschied ist jedoch eine geradezu postmodern-verspielte Vielfalt der Gattungen, die wir hier vorfinden (Prosaskizzen, Dramen, ein Stammbaum etc.), die das Werk wesentlich mehr öffnet, als der integrierende, verdeckte Montagestil Manns. Um etwas präziser zu werden, wird in den Artikeln die Frage ausschließlich im Hinblick auf das Drama *Gospoda Glembajevi* beleuchtet (dt. Üb. von Milo Dor *Die Glembays*⁸; eigentlich: *Die Herrschaften Glebay*), ein Schauspiel in drei Akten aus dem Leben einer Agramer Patrizierfamilie, das 1928 erschienen und 1929 in Zagreb uraufgeführt worden ist. Das Stück bildet mit den Dramen *U agoniji/In Agonie* und *Leda* eine Trilogie.

Seine erste deutschsprachige Aufführung erlebte das Drama in Graz im Jahre 1965. Seine vorläufig letzte fand im Münchener Residenztheater in der Saison 2013/14 statt. Diese zuletzt genannte Inszenierung wurde zum ersten Mal in Wien im Laufe der Festwochen im April 2013 unter der Regie von Martin Kušej aufgeführt, als der erste Teil der Trilogie *In Agonie*.⁹ Gerade im Hinblick auf diese Inszenierung sprach die Kritik – so z.B. im Deutschland-Radio die Redakteurin Karin Fischer – von den kroatischen Buddenbrooks.¹⁰

Dr. Sc. Marijana Erstić, Wiesbaden, 23.04. 2015 Fotoarchiv

⁶ Vgl. Elisabeth VON ERDMANN: „Miroslav Krleža: Meisterschaft oder Fragwürdigkeit?“. In: <http://www.uni-bamberg.de/?id=82674> (04.01.2014). Vgl. auch Reinhard LAUER: „Kritik der bürgerlichen Literaturrepräsentanz – Miroslav Krleža und Thomas Mann.“ In: Ders. (Hgg.): *Künstlerische Dialektik und Identitätssuche. Literaturwissenschaftliche Studien zu Miroslav Krleža*. Wiesbaden: Harrasowitz 1990, S. 233-248.

⁷ Vgl. Miroslav KRLEŽA: *Glembajevi*. Zagreb: Zora 1954 (im Folgenden in Klammern im Fließtext).

⁸ Miroslav KRLEŽA: *Die Glembays. Schauspiel in drei Akten* (1928). In: Ders.: *Galizien. Die Wolfsschlucht. Die Glembays. Leda, In Agonie*. Aus dem Kroatischen von Milo Dor. Königstein/Ts.: Athenäum 1985, S. 151-226 (im Folgenden in Klammern im Fließtext).

⁹ *Die Glembays* (1. Teil der Reihe *In Agonie*), Wiener Festwochen/Residenztheater München, Reg.: Martin Kušej, Premiere in Wien: 23.05.2013, Premiere in München: 01.06.2013.

¹⁰ S. Anm. 4.

Marijana Erstić
Universität Siegen

SAJAM KNJIGA

Prenosimo ljudima poruku zajedničkog života bolje od političkih govora!

Knjige su onaj medij koji može ljudima prenijeti poruku zajedničkog života bolje od političkih govora. Mi se vodio tim motom. To je naš posao, ne miješamo se niti u vjerske, ni u ideološke rasprave, ali pokušavamo predstaviti ideje i poruku zajedničkog života”, poručio je predsjednik Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden **Ivica Košak**, s hrvatskog štanda na Sajmu knjiga u Frankfurtu gdje je uz glavnog urednika **Anu Kramarić** i teologa **Luka Ilića** predstavio časopis **Riječ**.

Hrvatska kulturna zajednica uskoro će proslaviti 25. godišnjicu svog djelovanja, kojeg gotovo od samih njenih početaka prati časopis „Riječ“.

Voditeljica programa Aleksandra Brnetić tijekom predstavljanja postavila je Košaku jedno zanimljivo pitanje, koje je bilo upućeno na dugogodišnji izlazak Riječi, ali bi se moglo odnositi na tiskanu djelatnost medija današnjice općenito.

- Kultura pisanja je već odavno nadmašila kulturu čitanja. U vrijeme kada nam svaka milisekunda Interneta pruža novosti, ali i činjenicu da mi svi previše pišemo, premalo čitamo, čemu onda ova Riječ?, upitala je.

Iako je ovo zapravo teško, i nažalost uistinu pitanje koje se često danas može postavljati, na njega je možda najbolje i najjednostavnije odgovorila ured-

nica Riječi **Ana Kramarić** ujedno i učiteljica Hrvatske nastave u Hessenu.

U Riječi se nalaze prvi radovi naših učenika, studenata kojom komunikaciju pretvaramo u dijalog. Oni se iskreno raduju kada vide svoj rad i ime u Riječi. Njihovi su roditelji također ponosni na svoju djecu i njihove prve korake u književnost -
rekla je Ana Kramarić.

Iako ovaj časopis donosi brojne zanimljive teme iz kulture, možda je njegova glavna odlika to što spaja kulturu i hrvatsku djecu u iseljeništvu. Često nastoje dovesti hrvatske književnike u svoju kulturnu zajednicu i privući što veći broj školske djece. Imaju odličnu komunikaciju i suradnju s hrvatskim i njemačkim ustanovama i jedna su od rijetkih kulturnih zajednica koje se grčevito trude kroz

kulturu spojiti hrvatski narod u zajednici u kojoj žive i djeluju.

Na hrvatskom štandu, koji je jako siromašan i bez jasno vidljivih hrvatskih obilježja, o liku i djelu hrvatskog crkvenog reformatora Matije Vlačića Ilirka govorio je i **Luka Ilić** te ustvrdio kako je Vlačić puno poznatiji u Njemačkoj nego u Hrvatskoj. Među brojnim gostima predstavljanju je nazočio **Vladimir Stojsavljević**, pomoćnik ministra kulture, konzul Hrvatskog generalnog konzulata u Frankfurtu **Josip Špoljarić** i generalni konzul Bosne i Hercegovine u Frankfurtu **Dragan Bagarić**.

Medijski pokrovitelji predstavljanja bili su **Fenix Magazin**, **Večernji list** i portal **Hrvatski glas Berlin**.¹

Marijana Dokoza
18. listopada 2015.

¹ <http://fenix-magazin.de/prenosimo-ljudima-poruku-zajednickog-zivota-bolje-od-politickeh-govora-1/>

Zar je zaista moguće da nama za taj posao nedostaje vizija?

Hrvatski štand na Sajmu knjiga u Frankfurtu

Vrata Frankfurtskog sajma knjiga nisu se ni počela zatvarati, a već su iz njene uprave krenule dobre vijesti. U pet dana stručnih je posjetitelja bilo za 2,3 % više nego lani, a publike, kojoj je ulaz dopušten samo u subotu i nedjelju, čak 4,7 %. U protekle dvije godine bilo je puno manje posjetitelja.

Ove su godine čak i mediji ugodno iznenadili. Lani se akreditiralo 9300 novinara i blogera, a ove godine 600 više. Raznoraznim čitalačkim manifestacijama *Open books*, koje su se tijekom sajma održavale izvan sajamskog prostora, a diljem grada i okolice, prisustvovao je 12 000 posjetitelja.

Ravnatelj sajma Jürgen Boss tvrdi da je tom uspjehu kumovala restrukturacija paviljona kojom su izdavačima ojačali osjećaj zajedništva i otvorili im oči za nova poslovna polja.

Recept je bio jednostavan: pretumbali su raspored paviljona. Sve su strane izdavače smjestili u središnje paviljone pa su stoga američki i engleski izdavači ostali bez svog paviljona, a njemački su morali napustiti svoje tradicionalne pozicije. S reformom kreću dalje, ali i diskusija ne prestaje jer protivnici nisu škrati na

oštrim riječima. No uspjeh je očevidan.

I s novim konceptom hrvatski su izdavači, njih dvadesetak pod egidom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, sačuvali svoju poziciju. Ostali su na starome mjestu, štand im je bio u petici, s time da su ove godine imali bolje mjesto.

U petici je bila i nakladnička kuća *Fraktura* iz Zaprešića koja je prije desetak godina odustala od kolektivnog nastupa i otad nastupa individualno, na malom štandom, bez velike pompe ali u poslovanju uspješno.

U organizaciji hrvatskog nastupa uz Ministarstvo sudjelovala je splitska udruga *Kurs* i zagrebačka književna agencija *Sandorf*.

Programski fokus bio je na tri Feralova mušketira – Ivančiću, Dežuloviću, Luciću, odnosno na knjizi *Smijeh slobode – Uvod u Feral Tribune* u kojoj autor Boris Pavelić evocira povijest ovog političko-satiričkog lista i opisuje njegov fenomen.

U suradnji s izdavačem *Frankfurter Verlagsanstalt* na hrvatskom štandu predstavljen je i roman *Bora – eine Geschichte vom Wind* (hrv. *Bura. Priča o vjetru*) austrijske književnice Ruth Cerhe. Priča je to o književnici Mari koja svako ljeto provodi na otoku Susku na kojem jednoga dana, u trenutku kad je puknula dugogodišnja ljubavna veza a i pisanje joj više ne ide, susreće Andreja čiji su roditelji početkom 60-ih iz komuni-

stičke Jugoslavije iselili u Sjevernu Ameriku.

Ove godine, po prvi puta u povijesti hrvatskog nacionalnog nastupa, u programu se povelo računa o publicističkoj djelatnosti Hrvata u Njemačkoj pa je tako u subotu predstavljena i *Riječ*, časopis za kulturni život migranata hrvatskoga podrijetla kojeg izdaje **Hrvatska kulturna zajednica** u Wiesbadenu.

U zadnji čas u program je na preporuku (ili zahtjev ?) Hrvatske gospodarske komore uletio *Jadran film* s televizijskim koproduktionskim projektom *Grička vještica* nastojeći i dijasporu zainteresirati za povijsne romane Marije Jurić Zagorke što ih u zadnje vrijeme i više nego uspješno prodaje **Europapress Holding** iz Zagreba.

Organizator može biti zadovoljan s posjećenošću. Poslovni su stalno svraćali, a priredbe su bile popunjene od natpis.

jako puno do prosječno dovoljno, negdje s više hrvatskih posjetitelja, a drugdje njemačkih.

Stoga se hrvatskom nastupu ne bi imalo što prigovoriti da nije bilo jedne važne stvari u kojoj se dibiduz kiksalo – u vizualnom izgledu štanda.

Likovno je petica oduvijek bila jako zahtjevna. U njoj nacije, ali i individualni izlagači, tjeraju modu – sa štandovima. Čiji je ljepši, skladniji, šarmatniji, privlačniji, ili više cool.

Za hrvatski štand ovaj se puta nije znalo ni čiji je, ni kome pripada.

Unutarnjim prostorom dominirao je logo *Školske knjige* pa je jedna posjetiteljica upitala *gdje je hrvatski štand*, dok je jednog drugog posjetitelja zanimalo *zašto nema i drugih izdavača*.

Na vrhu jedne police, povrh knjiga, skutrio se omanji natpis.

Croatia • Hrvatska.

Neznalac je mogao pomisliti da je to ime nekog izdavača.

Vanjski zidovi štanda efektno su zatvorili pola štanda, ali na njihovo sivilo polijepilo se programske postere na njemačkom, jedan do drugoga. Kao da je netko htio zavezati mašnu.

Hrvatski su se posjetitelji iščudavali komentirajući: – *Strašno. Katastrofa. Što je pak sad to?*

U neslužbenim razgovorima čulo se da za likovnu opremu štanda nije bilo – finansijskih sredstava.

Zar je zaista moguće da nama za taj posao nedostaje vizija?

tekst i foto: Aleksandra Brnetić

Koexistenz als Wegbereiter des Friedens?

Es gibt auf Dauer keine Alternative!

Vortrag und Diskussion mit Dana Regev, Journalistin, am Dienstag, 22. September 2015 in Idstein in Zusammenarbeit mit dem Idsteiner Friedensbündnis.

Die Koexistenz als Wegbereiter des Friedens! So oder so ähnlich könnte der Vortrag der israelischen Journalistin **Dana Regev** am Dienstag, den 22. September 2015 im Evangelischen Gemeindehaus in Idstein verstanden werden. Diese Behauptung kam wörtlich in dem auf englisch gehaltenen und ins Deutsche übersetzten Vortrag nicht vor, aber die Fragestellung des Abends, **Gibt es noch Chancen für Frieden?** wurde bereits auf der Titelseite der Präsentation vorgestellt und mit der Popkultur-Icon in der Leseart **Coexist** suggeriert.

Zugegebenermaßen wurde hier eine willkürlich ausgewählte Religions-Symbolik eingeblendet, die von etablierten Religionsgemeinschaften kaum Akzeptanz finden dürfte.

Die Referentin, eine Reservistin der Israelischen Armee behauptete: **Es gibt auf Dauer keine Alternative zum Frieden**, denn die Fortsetzung des Konflikts wird in der Zukunft zur nicht mehr ertragenden Last, sowohl für den israelischen Staat wie auch für die arabische Bevölkerung in den besetzten Gebieten. Das schwere Kriegstrauma, das Dana Regev mit vielen kämpfenden Soldaten teilt, bewegte sie zum Umdenken. Sie schilderte u.a. ihre Erfahrungen als Soldatin in einer Kampfeinheit und ihre Sicht vom Verlauf und von den Folgen des Gaza-Krieges. Dieser hat in der

Dana Regev, Idstein 2015 Foto: I. Košak

israelischen Gesellschaft eine starke Welle von Hass-Stimmung zu Tage gefördert, unter der auch der Regierungspolitik kritisch gegenüber stehende Medienvertreter zu leiden haben. Nicht nur die gesellschaftliche Belastung als Folge der Kriegskosten sondern auch insbesondere die brutalen Mechanismen der Gewalt, die aus jedem einzelnen Soldaten oder jeder Soldatin einen Kriegsverbrecher zu machen vermögen, fordern einen öffentlichen Diskurs darüber.

Break the silence“ wurde von Dana Regev als Programm einer Organisation der israelischer Reservisten genannt, die als Soldaten die Besetzungsrealitäten - von struktureller Repression über die stille Kooperation mit extremistischen jüdischen Siedlerinnen und Siedlern bis hin zu alltäglichen Schikanen - erlebt haben und das Schweigen darüber in der israelischen Gesellschaft brechen möchten.

Sie berichtete über die Notwendigkeit, die eigene Gesellschaft auf diese Verhältnisse aufmerksam zu machen als eine Vorbedingung für die Fähigkeit der Zivilgesellschaft, die bestehenden Ungerechtigkeiten auch überwinden zu können.

Die Verteidigungsmaßnahmen haben aus historischen Gründen einen hohen Stellenwert in der israelischen Gesellschaft, aber die Heldensagen bedürfen eines Paradigmenwechsels. **Die Dinge können, ja müssen sich ändern, denn auf Dauer kann es wie bisher nicht weitergehen!**, führte Dana Regev fort.

Zu Hause schreibt sie für die Tageszeitung Ha'aretz, und zur Zeit arbeitet sie bei der Deutschen Welle in Bonn.

Ivica Košak
Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.
Redaktion RIJEĆ - Das Wort

Bildung für nachhaltige Entwicklung von Europa

2015 - Europäisches Jahr der Entwicklung in der Kroatischen Kulturgemeinschaft

Eine Veranstaltung, die in Zusammenarbeit mit der Kroatischen Kulturgemeinschaft e.V. Wiesbaden, dem Stadtmuseum Wiesbaden, dem KirchenFenster Schwalbe und mit Unterstützung des Hessischen Ministeriums der Justiz, für Integration und Europa stattfand.

Die Fragen des immateriellen Kulturerbes spielen in der Arbeit der Kroatischen Kulturgemeinschaft e.V. seit 25 Jahren eine große Rolle. Ursprünglich wurden sie vor allem unter dem Gesichtspunkt von Folklore, traditioneller Musik, Kunsthandwerk und nicht zuletzt der Gastronomie betrachtet und gepflegt. In den letzten Jahren wurde dann immer mehr das Verhältnis von Kultur und Gesellschaftsentwicklung thematisiert, zum Beispiel im Rahmen der EU-Woche 2013 unter dem Titel **Verortung der kroatischen Migranten als europäische Bürgerinnen und Bürger**.

Mit dem Beitrag zur **Verhaltensökonomie** schritt man im Jahre 2014 zum besseren Verständnis der wirtschaftlichen Zusammenhänge in der globalisierten Welt.

Die weltweite Erfahrung von Globalisierungsprozessen fordert ein neues Bewusstsein für das komplexe Verhältnis von neuer und alter Heimat heraus. Mit dem

Wegfall von Grenzen für den Kultur- und Warenfluss werden auch die Trennlinien zwischen Modernisierung und Traditionspflege verwischt.

Am Dienstag, den 5. Mai 2015 veranstaltete die Kroatische Kulturgemeinschaft e.V. eine Führung durch die Ausstellung *Integration ist ein Genuss* im Schaufenster Stadtmuseum Wiesbaden. Kurator Ivica Košak: *Genuss kennt keine Grenze, und als Verbraucher, nicht nur am Tisch, sind wir dabei unweigerlich und vorlaufend von andern zu*

partizipieren. Integration von anderen Kulturen ist eine Überlebensstrategie. Beim Essen wird das besonders deutlich. Es erscheint uns heute als ganz normal, dass, die Oliven aus der Türkei, die Tintenfische vom Portugiesen, die Grillplatte aus Kroatien oder der Eisbecher aus Italien kommen. Dies sind auch Beispiele gelungener Integration.

Die Geschichte Kroatiens der letzten 100 Jahre erweckte die Autorin Alida Bremer zum Leben in ihrem ersten Roman „Olivas Garten“.

In ihrem Buch „**Olivas Garten**“ erzählt sie von *Traumen, Tanten und Tintenfischen*. Die Erzählerin, die seit Langem schon in Deutschland lebt, erfährt eines Tages, dass sie von ihrer Großmutter einen Olivenhain an der östlichen Adriaküste geerbt hat. Sie weiß genau: Das wird ein waghaliges Abenteuer werden, eine Don Quichotterie gegen die eigenwillige südländische Bürokratie. Und es folgt die Beschreibung von Chaos, Leidenschaften, Lachen, Tränen und üppigen Gastmahlen zur jedem Anlass...

Damit wird die Frage, welches geeignete Konzepte und Ansätze zum Umgang mit kulturellen Faktoren im Rahmen der Integration vom Migranten in Europa sind, am scheinbar einfachen Beispiel der

kulinarischen Interkulturalität im Roman *Olivas Garten* beantwortet. Im Anschluss an die Museumsführung las Referentin Alida Bremer im Wiesbadener **KirchenFenster Schwalbe** aus ihren Roman *Olivas Garten*. Sie schaffte, es die Geschichte Kroatiens, sowie Land und Leute den Zuhörern ganz nahe zu bringen, auch denen, die noch nie in Kroatien waren. Sie begründete, wieso sich das historische und das kulturelle Erbe durch die Speisen widerspiegeln.

Am Beispiel von Johannisbrot (kroatisch: *rogač*) erläutert Frau Bremer die transkulturelle Dimension und damit den integrativen Faktor von Lebensmitteln: „... Ihre Enkelin Alida hat versprochen, eine Torte aus Johannisbrotmehl für sie zu backen. Ein glücklicher Zufall wollte es, dass sich die beiden neulich über ihre Lieblingsfrucht unterhalten haben, und nachdem sie alle möglichen Früchte durchgegangen waren - Feigen, Granatäpfel, Mirabellen, Maraska-Kirschen, Pfirsiche, Stachelbeeren und Trauben -, sagte Alida plötzlich: Oma, es gibt eine Frucht, die keine Obstfrucht ist, sondern eine Schote, eine Hülsenfrucht, die mag ich am liebsten, und du sollst erraten, welche das ist! Oliva sagte ohne nachzudenken: Das kann doch nur das Brot des heiligen Johannes des Täufers sein! Karob, auf Kroatisch *rogač*. Das bedeutet Hörnchen, und Alida wollte ihr erklären, dass das Wort Karat vom griechischen Wort

Die Stadt Überlingen lädt jedes zweite Jahr zum literarisch-kulinarischen Festival WortMenue ein. Von Donnerstag, 16. April, bis zum 30. April standen auch 2015 an 21 Festivaltagen 28 Veranstaltungen an unterschiedlichen Orten auf dem Programm. Zu Gast in Jahr 2015 waren 23 Autoren und Künstler aus Deutschland, Österreich und der Schweiz.

Am Montag, 20. April im Romantik Hotel Johanniterkreuz, Überlingen-Andelshofen las die Autorin Alida Bremer aus dem Roman: *Olivas Garten*. Frau Bremer schafft es die Geschichte Kroatiens, Land und Leute den Zuhörern ganz nahe zu bringen, auch denen die noch nie in Kroatien waren.

Passende kulinarische Kunstwerke für das Festessen in Überlingen hat Andreas Liebich kreiert, Chef des „Johanniter-Kreuzes“: Mediterrane Küche liegt ihm sowieso und Gerichte aus Bremers Buch hat er bravourös umgesetzt: Octopus- und Auberginensalat, Goldbrasse und Lamm sowie einen göttlichen Schokoladenkuchen – mit Feige, die im Roman eine wichtige Rolle spielt.

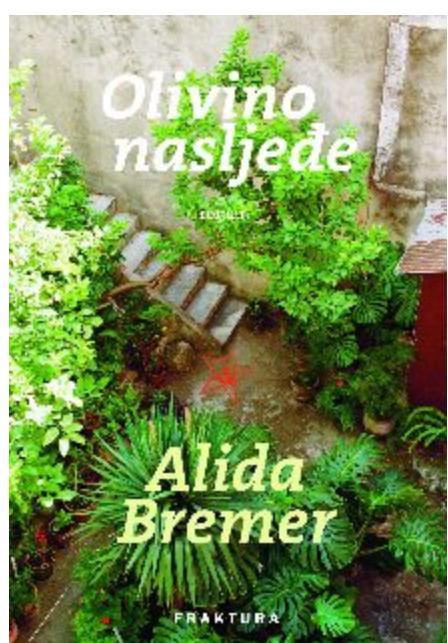
Die Kroatische Kulturgemeinschaft hat auf dem **Internationalen Sommerfest**, am 13. 06.2015 in Idstein den Johannisbrotkuchen aus der kroatischen Küche à la *Olivas Garten* präsentiert. Die Johannisbrotfamilie (*Ceratonia siliqua*) oder der Karubabaum, der den Blick auf das Meer liebt (kroat. Rogač, arab. *al-kharroube*, بورخا, hebr. *Haroub* חרוב) ist ein auch in Kroatien beheimatetes Gewächs.

für Hörnchen kerátion stammt und dass man die Qualität von Diamanten in Karat angibt, weil die Karobsamen alle gleich schwer sind, diese glatten, ovalen, dunkelbraunen, harten Samen, die man ausspuckt, damit man sich keinen Zahn an ihnen ausbeißt. Sollte das bedeuten, dass wir kein eigenes Wort dafür haben und deshalb ein griechisches übernehmen müssen? Oder haben die Griechen und wir dasselbe gedacht angesichts der Schoten, die sich an ihren Bäumen krümmen und winden? Wenn sie trocken sind, dann hängen sie wie riesige, schwarze Tränen an den Bäumen, sie können sehr lange da hängen, aber trotzdem immer noch gut schmecken. ...

Weißt du was, Oma, ich backe dir eine Torte aus Karobmehl, ich habe ein Rezept aus Italien. Zehn Eigelbe mit Zucker zu einem Teig gerührt, zehn Eiweiße steif geschlagen, und eine Glasur aus dunkler Schokolade kommt auch noch oben drauf, du wirst sehen, es ist ein Gedicht.“¹ Die Rezepte überwinden leichter die Grenzen des Nationalen als die Sprache.

Ivica Košak,

Idstein, den 15.05.2015

¹ Alida Bremer, *Olivas Garten*, Bastei Lübbe, Köln 2013.

Ničije dijete

prvonagrađeni film na „goEast“ festivalu

Wiesbaden, 28. travnja 2015. Na renomiranom „goEast“ filmskom festivalu u glavnom gradu njemačke pokrajine Hessen, dobitnik glavne nagrade je film "Ničije dijete"/**No One's Child** redatelja Vuka Ršumovića

Film je rađen u hrvatsko-srpskoj koprodukciji Ankice Jurić Tilić (Zagreb) i Miroslava Mogorovića (Beograd). Film se zasniva na istinitoj prići o divljem dječaku, koji je sredinom 1980-tih godina pronađen među vukovima u šumi u planinama Bosne i Hercegovine.

U rano proljeće 1988. lovci u bosanskim planinama pronalaze malog dječaka među vukovima. U Travniku mu jedna od socijalnih radnica proizvoljno daje ime Haris i zatim ga po hitnom postupku šalju u centralno sirotište SFRJ u Beograd. Tijekom godina Haris se transformira iz divlje zvijeri koja grize, ne podnosi ni ljude ni kuhanu hranu ni nošenje cipela, u kultiviranog dječaka koji savladava pisanje, čitanje te

postolarski zanat. Iako su medicinske prognoze loše, odgojitelj Ilke pokušava na svaki način pomoći dječaku. Prvi znaci napretka postaju vidljivi kada se Haris veže za drugog dječaka iz sirotišta, Žiku. Međutim, po Žiku dolazi otac i on napušta dom, a Haris ponovo ostaje sam. Dok čeka Žiku da ispunji svoje obećanje i vrati se po njega, Haris izgovara prve riječi, potom polazi u školu, gdje pokazuje brzi napredak.

Nakon što ga je otac otjerao iz kuće, Žika se vraća u dom, ali više ništa nije isti kao prije. Kako Žika više nema pravo na smještaj u sirotištu, a nesposoban je nositi se s novonastalom situacijom, on se ubija...

I suprotno prognozama, kod Harisa dolazi do poboljšanja u ponašanju. No, njegovu krhknu socijalizaciju prekida rat: u proljeće 1992. Jugoslavije više nema, a socijalne službe nove BiH države traže da se dječaka pošalje kući – kući, gdje se upravo spremi rat.

Po povratku u Bosnu, Haris nema kamo otići. I dok besciljno luta, nailazi na grupu vojnika koja ga vodi sa sobom. Dobija i pušku i odlazi u borbu...

Jedne noći, poslije krvave bitke Haris, po prvi put u svom životu, donosi samostalnu odluku. Ostavlja pušku, i odlazi nazad na planinu na kojoj je pronađen. Bježi sve dalje i dalje od rata i kaosa. Konačno, dolazi do potoka i ogleda se u njemu. Pogled kroz kliker u prostranstvo neba izražava čežnju jedne beznadne situacije. Psihološka regresija koja je prouzrokovana ratnim strahotama i podjelom u društvu postaje logična posljedica i vodi u bijeg iz tog društva u kojem nestaju tekovine civilizacije, a moralne norme prestaju važiti...

Ugledna televizijska mreža Sat 3 preuzeala je distribuciju filma, tako da će se on uskoro pojavit i europskom televizijskom programu. **Hrvatska kulturna zajednica** iz Wiesbadena će u dogovoru s producentom Mogorovićem, u svom programu predstaviti film i otvoriti dijalog o regresiji ljudskog ponašanja u graničnim situacijama.

„Ničije dijete“ je film za svakoga!

Ivica Košak

Trauma koja traje

Wiesbaden, 25. Travnja 2015. Na 15. filmskom festivalu goEast predstavljen je višestruko nagrađivani dokumentarni projekt *Goli* redateljice i producentice **Tihe Klare Gudac**.

Tiha K. Gudac rođena je 1982. godine u Zagrebu. Diplomirana je ekonomistica i apsolventica Akademije dramske umjetnosti u Zagrebu (Odsjek produkcije). Do sada je producirala nekoliko kratkometražnih igralih i dokumentarnih filmova (*Sretan rođendan Marija*, 2010; *Shopping*, 2008; *Ma sve će bit' u redu*, 2007).

Filmom *Goli* debitira kao redateljica i scenaristica filma *Goli* za koji je osvojila niz nagrada. Dokumentarni film zasniva se na obiteljskoj tragediji koje je prestala u sudbinu više generacija. U obitelji njezine majke, rođene Fučkan, vrijeme se dijelilo na ono prije kada 'dede' nije bilo, ali o tome se nije izgovarala ni riječ i ono poslije. Film *Goli* istraživanje je na ruševinama prošlosti, obiteljskih fotografija i intimnih svjedočanstava grupe bliskih ljudi koje je ujedinilo isto mjesto, politički logor Goli otok i posljedica koje je ostavio na tri generacije.

Marijan Fučkan nestao je i nije ga bilo četiri godine. Vratio se kao netko drugi, a sa sobom je donio bolnu tajnu o kojoj se u obitelji šutjelo. Pitanja je počela postavljati tek njegova unuka, ujedno i redateljica ovog filma, koja je još od djetinjstva željela razumjeti zašto djed ima ožiljke po tijelu. Kod bake je pitala za dopuštenje da postavi pitanja o njegovim ožiljcima. No odgovor je glasio: *Ne, ne smiješ ga nikada pitati!*

Marijan Fučkan je preminuo nikome ne ispričavši cijelu priču. Ovaj film nastao je kao pretraživanje obiteljskih uspomena, istraživanje na ruševinama prošlosti. To je mozaik nastao od tragova obiteljskih fotografija i intimnih svjedočanstava grupe bliskih ljudi koje je ujedinilo isto mjesto – politički logor Goli otok.

Politički logor Goli otok je poznat i kao *otok slomljenih duša* prema traumi koja se prenosi generacijama. Ujedno, to je fascinantni prikaz trenutka u kojem jedna prošlost konačno može postati povijest i odvažno dokumentarno suprotstavljanje šutnji i strahu.

Početni motiv da se ostvari film bio je novinarski članak u kojemu su bivši zatvorenički Vera Winter i likovni umjetnik Alfred Pal iznijeli svjedočanstvo o patnji na Golom otoku. I Vera Winter i Alfred Pall iznose u dokumentarcu detalje zatvorske torture, perverznosti sustava koji je zatvorenike pretvarao u mučenike i mučitelje. Njihovo svjedočanstvo pred kamerom moglo je biti ostvareno samo kao obiteljski razgovor s unukom jednog supatnika. Tako *teta* Vera i *stric* Alfred, a s kojima nitko nije mogao tako intimno pričati kao Tiha, jer je dio istog sudbonosnog kruga obiteljskih tragedija. Ovi svjedoci po prvi puta govore u kameru unuke čiji 'deda' je htio da njegovi unuci saznanju istinu, ali je za života nije mogao sam ispričati.

Politički kontekst, Titov progon političkih neistomišljenika nakon sukoba s Informbiroom u filmu je sveden na minimum; tek toliko da ga mogu razumjeti i ljudi izvan ovog prostora. Pristup arhivskom materijalu je i danas otežan. O tome Tiha u jednom intervjuu kaže: „*Arhiva o Golom otoku ne postoji. Kad sam ušla u Državni foto arhiv, nisam ni uspjela izgovoriti otok, a već su mi s vrata rekli: nema, ne postoji... Navodno je ta građa pripala Srbiji i zatvorena je, i dalje se smatra problematičnom...*“

A bilo je dovoljno da prije šesdeset godina netko u tebe upre prstom, a u toj paranoji je velik broj ljudi bio prisiljen u nekoga uprijeti prstom da bi spasili sebe. Ili, kako to Alfred Pall u filmu kaže: *to je bilo vrijeme u kojemu jedni slamaju druge i moraju odlučiti što će sačuvati - obraz ili guzicu*. Puno je ljudi skupo platilo svoju odluku da čuvaju obraz, ali izvukli su se: preživjeli su. Poslije su se mučili da ponovo izgrade sposobnost da budu normalni ljudi i da poput Marijana Fučkana pruže ljubav svojoj djeci i unucima.

Ne malo je ljudi na ovim prostorima imalo neki svoj Goli otok i zato je film značajan doprinos da se toj ljudskoj patnji da ljudsko lice. Goli otok nastao je kao zatvorenički i kažnjenički sustav za vrijeme 1. Svjetskog rata u kojemu je Austro-Ugarska monarhija zatvarala ratne zarobljenike. U Jugoslaviji je funkcionirao u razdoblju Informbiroa, od 1949. do 1954.-56. godine. Onda je promijenjen sustav pa je to postao kažnjenički logor, već slabijeg intenziteta u koji su ljudi išli zbog krađa, nasilja ili nekih drugih stvari. Jer sve do kraja 1980-ih funkcionirao je i kao mjesto na kojem možeš završiti i zbog političkih stvari. Bio je to traumatični period, koji je i dalje odzvanjao kao nešto na što te se lako može podsjetiti.

Dokumentarac *Goli* priča je o jednom čovjeku i ljudima koji su ga voljeli, a Goli otok ostao je simbol kontinuiranog slamanja društva kroz slamanje pojedinca, zločina protiv čovjeka.

Hrvatska kulturna zajednica iz Wiesbadena će u dogovoru s producentom T.K. Gudac, u svom programu predstaviti film i otvoriti dijalog o regresiji ljudskog ponašanja u graničnim situacijama. U časopisu kulturne zajednice, „Riječ“ broj 44 predstavljen je i sličan rad dr. med. Stanislava Janovića: *TITO NA GOLOM OTOKU, Uspomene na robiju i emigraciju i razmatranja o Hrvatskoj i Zapadu*, Naklada Pavičić 2013.

Ivica Košak

PREUZIMANJE ODGOVORNOSTI NAD VLASTITIM ŽIVOTOM

Wiesbaden, utorak 21. srpnja 2015. godine. U gradskoj vijećnici održan je susret radnih grupa za samopomoć u glavnom gradu pokrajine Hessen. Grupe za samopomoć zasnovane su na dobrovoljnoj osnovi i koriste uzajamnu pomoć članova u postizanju ciljeva, čine ih jednakovrijedni članovi i to je prvi uvjet za preuzimanje nadzora nad vlastitim životom.

Na tom skupu po prvi puta predstavila se Hrvatska kulturna zajednica (HKZ-Wi) koja već 25 godina djeluje u Wiesbadenu, a sada i kao pokrovitelj grupe za samopomoć. Grupa za samopomoć u HKZ-Wi zasnovana je na uvjerenju da članovi zajednice mogu pomoći jedni drugima. Ne samo u pripremi zajedničkog folklornog nastupa, literarne večeri nego i u pružanju neposredne pomoći članovima jednako kao i praćenju odnosa društva i borbi za prava. Grupa za samopomoć iz HKZ-Wi registrirana je pri *Zdravstvenom uredu* u Wiesbadenu (Gesundheitsamt) pod imenom „*Kultur als Lebenshilfe*“. Njezini ciljevi kao i povijest osnivanja objavljeni su i na internetu:

<http://www.lebenshilfe.hkz-wi.de/>

Ovo je prva takva grupa ne samo hrvatskih državljana i njihovih potomaka u Njemačkoj nego i zasada jedina radna grupa za samopomoć iz redova migracije. A da se ne radi samo o stvaranju novih potreba, ukazuje praksa kulturne zajednice. Aktivna šetnja u prirodi više je od izleta s piknikom na kraju, a kako je to i potvrđeno na ovogodišnjem susretu na proplanu Taunusggorja iznad Wiesbadena. Ova tradicija HKZ-Wi često je opisivana kao ugodno druženje

Važno je znati da ako se pomoć samo primamo da tada doživljavamo određnu psihološku štetu koja se ogleda u tome što nam se javlja osjećaj manje vrijednosti i stalno u svijesti imamo osjećaj da nekom nešto dugujemo. Stoga, davanje i primanje pomoći nam pomaže da se u našoj svijesti gradi osjećaj kako smo korisni i da možemo pomoći a istovremeno i osjećaj da kada smo u krizi pomoći drugog možemo prihvati.

članova i prijatelja hrvatske kulture, jednog događaja koje se godišnje rado posjećivalo. Ali da takav program ne iscrpljuje mogućnosti rada jedne udruge i to, s priznanjem opće korisnog djelovanja u društvu, postaje sve zornije, ako bacimo pogled na sadržaj rada brojnih hrvatskih društava u Njemačkoj. Zajednice, udruge koje su početkom devedesetih nicale kao gljive poslije kiše gotovo istom brzinom se gasile ili prestaju s aktivnim radom. I upravo taj prestanak rada predstavlja zaustavljanje gibanja, a bez kojega sve funkcije društvene zajednice, pretvaraju u izložak za muzej. *Okrenut ćevape i zapivat pismu –*

nije to dosta za opstanak rada jednog kulturnog kruga. To je shvaćeno među udruženim Hrvaticama i Hrvatima u Wiesbadenu, a koji već tradicionalno svoja okupljanja obogaćuju kulturnim, društvenim, a od ove godine i ponudom sadržaja njegove tjelesnog zdravlja provode jedne nedjelje početkom ljeta na izletištu Platte iznad Wiesbadena.

I tom prilikom pokazalo se kako se članovi i prijatelji zajednice mogu prepoznati u grupi za samopomoć jer ne samo da znaju iznijeti probleme iz vlastita iskustva nego mogu pomagati drugima. Međusobna pomoć ima više efekata. Davanje pomoći koristi onome tko pomoć daje, ali i onome tko pomoć prima.

Onaj tko daje pomoć dobije osjećaj kako radi nešto korisno, društveno priznato i na taj način povećava se njegov osjećaj vrijednosti i korisnosti. Istovremeno dok daje pomoći drugome i sam otkriva strategiju hvatanja u koštač s problemima, a što će kasnije moći primijeniti i u osobnom životu.

Red. []

Gründung einer Selbsthilfegruppe

Die Kroatische Kulturgemeinschaft e.V. (KKG) ist seit September 1990 in Wiesbaden tätig. Neben Begegnungen mit kulturellem und interkulturellem Charakter engagierte die KKG sich b Satzungsgemäß auch mildtätig. Etwa 120 Mitglieder der KKG leben im Großraum Wiesbaden und im Rheingau-Taunus-Kreis. Laut Angaben des Bundesamtes für Statistik leben in Wiesbaden ca. 1200 Bewohner kroatischer Herkunft. Die Aussagen aus dem Seelsorgeamt für Kroatinen und Kroaten gehen aber von einer deutlich größeren Zahl von Mitbürgerinnen und Mitbürgern kroatischer Nationalität in diesem Gebiet aus.

Die kulturellen und gesellschaftlichen Treffen der KKG werden von 20 bis 80 Teilnehmern besucht. Damit erreicht die KKG mit ihrem Angebot nur einen Teil der Landsleute. Die Probleme die im Einzelnen besprochen werden, weisen aber auf vielfältige Bedürfnisse hin, die auch trotz der für Kroatinen und Kroaten fast sprichwörtlich guten Integration nicht befriedigt werden können.

Eine Umfrage aus dem April im Jahre 2010 ergab, dass auch die engagierten Mitglieder in verschiedener Hinsicht nur relativ gering belastbar sind.

Pokret u zajedništvu

25. susret Hrvatske kulturne zajednice u prirodi

Da je gibanje osnovna tjelesna funkcije bez koje ne bi postojali, to je možda naizgled suvišna tvrđnja. Pa ipak, aktivna šetnja u prirodi je više od izleta s piknikom na kraju, a kako se to već više od dvadeset godina sastaje **Hrvatska kulturna zajednica** na proplanku Taunusgorja iznad Wiesbadena.

Ova tradicija često je opisivana kao ugodno druženje članova i prijatelja hrvatske kulture, jednog događaja koji se godišnje rado posjećivalo. Ali da takav program ne iscrpljuje mogućnosti rada jedne udruge i to, s priznanjem opće korisnog djelovanja u društvu, postaje sve zornije, ako bacimo pogled na sadržaj rada brojnih hrvatskih društava u Njemačkoj. Zajednice, udruge koje su početkom devedesetih nicale kao gljive poslije kiše gotovo istom brzinom se gase ili prestaju s aktivnim radom. I upravo taj prestanak rada predstavlja zaustavljanje gibanja, a bez kojega sve funkcije društvene zajednice, pretvaraju u izložak za muzej. *Okrenut ćevape i zapivat pismu* – nije to dosta za opstanak rada jednog kulturnog kruga. To je shvaćeno u među udruženim Hrvaticama i Hrvatima u Wiesbadenu, a koji već tradicionalno svoja okupljanja obogaćuju kulturnim, društvenim, a od ove godine i ponudom sadržaja njegove tjelesnog zdravlja provode jedne nedjelje početkom ljeta na izletištu Platte iznad Wiesbadena. Gotovo spontano, u nedjelju 21. lipnja radna grupa kulturne zajednice za samopomoć: **Kultur als Lebenshilfe** predstavila je svoj rad. **Janica Ernst**, savjetnik za oboljele od šećerne bolesti iz prestižne Njemačke klinike za dijagnostiku u Wiesbaden, predstavila

Dobro raspoloženje je uvjet svaka akcije. Radna grupa Hrvatske kulturne zajednice na Platti 2015.

je program preventive i njegove ove opasne civilizacijske bolesti, a koja se nadprosječno često pojavljuje među migrantima.

Uz asistenciju **Vesne Ljiljanić**, medicinske sestre i **Carmen Sljvić**, studentice na Fizioterapeutskom fakultetu u Idsteinu, zainteresirani članovi i prijatelji zajednice mogli su dobiti ne samo korisne informacije nego sudjelovati i u kreativnom treningu prigodom šetnje.

Ova praksa ne samo da je oduševila tri generacije učesnika nego predstavlja i putokaz za buduće aktivnosti zajednice. Radna grupa za samopomoć sastaje se svake treće srijede u mjesecu u *Domu kardinala Kuharića*, Holsteinstr. 14a u Wiesbadenu u 19:00 sati. U programu je zastupljena teoretska nastava jednako kao i uvod u bolju praksu svakodnevne njegove zdravlja. Ažurirani program radne grupe objavljen je na Internet-stranici radne grupe:

<http://www.lebenshilfe.hkz-wi.de>

Ovaj iskorak jedne kulturne zajednice trebao bi biti primjer dobre suradnje u zajedništvu, naglasio je Ivica Košak, predsjednik kulturne zajednice koja ove godine slavi 25. godišnjicu rada.

*Kulinarska ponuda je i ovoga puta premašila uobičajeni brzi zalogaj na jednom pikniku. Uz doprinos restorana *Mauritius* iz Wiesbadena, a koje vodi bračni par Bartulović, na stolu šumske kolibe ponuda je dostigla gastronomsku kvalitetu. A kako se društveni rad ne iscrpljuje samo lijepim i korisnom, objasnio je Julis Gomez, predstavnik Vijeća stranaca grada Wiesbadena. Ovo tijelo lokalne samouprave je put direktnog upliva građanki i građana s migracijskom pozadinom na političke odluke u gradu. Ova šansa političkoga djelovanja premalo se koristi, - naglasio je Gomez. Mogućnosti rada i djelovanja u javnosti treba uskladiti sa zahtjevima i izazovima vremena. Kako broj kandidata iz redova članova i prijatelja Kulturne*

zajednice nije dovoljan za prijavljivanje vlastite liste, prihvaćena je ponuda vijećnika Gomeza da članovi i suradnici Zajednice prijave svoju kandidaturu na *Interkulturalnoj listi* u Wiesbadenu. Kao kandidati prijavili su se Ružica Matanić i Vesna Acker. Na listi za koju se planira 31 mjesto, otvorena je šansa za još dvoje ili troje hrvatskih predstavnika. O ciljevima i potrebi Vijeća stanaca objavljen je članak u *Riječi* broj 47 iz travnja 2015. Godine.

Digitalna kopija časopisa nalazi se na portalu hrvatske zajednice: <http://www.hkz-wi.de/rijec/index.html>

Više od šetnje: Carmen Šljivić pokazuje kako izlet pretvoriti u terapiju

Julius Gomez, predstavnik grada Wiesbadena poziva okupljene hrvatske državljane na izbore Vijeća stranaca u glavnom gradu pokrajine Hessen

Kao novi kulturni program tog restorana. Ovaj iskorak u Hrvatske kulturne zajednice u Wiesbadenu, najavljen je i rad literarne sekcije koja će istupiti javno s predstavljanjem djela hrvatske i svjetske književnosti. Postignut je dogovor s vlasnicom restorana *Sichtbar* iz Wiesbadena, gospođe Vesne Acker o održavanju literarnih večeri za javnost u salonu

Program ovih nastupa bit će dogovaran na otvorenim sjednicama predsjedništva *Hrvatske kulturne zajednice*, a koje se održavaju svake treće srijede u mjesecu u *Domu kardinala Kuharića*, Holsteinstr. 14a u Wiesbadenu, s početkom u 18:00 sati.

Ivica Košak

Literatur im Dialog

Literatur im Dialog ist eine Veranstaltungsreihe, die es sich zum Ziel setzt, die Originalsprachen die benachbarten Sprachräume, sowie übersetzte Sprache und die dem Publikum nahe zu bringen, aber auch miteinander ins Gespräch zu kommen. Zu Wort werden kommen Kritiker sowie Autoren, die über Bedingungen und Ziele ihres Schreibens sprechen. Vorgestellt werden aktuelle Werke aber auch Klassiker der Weltliteratur. Diese Reihe entsteht als eine Initiative der Kroatischen Kulturgemeinschaft e.V. Wiesbaden.

Die erste öffentliche und multikulturell besetzte Veranstaltung findet im Restaurant „SICHTBAR“, Goldgasse 11, 65183 Wiesbaden statt. (Inh. Vesna Acker).

Josip Juraj Strossmayer

Josip Juraj Strossmayer, čiju dvjestotu godišnjicu rođenja i 110. smrti obilježavamo ove godine, ostavio je dubok trag u hrvatskoj povijesti.

4. veljače 1915. godine u Osijeku na svijet dolaze braća blizanci, Josip i Juraj. Jedan od njih ubrzo će umrijeti, a kako roditelji nisu bili sigurni o kojem se djetetu radi, preživjeli blizanac od tog trenutka nosi imena obojice braće. Josip Juraj. Obiteljskog prezimena – Strossmayer. Priča o blizancima nikad nije potvrđena, no za ono razdoblje smrt novorođenčati nije bila nikakva novost. Ono što je sigurno i potvrđeno u povijesnim spisima jest da se tog dana rodio budući biskup, jedna od najkontroverznijih ličnosti iz novije hrvatske povijesti. Od milja su ga njegovi sugrađani nazivali – Štroco. U gradu na Dravi završio je pučku školu i gimnaziju. U obližnjem gradiću, Đakovu, krenuo je na studij bogoslovije, a završio ga je u Budimpešti i Beču. A već kao 20-godišnjak doktorirao je i filozofiju. Imenovan je od ravnatelja carskog zavoda svetog Augustina u Beču te dvorskog kapelana 1847. godine, a to mu je omogućilo javno i političko djelovanje, ne samo u Beču nego i širom Austro-Ugarske Monarhije. Na prijedlog tadašnjeg hrvatskog bana, Josipa Jelačića, car Franjo Josip I. imenovao ga je bosansko-đakovačkim i srijemskim biskupom. Od 1850. do svoje smrti, 55 godina kasnije, Strossmayer ostaje na toj funkciji.

Strossmayerova kulturna i politička djelatnost oduvijek je stavlјana u prvi plan, a inspirirana je idejom jugoslavizma, integracijskom idejom koju je formirao zajedno s Franjom Račkim. Stvaranje južnoslavenske države, koja će objediniti Hrvate, Slovence, Srbe i Bugare, za njega je bila stvar budućnosti. Taj se cilj

mogao ostvariti, smatrao je biskup, tek kad južnoslavenski narodi steknu političku samostalnost ili autonomiju. S Račkim je shvatio da se hrvatske zemlje trebaju prvo ujediniti, a tek je onda moguće okupljanje južnih Slavena oko Hrvatske u sklopu Austro-Ugarske monarhije, te oko Srbije i Crne Gore izvan monarhijskih granica. Za novac koji je dobivao zahvaljujući prihodima dobro organiziranog vlastelinstva đakovačke i srijemske biskupije govorio je *da pripada narodu pa da ga narodu i vraća*. Strossmayerov jugoslavizam proistekao je, između ostalog, i iz ideje o kršćanskom jedinstvu. Biskupski život obilježilo je i njegovo nastojanje sjedinjenja pravoslavnih crkava s katoličkom crkvom. Pozivajući se na sirmijsko-ćirilometodsku duhovnu baštinu i na bosansko-hrvatsko-slavonsku prošlost, biskup Strossmayer će nastupom na Prvome vatikanskom saboru (1869./70.) svojoj đakovačkoj biskupiji i Crkvi u Hrvata utisnuti duh ekumenizma i kršćanske otvorenosti. Biskup Strossmayer često je naglašavao da je raskol djelo Grka u kojem Slaveni pravoslavnevjere nemaju nikakve odgovornosti. Na tom vatikanskom koncilu,

Strossmayer se pokazao kao jedan od najglasnijih protivnika neograničene papinske vlasti.¹ Slavni trosatni govor protiv dogme o papinoj nepogrešivosti istakuno ga je i kao velikog govornika, što nažalost nije promjenilo stvaranje dogme, koja će kasnije postati kamenom spoticanja u modernizaciji ne samo Katoličke crkve nego i njezinog odnosa s drugim religoznim zajednicama.

Strossmayer je ostvario četiri velika projekta za hrvatsku kulturu i znanost – to su **Akademija**, osnovana 1861., **moderno Sveučilište u Zagrebu** osnovano 1874., **katedrala u Đakovu** dovršena 1882. i **Strossmayerova Galerija starih majstora** otvorena 1884. Kod osnutka Akademije njegova misao vodilja bila je da mali narodi poput Hrvata samo znanošću i kulturom mogu postati ravnopravni velikim narodima. To je aktualno i danas u doba globalizacije i HAZU kao najviša hrvatska znanstvena, umjetnička i kulturna institucija slijedi svog osnivača zalažeći se za neprestani znanstveni i kulturni napredak Hrvatske. Njego djelovanje u 19. stoljeću bitno je doprinijelo da Zagreb preuzme ulogu koju je ranije imao Dubrovnik, a u urbanističkom smislu želio je da Zagreb postane poput Firence čemu je pridonio gradnjom Akademijine palače koja je jedna od najljepših zagrebačkih palača. Kao najveći mecen u hrvatskoj povijesti Strossmayer je pokretao kulturne, prosvjetne, znanstvene, ali i gospodarske projekte, pomagao nadarene pojedince te time unaprijedio cijelokupnu hrvatsku kulturu, znanost, umjetnost i društvo u cijelini.

Red. []

¹ Vidi slične stavove već u 16. stoljeću kod Splitskog biskupa Marka Antonija de Dominisa, Riječ broj 41, Wiesbaden 2011.

UNGLÄBIGES STAUNEN

Ein Vortrag von Asghar Fassihi über das neueste Buch von Navid Kermani

Navid Kermani, Jahrgang 67 wurde als Sohn iranischer Eltern in der vom Protestantismus geprägten Stadt Siegen geboren, ist dort aufgewachsen und in die Schule gegangen. Wie die Mehrheit der Iraner ist er Moslem und Schiit. Kermani ist mit der Islamwissenschaftlerin Katajun Amirpur verheiratet, hat zwei Kinder und lebt in Köln. Im Gymnasium eignete er sich die Grundlagen der evangelischen Religion an, indem er mit anderen Mitschülern an einem „Leistungskurs Evangelische Religionslehre“ teilnahm.

Schon im Alter von fünfzehn Jahren arbeitete Kermani als Lokaljournalist für die Westfälische Rundschau. Während des Studiums schrieb er für überregionale deutsche Zeitungen und von 1996 bis 2000 war er fester Autor im Feuilleton der Frankfurter Allgemeinen Zeitung. Kermani studierte Orientalistik, Philosophie und Theaterwissenschaften in Köln, Kairo und Bonn. Unterstützt von der Studienstiftung des deutschen Volkes verfasste er eine Dissertation mit dem Titel „Gott ist schön“. Damit wurde er 1998 im Fach Islamwissenschaft an der Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität in Bonn promoviert. 2006 habilitierte er sich im Fach Orientalistik. Von 2000 bis 2003 war er Long Term Fellow am Wissenschaftskolleg zu Berlin. Heute lebt er als freier Schriftsteller in Köln (Quelle: Wikipedia).

In den Themen seiner literarischen Arbeiten kreist Kermani um menschliche Grenzerfahrungen angesichts des Todes, im Alltag, und in Grenzerfahrung in der Musik oder der Sexualität. Seine wissenschaftlichen Schwerpunkte liegen in der Koranforschung und

 INTERKULTURELLE WOCHE 2015

Idsteiner Mittwochsgesellschaft
BUCHBESPRECHUNG MIT DISKUSSION

UNGLÄBIGES STAUNEN: ÜBER DAS CHRISTENTUM

von Navid Kermani

NAVID KERMANI VID KERMANI

UNGLÄUBIGES STAUNEN: Über das Christentum

im Hotel zur Traube / China Restaurant Golden Lotus,
Rodergasse 27 - 65510 Idstein/Ts.
um 19:00 Uhr

Referent: Dr. Asghar Fassihi

Den Friedenspreis des Deutschen Buchhandels verleiht der Börsenverein im Jahr 2015 an Navid Kermani. Der deutsche Schriftsteller, Orientalist und Essayist ist eine der wichtigsten Stimmen in unserer Gesellschaft, die sich mehr denn je den Erfahrungswelten von Menschen unterschiedlichster nationaler und religiöser Herkunft stellen muss, um ein friedliches, an den Menschenrechten orientiertes Zusammenleben zu ermöglichen.

Eintritt frei

IDSTEINER MITTWOCHSGESELLSCHAFT - KROATISCHE KULTURGEMEINSCHAFT e.V.

der islamischen Mystik. von Herder, Goethe, Rückert und Kermani ist auch als Reporter aus dem Orientalismus der deutschen den Krisengebieten der Welt Klassik Bezug zu nehmen und sich bekannt geworden. Er berichtete ebenso kompetent zu Lessing, zuletzt im September 2014 für das Kleist, Hölderlin und Kafka zu Nachrichtenmagazin „der Spiegel“ äußern wie zur islamischen Mystik. aus dem Irak (Quelle: Wikipedia). In seinem Buch *Ungläubiges* Kermani arbeitete als Gastdozent für *Staunen* schreibt Kermani in dem Poetik an den Universitäten Kapitel Dank, dass er im Jahr 2008 Frankfurt, Mainz und in den USA. ein Stipendium für ein Jahr für die Kermani vermag es, so Gustav Seibt Villa Massimo nach Rom bekam in der Süddeutsche Zeitung, auf und von der Neuen Zürcher unangestrengte Weise zu Positionen Zeitung eine Anfrage erhielt, einen

Beitrag für die Serie *Bildansichten* zu schreiben. Er schickte eine Passage aus dem Roman *Dein Name* über ein Bild im Wallraf-Richartz-Museum hin. Weitere Folgen entstanden dann in Rom. Insgesamt sind es 8 Bildansichten, die in den Roman Eingang fanden und in der NZZ vorab veröffentlicht wurden. Darunter befand sich auch eine über die Kreuzigung Jesu von Guido Reni, die im Zusammenhang mit dem Hessischen Kulturpreis für erhebliche Diskussionen sorgte.

Die Bildbeschreibung zeigt das gespannte Verhältnis Kermanis zum Christentum, wobei die Spannung vorwiegend die katholische, aber auch die orthodoxe und armenische Kirche betrifft.

Während seinen Aufenthalt in Rom will er erst richtig seine Auseinandersetzung mit der christlichen Kunst begonnen haben. Er konnte zahllose biblische Gestalten, Heilige und Wundertäter auf den Gemälden in verschiedenen von Barock beeinflussten römischen Kirchen anschauen und seine Gedanken bei der Betrachtung der Bilder zu Papier bringen.

Dabei sind sehr meditative Texte entstanden, kritische Ansichten erwachsen und faszinierende Berichte zutage gekommen. *Ungläubiges Staunen* ist, (so schreibt er nach den Frankfurter Poetikvorlesungen über den Zufall) entstanden und der Reportageband *Ausnahmezustand* das dritte Werk, das aus der Materialsammlung *Dein Name* hervorgegangen ist.

Kermani sieht sein Buch nicht als ein wissenschaftliches Werk, sondern als eine meditative Vorstellung oder - wie Ebel es ausdrückt -, *ein sinnliches Faszinosum*.

Das Buch enthält insgesamt vierzig Betrachtungen zu den Kernszenen des christlichen Glaubens, wie sie in Kunstwerken umgesetzt sind. Darunter befinden sich Werke von Rembrandt, El Greco und Veronese. Auch der Reni-Text aus

der NZZ kehrt wieder. Stark ist Caravaggio vertreten, der „fleischlichste“ Künstler mit der „dreckigsten“ Biografie (Martin Ebel die Welt 3.09.2015).

Es ist ein Wagnis, wie es auf dem Titelblatt geschrieben steht, Zitat. *Offenen Herzens, mit einer geradezu kindlichen Neugier, aber auch mit all seinen eingestandenen Zweifeln versenkt sich Navid Kermani in die christliche Bildwelt.*

Als Nicht Kunsthistoriker interessiert sich Kermani für das, was die Maler bei der Darstellung von biblischen Szenen in Anbetracht ihrer Stellung in der Gesellschaft und in der Kirche sowie ihrer Vorstellung dazu gedacht haben könnten.

Und was denkt er selbst dazu? Kermani ist ein Ausländer dem Namen nach und noch dazu ein Moslem ein Schiit.

Mit großen Augen, geradezu wie ein Kind, lässt er seiner Neugierde freien Lauf. Dabei interpretiert er freilich skeptisch und gar kritisch subtil die christliche Bildwelt.

An vielen Stellen tritt sein gespaltenes Verhältnis zum christlichen Kreuz zu Tage. Er hadert mit dem Kreuz, hält sich aber nicht mit Pilatus auf, da er weiß, dass alles über ihn schon genau geschrieben steht. Dagegen beschreibt er die Atmosphäre, die vor der Kreuzigung Jesu herrschte, in der man den Jesus ins Richthaus führt, aus Zweigen eine Krone kunstvoll stabil anfertigt und ihm mit physischer Gewalt aufs Haupt drückt (Caravaggio), anderswo verliebt er sich in den Blick Marias findet die Ikone der Maria (Mutter) sehr schön, Zitat: „Mit dem dünnen, wie durchgedrückten Nasenbein, und den großen, beinah runden Wangen ist sie übrigens sehr schön, nicht eine römische Hure wie bei Cravagio oder eine französische Gräfin wie bei Raffael, sondern eindeutig orientalisch“.

Wieder an anderer Stelle will er die heilige Ursula schwanger sehen als

sie getötet wurde, flieht er die Biographie von Cravaggio ein und beschreibt seine Flucht von Rom nach Neapel und Malta und sieht in dem Bild seine Sehnsüchte mit dem Schicksal von Ursula verbunden. Oder die beinahe-Isaak-Opfer sieht er als göttliche Inszenierung um den Menschenopfern ein Ende zu setzen“.

Kermani stellt bei seiner Betrachtung immer wieder theologische und moralische Aspekte dar, die überraschende Parallelen von Christentum und Islam aufweisen. Zum Beispiel sei sein Verhältnis zum Kreuz gennant. Er lehnt es ab, da er die Verherrlichung des Schmerzes ablehnt. Auch die Leidensverklärung bei den Schiiten, die ihren Imam Hossein betrauen und zeremoniell feiern lehnt er ab, denn er folgt dem Religionsverständnis seines Großvaters,

der in den 60er-Jahren Europa besuchte und nichts dabei empfand, seinen Gebetsteppich in einer Kirche auszubreiten, um dort zu seinem Gott zu beten und der die Meinung vertrat: *Ein guter Moslem ist, wer ein guter Mensch ist.*

Aus diesem Verständnis heraus hat Kermani für die Neue Zürcher Zeitung das Bild von Guido Reni beschrieben, das wie bekannt für Irritationen bei der Vergabe des hessischen Kulturpreises sorgte. Bei der Betrachtung von Guido Reni beschreibt Kermani seine Darstellung so: „Als Nachdruck hat das Gemälde immer noch etwas von einem Andachtsbild, wie es die Zigeuner vor den Kirchen für fünfzig Cent verkaufen, als gewaltige Leinwand auf dem Hochaltar der Barockkirche, wo es schwarz-goldene Säulen, ein Plüschtvorhang, dicke Engel und elektrische Kerzen umrahmen, ist Renis «Kreuzigung» ein Aufruhr, gerade indem es der Verklärung des Schmerzes widerspricht. Gewiss stößt mir die Lust, die katholische Darstellungen seit der Renaissance

Die Sprache religiöser Bilder

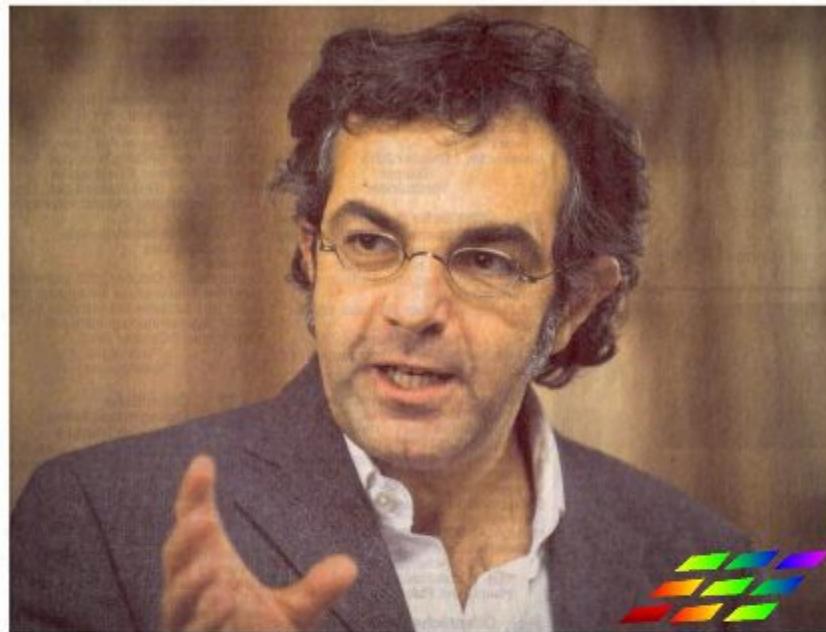
KULTUR LOKAL Buchvorstellung der Idsteiner Mittwochsgesellschaft im Rahmen der Interkulturellen Woche

IZ 9.10.2015

Von Marion Diefenbach

IDSTEIN. Wie wichtig das Thema ist, war schon an der großen Zahl der Teilnehmer unterschiedlichster Nationalitäten erkennbar, die zur Vorstellung von Navid Kermani „Ungläubiges Staunen: Über das Christentum“ kamen. Er sei ein Verehrer des Autors, eines Deutschen iranischer Herkunft, der als Moslem über das Christentum schreibt, sagte Referent Dr. Asghar Fassihî (Iran) nach der Einführung von Ivica Košak (Kroatien), aber ihm sei nicht klar gewesen, in welches Abenteuer er sich stürze...

Der 1967 in Siegen geborene und in Köln lebende Schriftsteller, Publizist und habilitierte Orientalist Kermani ist mit einer Islamwissenschaftlerin verheiratet und hat zahlreiche renommierte Kultur- und Literaturpreise erhalten, zuletzt im Juni den Friedenspreis des deutschen Buchhandels. Sein Buch enthält Betrachtungen zu 40 Kernszenen des christlichen Glaubens, etwa von Rembrandt, El Greco, Veronese und vor allem Caravaggio. Allerdings handele es sich nicht um Bildbeschreibungen im kunsthistorischen Sinn, so Fassihî: Vielmehr habe sich Kermani, dessen gespanntes Verhältnis zum Christentum, vor allem

Das Buch „Ungläubiges Staunen: Über das Christentum“ von Navid Kermani wurde in Idstein vorgestellt. Der Schriftsteller erhielt im Juni den Friedenspreis des deutschen Buchhandels. Archivfoto: dpa

der katholischen Variante, durchaus spürbar sei, „mit offenen Herzen und kindlicher Neugier“ in die jeweilige Situation versetzt, um herauszufinden, was der Maler gedacht haben könnte. Und seine „besondere Sicht“ der Bilder, aber

auch die teilweise poetische Sprache erzeugt eine Stimmung, die dazu anrege, sich seiner Sicht anzuschließen, sagte der Referent. Fragen wie die, ob die heilige Ursula schwanger war, als sie getötet wurde oder ob das Beinshe-Isaak-Opfer

von Gott inszeniert wurde, um das Menschenopfer abzuschaffen, zeigen in Kermanis Beitrachtungen stets auch theologische und moralische Aspekte auf, und er sieht Parallelen zwischen Christentum und Islam: Leidensverklärung wie im

Christentum gibt es auch bei den Schiiten, und Jesu Nächstenliebe steht – richtig verstanden – der Islam als Barmherzigkeitsreligion gegenüber. Er stellt gar die These auf, möglicherweise sei der Islam Folge einer christlichen Verirrung und erst durch das Konzil von Nicäa als monotheistische Religion aufgekommen.

Kermani träume nicht von einer Weltreligion, aber er sehe die Unterschiede zwischen den „Großen“ vor allem im Dogmatismus und versuche zu vermitteln, so der Referent. Dabei habe er zwei große Vorbilder: Franz von Assisi und Paolo Dall’Oglio, die beide großen Einsatz für den interreligiösen Frieden leisteten.

In der anschließenden angeregten Diskussion wurde unter anderem die Ikonografiefrage – nach der Darstellbarkeit Gottes – wieder aufgeworfen. Nicht nur im Islam gibt es ein Bilderverbot (das allerdings z. B. im Iran nicht konsequent verfolgt wird) – auch im Christentum heißt es ursprünglich, „Du sollst dir kein Bildnis machen“. Es scheint jedoch grundsätzlich schwer zu sein, mit etwas umzugehen, das man nicht darstellen darf, und die Rolle der Symbolik sei in allen Religionen unbestreitbar wichtig, schloss Košak.

Idsteiner Mittwochsgesellschaft - Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.

an Jesu Leiden haben, auch deshalb so auf, weil ich es von der Schia kenne und nicht kenne. Ich kenne es, weil das Martyrium dort genauso exzessiv bis hin zum Pornografischen zelebriert wird, und ich kenne es nicht, weil genau dieser Aspekt der Schia in Großvaters Glauben, der mehr als jeder andere Bezugspunkt meine eigene religiöse Erziehung bestimmt hat, wie ich bei der Lektüre seiner Memoiren feststelle, keine Rolle spielte, ja als Volks- und Aberglauben abgelehnt wurde, der die Menschen davon abbringe, die Welt zu verbessern, statt nur ihren Zustand zu beklagen.“ Kermani zeigt auch die es positiven Parallelen, die zwischen Islam und Christentum gibt.

Das Attribut der Nächstenliebe als integraler Bestandteil des Christentums sowie die Barmherzigkeit als

das häufigste Attribut Gottes im Islam. Eine der bedeutendsten Propheten im Islam ist Jesus, aber er ist für die Muslime kein Gott und er wurde auch nach ihrem Verständnis nicht gekreuzigt. In der Mystik, der ekstatischen Gotteserfahrung wo die beiden Religionen sich am nächsten sind fühlt sich Kermani zu Hause.

Im Kapitel Gott I beschäftigt sich Kermani mit der Frage der Dreifaltigkeit und des Monotheismus. Dass Gott keine Gestalt angenommen hat und der Mensch das Göttliche deshalb auch nicht sehen kann, gilt dem Islam als unumstößlich. Im Koran steht „Die Blicke erreichen ihm nicht“, Sure 6,103. Martin Ebel greift das Thema im Feuilleton der Welt auf unter dem Titel „War der Islam Folge

einer christlichen Verirrung“ und er stellt diese Frage als die kühnste Spekulation von Kermani dar.

Durch die Konzilien von Nicäa 325 und Konstantinopel 381, die die Gottesvorstellung der Trinität und also auch die Göttlichkeit Jesu durchsetzten, habe letztlich das Aufkommen des Islam als reiner Form des Monotheismus provoziert.

Das ist bei Kermani mehr Frage als These. Für den im Konzil von Trient unterlegenen Arianer war Jesus kein Gott, sondern ein Mensch. Und wenn das ins Abseits der Apokryphen ge-drängte Thomasevangelium "Leitmedium" geworden wäre, hätte die Religions- und die Weltgeschichte eine andere Wendung genommen, so Martin Ebel weiter.

Zwei Persönlichkeiten, die in beispielhafter Weise zwischen den Religionen zu vermitteln versuchten, indem sie beide ins Herz schlossen, imponieren Kermani besonders. Es sind die beiden menschlichen Helden des Buches, das ansonsten nur in Bildern spricht.

Der eine ist Franz von Assisi, Namenspatron des aktuellen Papstes. Kermani deutet Franz' "Chartula" als "das vielleicht früheste Dokument der Freundschaft zwischen Christentum und Islam". Gegen den Trend der Kreuzzugzeit reiste Franziskus als Friedensbote in den Orient.

An seiner Kirche, die die Tötung möglichst vieler Moslems als gottgefällig propagierte, verzweifelte er. Paolo Dall'Oglio wiederum, ein Jesuit, der den Islam studierte und der in der syrischen Wüste das verfallene Kloster Mar Musa zu einem Treffpunkt der Religionen aufgebaut hat, ist ein er tragischer Held, denn auf einer Vermittlungsmision in Rakka wurde er, trotz Zusicherungen des IS, 2013 entführt.

Kermani hegt keine naiven Hoffnungen auf das Zustandekommen einer Weltreligion, vermittelt aber die Einsicht, dass die Gegensätze nur im dogmatischen Bereich liegen und nicht da, worauf es wirklich ankommen sollte.

Kermani eröffnet für den Leser eine besondere Sicht auf die biblisch-christlichen Bilder alter Meister, indem er sich in die Situationen der Zeit zurückversetzt und versucht aus den Bildern herauszulesen, wie die Stimmung der Akteure in der damaligen Zeit gewesen sein könnte. Als ich das Buch las, kamen mir oft Gedanken an meinen eigenen Besuch in Kirche oder Museen. *Wie betrachte ich die Bilder?* - frage ich mich. *Was geht mir dabei durch den Kopf?*

Ich erinnere mich an meinem Urlaub im Frühjahr auf Mallorca. Dort besuchten wir die Wallfahrtskirche Santa Maria de Sant Salvador, ein

malloquinisches Bergkloster auf dem Gipfel de Sant Salvador. Die Wallfahrtskirche beherbergt eine Marienfigur aus dem 13. JH. und einen Altar aus örtlichem Kalkstein, der eine detaillierte Szene eines legendären Ereignisses zeigt, das sich im Jahr 765 in Syrien, zugetragen haben soll, zeigt. Damals hatten Juden ein Bildnis Christi ebenso gemartert, wie es mit dem Erlöser selbst geschehen war. Das Bildnis habe daraufhin tatsächlich angefangen zu bluten, was die Juden schließlich veranlasste sich taufen zu lassen, so der Reiseführer.

Während ich mir die Szene anschaute und über die Ausführungen der Reiseführer amüsiert war, betraten zwei ältere Damen in Begleitung einer Jüngerin die Kapelle. Nachdem sie sich bekreuzigt hatten und eine Andacht hielten, warf das junge Mädchen eine Münze in einen Apparat der im Eingangsbereich der Kapelle stand, um Musik abzuspielen. Das war der Auftakt für eine Wagner-Arie (in Deutsch) mit einem Lichterspiel der elektrischen Kerzen in der Kapelle. Die Lichter schalteten sich harmonisch zur Arie an und aus und erhellt die Kirche und ließen sie wieder in einem Dämmerlicht verdunkeln. Eine beeindruckende Stimmung, die eine Gänsehaut erzeugte und mit der totalen Erhellung der Kapelle zu Ende ging. Die Musik machte aus der kitschigen Stimmung, die ich in der Kapelle am Anfang empfand, plötzlich eine würdevolle und gar heilige Atmosphäre.

Kermanis poetische Schule des Sehens vermittelt das gleiche Gefühl bei der Betrachtung der Bilder wie die der Musik in der Kapelle

Asghar Fassihi

Interkulturelle Woche,
Idstein den 30.09.2015

ŽIVA ISTINA:

Feral Tribune opet na kioscima!

...Dnevni list **Frankfuter Rundschau**, koji se može pohvaliti tiražom od 70.000 primjeraka, u srijedu je kao podlistak objavio „izvanredni“ broj **Feral Tribunea** na 16 stranica.

Sestrinski medij daleko poznatijeg **Frankfuter Allgemeinea** hrvatskom je tjedniku posvetio i kratki uvodnik, što je posebna čast s obzirom da taj list inače ne gaji tu formu.

U uvodniku naslovljenom „Achtung Satire“ („Oprez, satira“), Bascha Mika i Arnd Festerling, prvi ljudi redakcije, odgovaraju na pitanje zašto su objavili posebno izdanje **Feral Tribunea** na njemačkom jeziku.

„Zato što to zaslужује“, ukratko glasi objašnjenje. ...¹

¹ Citat preuzet iz:
<http://lupiga.com/vijesti/ziva-istina-feral-tribune-opet-na-kioscima>

Matica dobiva ogrank u Ruhru

Održana izborna skupština Matrice hrvatske za Ruhrsko područje, Essen–Dortmund, 6. i 7. studenoga

Nakon više od dvadeset godina djelovanja udruge **Matica hrvatska za Ruhrsko područje** njezini članovi povezali su se sa Središnjicom Matice hrvatske. Sa željom da postanu Matičin ogrank, članovi su još proljetos počeli prikupljati pristupnica te su s Predsjedništvom MH u Zagrebu dogovorili osnivanje ogranka, pri čemu su entuzijazam i elan predsjednika Stjepana Damjanovića i njegovih suradnika dali vjetar u jedra novom vremenu i u ovoj ruhrskoj Matici.

Lahorka Plejić Poje

Foto: Jadranka Gradac

U skladu s tim udruga je 6. studeno- ga u Essenu održala izbornu skupš- tinu na kojoj se moglo čuti da u

Ruhrskom području živi oko trideset tisuća Hrvata koji njeguju svoju kulturu i identitet, što kroz hrvatsku katoličku misiju u Essenu, što kroz Maticu. U ime Središnjice na skupštini je bila i pročelnica Odjela za književnost Matice hrvatske Lahorka Plejić Poje, profesorica na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Za predsjednika udruge izabran je dosadašnji voditelj Josip

Marković, potpredsjednici su Mijo Nuić i potpisnica ovih redaka, a tajnik Stipe Vukadin.

Na izbornu skupštinu nadovezala se Večer hrvatske pjesme, održana 7. studenoga u Dortmundu. Ta se šljeno. Tiskanjem prve knjige, manifestacija tradicionalno organi-

zira već niz godina, a važna je zbog toga što, osim Hrvata, okuplja i Nijemce kojima je hrvatska pjesma pripada Gundulićeva *Osmana* 1844, Matica

je odgovorila na onodobne potrebe, toga što, osim Hrvata, okuplja i programatski odabravši djelo koje Nijemce kojima je hrvatska pjesma pripada Gundulićeva *Osmana* 1844, Matica je odgovorila na onodobne potrebe, toga što, osim Hrvata, okuplja i programatski odabravši djelo koje iz bilo kojih razloga bliska. Ove je štokavskoj tradiciji, i koje usto godine u okviru te večeri L. Plejić može zadovoljiti i estetske i Poje održala predavanje o ulozi ideološke potrebe onoga vremena. Matice hrvatske u oblikovanju Vrlo zanimljivo predavanje moderne hrvatske nacije, a posebno obilovalo je slikovitim primjerima

koji su ilustrirali kako je teklo članovima Zbora Matice hrvatske umjetnika Ante Karačića. prikupljanje starih hrvatskih Klaviru, na kojem je svirao Predsjednik Josip Marković izložio tekstova, pa i rad na pripremi sama gospodin Baf, pridružile su se i je slike s temom *Jedrom i cipelom Osmana*, a potom i drugih knjiga, dvije violine u rukama Snježane osvajamo svijet, koje su dio ciklusa sve do biblioteka *Pet stoljeća* Peulić iz Wuppertala i Krešimira Veselića iz Schwertea, inače predstavljenog ove godine na hrvatske književnosti i Stoljeća izložbama u Hagenu i Langenfeldu, a počasnoga predsjednika Matice a kojima umjetnik sugerira važnost hrvatske za Ruhrska područje i otvorenosti prema svijetu, za što je poveo živahan razgovor o raznim voditelja Zbora MhzRp. dovoljno samo – podići jedro ili pitanjima koje je predavanje dotaknulo, a posebno o ulozi koju obuti cipele.

Cjelokupnom je dojmu, živosti i dinamičnosti večeri pridonijela i tematski raznovrsna izložba postavljena za tu prigodu. Tako su bile izložene knjige Marije Jurić Bratulić, a izašla je prigodom 340. godišnjice smrti pjesnikinje Ane Katarine Zrinske (1673–2013) prošle godine u nakladi MH. Glazbeni pedagog Zagorke, *Pjesmarica Ane Katarine Zrinske* koju je pripremio Josip Bratulić, a izašla je prigodom 340. godišnjice smrti pjesnikinje Ane Katarine Zrinske (1673–2013) prošle godine u nakladi MH. Drugi dio večeri nastavljen je pjesmom. Glazbeni pedagog Zagorke, *Pjesmarica Ane Katarine Zrinske* koju je pripremio Josip Bratulić, a izašla je prigodom 340. godišnjice smrti pjesnikinje Ane Katarine Zrinske (1673–2013) prošle godine u nakladi MH. pjesma iz raznih krajeva Hrvatske (primjerice, *Ribar plete mrižu svoju*, *Bašćina* iz Zagreba, koji je stigao *Dobro mi došel prijatel*, *Ribara* zahvaljujući kontaktu ruhrske starog kći, *Neka cijeli ovaj svijet*) matičara i umjetnika Ankice i Ante koje su okupljeni pjevali skupa s Karačića iz Iserlohn te radovi

Članovi ruhrske Matice vesele se radu sa Središnjicom, kao i suradnji s brojnim ograncima MH u Hrvatskoj i svijetu, u čemu će umnogome pomoći i ruhrske matičari koji dio godine provedu u domovini te tako mogu izravno uspostaviti kontakte s matičarima diljem Hrvatske.¹

Jadranka Gradac

¹ Izvor: Vjenac br. 566 od 12. studenoga, 2015.

Prikaz stranih kultura u hrvatskoj književnosti kao i pronalaženje odraza hrvatske kulture u stranoj literaturi trebao bi postati trajna zadaća kulturnoga rada hrvatskoga iseljeništva, kako je predstavljeno u *Riječi broj 47* – Komentirao je gospodin Stjepan Sučić, potpredsjednik Matice hrvatske u telefonskom razgovoru s predsjednikom HKZ-Wi: - *Ovu zadaću nije moguće riješiti niti ispuniti u jednoj lokalnoj zajednici. Nužno povezivanje i suradnja s instancijama hrvatskih društvenih i kulturnih institucijama je potrebna jednakako kao i umrežavanje s kulturnih društвima iseljenih hrvatskih građana.* - **Kulturna zajednica iz Wiesbadena želi iskoristiti ovaj iskorak s javnom tribinom kao korak u revitalizaciji suradnje s kulturnim zajednicama ne samo lokalno u Njemačkoj i Hrvatskoj, nego i šire. Tome treba poslužiti ne smo izdavalачki rad naše Zajednice nego i pozivnica Kulturnim društвima i Zajednicama na promociju naše Riječi. Posebno se obraćamo društвima prijateljima Matice hrvatske kao i ograncima MH u izvan RH ne samo na aktivno sudjelovanje u promociji jednog izdanja nego i trajnu suradnju u redakciji časopisa.**

Matica hrvatska

Večer hrvatske pjesme: Predavanje profesorica dr. Lahorke Plejić Poje na susretu Matice hrvatske u Dortmundu 07.11.2015.

Matica hrvatska

Matica hrvatska književno je, znanstveno i kulturno društvo, osnovano 1842. godine. Ona je ujedno i prva nacionalna kulturna institucija.

Da bi se razumjeli razlozi za osnivanje Matice, treba spomenuti sljedeće: hrvatski krajevi, većim dijelom u sastavu Habsburške Monarhije, bili su stoljećima politički razjedinjeni; u njima se govorilo različitim narječjima – sjeverozapadni hrvatski krajevi služili su se kajkavskim; Istra, Hrvatsko primorje, brojni dalmatinski otoci i dio Gorskoga kotara čakavskim, a ostatak štokavskim. Službeni jezik bio je pak latinski. On se zadržao u uporabi gotovo do sredine 19. stoljeća zato što su Hrvati tako htjeli izbjеći njemački i mađarski, koji su nametali Beč i Pešta.

U kontekstu buđenja nacionalne svijesti diljem Europe, kada se javljaju nacionalni pokreti i među južnim Slavenima, a osobito od 30.-godina 19. stoljeća, i u Hrvata se jasnije oblikuju nove političke ideje, a osobito nacionalna svijest: težilo ujedinjenju hrvatskih zemalja, većem stupnju autonomije u odnosu na Ugarsku, jačem kulturnojezičnom povezivanju svih južnih Slavena, modernizaciji dru-

štvenoga, gospodarskoga i kulturnoga života te afirmaciji građanskoga društva.

U takvim okolnostima, s težnjom da se hrvatski jezik normira, opиše i standardizira, da se izbore prava za nj te da se promiče knjiga na hrvatskom jeziku, osnovana je 1838. u Zagrebu Ilirska čitaonica. Predsjednik joj je bio grof Janko Drašković. Uz njega se okupila skupina mladih ljudi (Ljudevit Gaj, Vjekoslav Babukić, Dimitrija Demeter, Pavao Štoos, Antun Mažuranić, Ljudevit Vukotinović) te oni potom, 1842., u okviru čitaonice osnivaju Maticu ilirsку. Premda su osnivači, a poslije i članovi, bili ljudi različitih zvanja, zanimanja i svjetonazora, kao i političkih i stranačkih opredjeljenja, cilj je Matice bio zajednički: njegovanje hrvatskoga jezika i književnosti.

Zašto se Matica pritom zvala ilirska, a ne hrvatska? Matica se

nazvala ilirskom jer se u ono vrijeme smatralo da su Slaveni potomci Ilira, drevnih plemena koja su naseljavala prostore hrvatskih i susjednih zemalja prije Rimskoga Carstva. Ilirsko se ime, koje se inače upotrebljavalo kao nad-regionalna oznaka, upotrebljavalo od 15. stoljeća te je imalo tradiciju; bilo je politički neutralno pa se činilo da će biti bezopasno, za razliku od, recimo, hrvatskoga imena. Osim toga, naziv ilirski mogao je „pokriti“ i druge južnoslavenske krajeve, ponajprije Bosnu i Sloveniju. Pridjev ilirski podrazumijevao je velik prostor i društvenu zajednicu; pojam matica značio je „centripetalno okupljanje“, odnosno „vrh vertikale koji je horizontalno sijao ideju okupljanja“ (Milanja). Inzistiranje na uspostavljanju i njegovanju hrvatskoga jezika, jedinstvenoga za sve Hrvate, bilo je važno zbog toga što se jezik smatrao temeljnom odrednicom nacionalnoga identiteta.

Ilirizam kao (politička) ideja koja promovira zajednicu južnih Slavena nije uspio, ali je uspio kao pokret koji je potaknuo hrvatsku nacionalnu integraciju (ne smije se zaboraviti da su hrvatski krajevi bili razjedinjeni, da je trebalo prevladati regionalne podjele, trebalo se jezično ujediniti, prihvati jedan jezik umjesto tri narječja...). Narječe koje je odabранo kao osnovica budućega standardnoga jezika bilo je štokavsko (usprkos tome što je središte ilirskog pokreta u kajkavskom Zagrebu); time se lakše integriralo sve krajeve, i Vojnu krajину, i donedavna mletačku Dalmaciju, i Bosanske Hrvate, i hrvatske Srbe, i Dubrovnik, koji je tijekom stoljeća, sve do 1808., bio zaseban politički entitet.

Matica ilirska tu je odigrala presudnu ulogu: ona je postala središtem u kojem se okupljalo napredno građanstvo; bila je rasadište hrvatske knjige; imala je

Profesorica dr. Lahorke Plejić Poje na susretu Matice hrvatske u Dortmundu

zadaću odgajanja čitatelske publike, a odigrala je važnu ulogu i u formiranju kanona nacionalne književnosti. Nacionalna književnost pak bila je i medij širenja nacionalnih ideja.

Što se sve događalo u okviru Matičina djelovanja?

Njezin osnivač, grof Janko Drašković, rekao je: »Najpoglavitija svrha društva našega jest: nauku i književstvo u našem narodnom jeziku rasprostranjivati, i priliku mladeži našoj dati da se domorodno izobradi. Mi imamo mnogo starih i glasovitih djela iz XVI. i XVII. vijeka“ koje, dodao je, treba tiskati novim pravopisom i učiniti ih poznatima i dostupnima Hrvatima diljem domovine.

Matica tako 1844., dakle 2 godine nakon osnutka, izdaje prvu knjigu. Bio je to ep Osman Ivana Gundulića. Zašto baš Osman? To djelo nastalo je u Dubrovniku u 17. stoljeću i sve do početka 1826. kada je objavljeno u Dubrovniku, nije bilo tiskano, nego se prepisivalo i kružilo je u prijepisima. Osman je bio pogodan jer je, između ostaloga, govorio o sukobu Poljaka, dakle Slavena, s Turcima, odnosno Osmanlijama, što je bilo važna tema za hrvatske krajeve i u 19. stoljeću. Nadalje, to je bio stilski dotjeran ep, koji je mogao zadovoljiti estetske kriterije. Pisan

je štokavskom ijkavicicom, dakle jezikom koji su upravo prepriroditelji, odnosno ilirci odabrali za zajedničko narječe svih Hrvata. Tako se dogodilo da se u kajkavskom Zagrebu sredinom 19. stoljeća tiska štokavsko djelo iz 17. stoljeća, koje je doduše u matičnoj, dubrovačkoj sredini postalo klasičnim već ubrzo nakon nastanka, no u vrijeme preporoda ono se izdvaja kao uzorno djelo cjelokupne hrvatske književnosti, a Ivan Gundulić, nekoć najvažniji dubrovački pjesnik, postaje najvažnijim ilirskim, odnosno hrvatskim pjesnikom. (Zanimljivo je primjetiti da je Marko Marulić, splitski pisac, napisao „Juditu“, prvi ep hrvatske književnosti već 1501. godine, dakle znatno prije nastanka Osmana, ali taj ep nije mogao postati uzornim djelom za prepriroditelje jer je pisan arhaičnom čakavicom pa ta knjiga, ma kako važna u kontekstu povijesti hrvatske književnosti i kulture, ne bi imala onu integracijsku i mobilizacijsku funkciju koju je imao Gundulićev ep.)

Matičino izdanje Osmana tiskano je s dopunom Ivana Mažuranića i rječnikom Ivana i Antuna Mažuranića. To je bio velik nakladnički pothvat; prikupljani su rukopisi, na njima se pažljivo radilo, a sastavlja se i rječnik koji će olakšati razumijevanje. Nakon

toga uslijedila su druga izdanja i to ponajprije iz stare dubrovačke književnosti.

Ivan Gundulić pripadao je visokoj kulturi – to je bila književnost za rafiniranije čitatelje. Pučku dionicu hrvatske književne kulture mogao je idealno predstavljati Andrija Kačić Miošić (1704–1760), štokavac, ikavac, pjesnik iz Makarskoga primorja, autor proslavljenе knjige *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* (za autorova života izašla su dva izdanja: 1756. i 1759., oba u Veneciji). Ta knjiga sadrži brojne pjesme pisane po uzoru na narodne pjesme, a to je ono što je i nepismenima bilo blisko; ponajviše pjeva o borbama protiv Turaka, što je tema koja je na hrvatskim prostorima stoljećima bila jako važna, te je djelo već od trenutka kada je objavljeno bilo vrlo popularno, i to ne samo u lokalnim okvirima, nego i mnogo šire, i tu je popularnost zadržalo tijekom cijelog 19. stoljeća. To je i knjiga koja je bila pogodna za usmenu recepciju i izvedbu: bilo je dovoljno da jedan u selu čita, a ostali slušaju. Njezini deseterački stihovi lako su se pamtili i prenosili dalje (pa se još i danas može naći pokoji stariji stanovnik Dalmatinske zagore koji znade ponešto od tih Kačičevih pjesama!).

U ozračju obilježavanja 100-godišnjice smrti A. Kačića Miošića (1860.) Matica je odlučila da će i ona proslaviti tu obljetnicu i tiskati njegovu *Pjesmaricu* u 4000 primjeraka. U to je vrijeme pokrenuta i zaklada za izdavanje pučkih knjiga koje će biti dostupne doista svakom čitatelju.

Matica je bila aktivna i u izdavanju časopisa i novina: od 1847. preuzeala je tiskanje časopisa *Kolo*; 1852. pokrenut je *Neven*, „beletristični list kojim će osvajati mladež i žene, a s njima i čitavu hrvatsku porodicu, da ne podlegne tudjinštini“ (izlazio do 1858); 1869. pokrenut je *Vijenac*, koji je izlazio

do 1903 (obnovljen je 1993. te izlazi do danas).

1874. Matica ilirska postaje Matica hrvatska; od te godine pa do 1889. predsjednik joj je bio Ivan Kukuljević Sakičinski, neumoran skupljač starih knjiga i rukopisa, autor Bibliografije hrvatske, a potpredsjednici August Šenoa i Janko Jurković. Upravo od toga vremena, dakle u posljednjoj četvrtini 19. stoljeća, MH izdala je oko 250 knjiga. Među njima su bila brojna izdanja domaćih autora, kao i stranih pisaca; prevodili su se i grčki i rimske klasici, prevodila se i literatura za najmlađe čitatelje (Jules Verne, Andersenove priče), a objavljivala se i znanstveno-popularna literatura domaćih pisaca. Matica je nastojala da knjiga dođe do što više domova, do što više ruku.

Godine 1886. sagradena je Matičina palača na uglu današnje Matičine ulice i Strossmayerova trga.

U Kraljevini SHS, odnosno Kraljevini Jugoslaviji, u doba velikosrpskoga režima, klima za Maticu nije bila osobito povoljna, a financijske su prilike bile vrlo teške, no i u to vrijeme nastaju neke jako važne knjige kao što je, primjerice, zbornik o tisućugodišnjici Hrvatskoga kraljevstva (1925). Tijekom Drugog svjetskog rata Matica je bila najvažniji državni nakladnik. Nakon rata prilike su se opet promijenile, no vrlo brzo Matica nastavlja s izdavačkim radom, a osniva i ogranke diljem Hrvatske. 1960. osnovano je i poduzeće Nakladni zavod Matice hrvatske, kojemu je zadaća bila ponajprije izdavačka djelatnost.

120 godina nakon osnutka Matice proslavljena je obljetnica, a pokrenuta je i edicija *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, zamišljena kao biblioteka namijenjena širem

krugu čitatelja, koja će ponuditi relevantan izbor iz cjelokupne hrvatske književnosti, od početaka do najnovijega vremena. Premda je u nazivu edicije navedeno „pet stoljeća“, njome je pokriven dulji period, jer prva knjiga sadrži srednjovjekovnu pismenost i književnost, dakle pisani riječ koja je nastajala već od 12. stoljeća. Ta je reprezentativna edicija postala sastavnim dijelom brojnih kućnih knjižnica.

1967. Matica donosi Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, dokument u kojemu se skupina hrvatskih intelektualaca protivi nametanju srpskoga kao dominantnoga jezika, na što su pak vlasti oštro reagirale. No Matičina se djelatnost ipak nije zaustavila; štoviše, osim kulturnoga rada ona je uvelike participirala i u političkim i gospodarskim zbivanjima te je odigrala važnu ulogu 1971. No krajem te godine, odnosno 1972., sa slomom hrvatskog proljeća, Matica hrvatska je zabranjena. Milicija je zaposjela prostorije, dio arhiva predala na čuvanje JAZU, a mnogi istaknuti članovi su uhapšeni te su završili u zatvoru (Vlado Gotovac, Franjo Tuđman, Vlatko Pavletić i brojni drugi). Nakladni zavod Matice hrvatske ipak je nastavio svoj izdavački rad te je ostao važan nakladnik.

Godine 1990. održana je obnoviteljska skupština, a za predsjednika je izabran Vlado Gotovac. Ubrzo je Slobodan Prosperov Novak pokrenuo *Vijenac*, novine za književnost, umjetnost i znanost (1993). Izmijenjene prilike u samostalnoj Hrvatskoj omogućile su pokretanje golema nakladničkog projekta, koji je nastao na tragu biblioteke Pet stoljeća hrvatske književnosti, a koji bi znanto iscrpni obuhvatio cjelokupnu hrvatsku pismenost i književnost od srednjega vijeka. Tako od 1995.

izlazi edicija Stoljeća hrvatske književnosti.

Danas Matica tiska dvotjednik za umjetnost, kulturu i znanost *Vijenac*; tiska časopise u središnjici, u Zagrebu (*Književnu reviju i Kolo*). Djeluje u oko 120 ogranaka u zemlji i inozemstvu, od kojih nekoliko ogranaka također izdaje vrijedne časopise. Rad u središnjici provodi se kroz 21 odjel, kojim su pokrivena različita područja, kao i različiti vidovi djelovanja, od postavljanja izložaba, projekcija

filmova, održavanja koncerata do održavanja znanstvenih skupova, različitih tribina i predstavljanja knjiga i autora.

Matica je preživjela burna vremena, a valja se nadati da će uspješno ploviti i dalje. Toj najstarijoj hrvatskoj kulturnoj instituciji i najstarijoj izdavačkoj kući, koja se više od 170 godina kontinuirano brine za hrvatsku kulturu, važna je i briga za Hrvate izvan domovine pa je i

osnivanje ogranka za Ruhrska područje osobito dragocjeno te se raduje svakom zanimanju koje iseljenici pokažu za hrvatsku riječ i knjigu.

Lahorka Plejić Poje

VIJESTI DANA I

11

“Riječ” 24 godine svjedok rada zajednice migranata

SADRŽAJ

Hrvatska književnost

Ivana Košak

Velimir Šeremetjev

U sklopu Interkulturalnog tjedna, ili tjedna stranaca kako se on popularno zove u Njemačkoj, u gradskoj knjižnici u Idsteingu predstavljen je dvobroj glasnika Hrvatske kulturne zajednice “Riječ” (45/46). Ovogodišnju priredbu organizirala je kulturna zajednica u suradnji sa filozofsko-literarnim kružokom „Idsteiner Mittwochsgesellschaft“, a plod je višegodišnje suradnje.

Brojni autori

Tribinu je otvorila Claudia Jäger, upraviteljica gradske knjižnice u Idsteingu, a Ivica Košak, predsjednik kulturne zajednice, pozdravio je predstavnika Vijeće stranaca dr. Asghara Fassihia. Upravo Vijeće stranaca daje veliku podršku Interkulturnom tjednu, u sklopu kojeg se od 2006. organizuju predavanja na temu literaturе, umjetnosti, jezičnog izražaja ili opće kulturnih događanja.

Tako su zahvaljujući Hrvatskoj kulturnoj zajednici predstavljeni brojni hrvatski autori, znanstvenici i umjetnici – Ruder Bošković, Ivan Ilić, Čedomil Veljac, Ivan Šupek, Vladimir Dvorniković, Drago Trumbetaš. U Interkulturnom tjed-

nu, pored naše Riječi, predstavljeni su Jaron Lainar, kao ovogodišnji dobitnik prestižne nagrade Zajednice njemačkih izdavača, te kultura Samu (Laponskog naroda) u okviru gostovanja Republike Finske na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Frankfurtu. Lanier je odlikovan za djelo „Kome pripada naša budućnost?“

Most prema kulturi

Ana Kramarić, glavna urednica „Riječi“, predstavila je najnovije izdanje kataloga spomenika rada Hrvatske kulturne zajednice. Časopis izlazi već 24 godini i jedinstven je primjer kontinuiranog rada jedne zajednice migranata u Njemačkoj. Ana Kramarić, inače nastavnica Hrvatske nastave u Hesenu i Saarlandu, predstavila je Riječ i kao most prema kulturi hrvatskog jezika, posebno izraženom u radovima učenika hrvatske nastave.

Veliku podršku Interkulturnom tjednu daje i Vijeće stranaca

Na naslovni je rad umjetnika Ivo Cenkovićana „Skok 2014.“

Iako „Riječ“ nije dvojezična, u njoj su objavljeni i hrvatski i njemački tekstovi. Ovaj glasnik nije samo dokumentacija djelovanja jedne udruge, u njemu nalazimo teme i prikaz radova predstavljenih u njemačkoj javnosti. Na 36 stranica pelmaštak autor je preko 30 radova objavio. Predstavljeni su stvaralački radovi, poput glazbenih djela autora Rajka Radišića, publicistički rad Jasne Lovričević iz knjige „U vikoru vremena“, obraden je osvrta na glazbene produkcije (CD „Zvijezda sjajna“) Kulturne zajednice iz Mainza, a predstavljeni su i literarni radovi Katice Kiš i Zdravka Luburica.

„Riječ“ donosi i izvještaj o radu javnih knjižnica, objavljene su i recenzije djela predstavljenih na literarnim tribinama. Izuzetan doprinos interkulturnoj suradnji su i radovi grupe studenata sa Sveučilišta u Siegenu.

Naslovnicu časopisa krasiti umjetničko djelo „SKOK 2014.“, rad Ivo Cenkovićana, hrvatskog umjetnika iz Berlina. Original tog rada predan je Ireni Mihalić, članici njemačkog parlamenta prigodom studijskog putovanje Kulturne zajednice u Berlin 2014. Časopis se može vidjeti i u elektroničkom izdanju na portalu redakcije „Riječ“.

1. S predstavljanja dvobroja u knjižnici 2. Naslovnička najnovijeg broja dvobroja Riječ

3. Na predstavljanju je govorila i glavna urednica Ana Kramarić

STEPHAN LUPINO I LUPINIZAM

Svijet je zamršeno klupko ljudi, događaja, kraljevstva, ratova, pobjeda i poraza. Kako odmrsiti ga? Kako u tom kaosu spoznati sebe? To su pitanja koja brusi, tokari, slika, modelira, dodaje i oduzima Stephan Lupino posljednjih godina. Usredotočio se isprva na povijesne mitove. Oblikovao je simbole totalitarnih državnika. Suočio nas je s Kleopatrom, Cesarom, Mao Ce Tungom, Titom. Lupinova golema i moćna prijestolja i sarkofazi, žare i siluete tvrde i grube obrade drva i metala, osobni su autorov obračun s prošlom civilizacijom, čiji smo sljedbenici, i sa sahranom vlastitih idealâ iz novije domovinske povijesti. Kreativni hibrid stvoren mješavinom dizajna i umjetnosti, grafiterstva i street arta, koje je Lupno jednostavno imenovao lupinizmom, način je kojim autor ironizira povijest. U umjetničkom obračunu s povijesnim mitovima Lupino zarezuje znakove u prastaru hrastovinu, oblikuje u metalu svoje viđenje i gađenje, svoje divljenje, ironiju i otpor. Oblikovao je 3D znakove imaginarnih plesača i plesačica, siluete zlokobne čudi i erotske zavodljivosti. Gledajući nizove tih nevelikih 3D

objekata/skulptura lako se možemo povesti za čitanjem njihova značenjskog smisla: ples je to na rubu moralnog ponora.

I tada uskoro nastaje Lupinov ciklus križeva: najrazličitije oblikovne varijacije u robustnom drvetu, ponekad kombinirano s metalom. Križevi otkupljenja: lijepi u svojoj grubosti. Namijenjeni onima koji žele i znaju moliti, pa i izmoliti dobrotu. Lupinovi križevi ne odudaraju od svega ostalog. Dio su umjetnikova iskreno-naivnog svijeta oblika.

Usljedila je slikarska faza dekorativnih radova uokvirenih u originalne teške hrastove okvire, u kakve je stavio i povećanja svojih naj-fotografija po kojima je postao

međunarodno čoven osamdesetih godina dvadesetog stoljeća. Slikarstvom je tek otvorio Pandorinu kutiju. Dotakao se vječne teme intimnih odnosa: žensko-muških, žensko-ženskih, muško-muških, te izmiješanih i neočekivanih. S dalekim reminiscencijama na art-deco i kabaretski život, te na new yorkške noćne lokale u čijem je ambijentu započeo svoju stvaralačku karijeru, proslikao je Lupino plesače i plesačice, manekene i manekenke, umjetnike, ljubavnike. Opsjedaju ga slike prividnog glamura i lažne ljepote. U originalnoj tehnici street i graffiti arta stvara uzbudljive odnose i erotske spletove bezimenih, bezglavih, čudovišta i

grifona, ljudi-maski, ljudi ptica, lepira, kukaca. Nadrealizam koji su ovdje pojavio nije onaj Dalijevski, već lupinovski suvremen; gotovo kao da je proizašao iz hip-hop kulture strogog zadanog pisma uzevši iz nje tek dekorativnost i crtlu mistike. Originalnim djelom, bilo ono dvodimenzionalno trodimenzionalno, s iluzijom ili stvarno, Lupino u svakom galerijskom prostoru oblikuju ili ako hoćete ispisuju lupinizmom suvremenim i aktualan znakovni friz: *Danse macabre 21. stoljeća*. Svi su Lupinovi radovi usmjereni tom velikom kolu smrti kojem, taj naš strastveni *urban-cawboy* daje pečat i mudro uzima mjeru. U cjelokupnom umjetničkom djelovanju Stephan Lupino koketira s modom, manekenkama, umjetnicima i probisvjetom koji se

na njih nakalemljuje, s okruženjem koje dobro poznaje i iz kojeg se vinuo u tešku i opsesivnu zonu stvaralaštva. Stvara danonoćno i ne prestaje. Gone ga na to unutrašnje slike i bljeskovi koji mu osvjetljavaju lijepe drvene panjeve i debla koja animira u pretvara u kipove. Bljeskovi su to divljine, ili umjetnički gladnog vuka, čije ga prezime krasiti. U posljednje vrijeme Lupino stvara maske. Maske su medij koje postoje tradicionalno u rodnom kraju umjetnika još od poganskog doba. Začahureni u drvetu otkriveni imaginacijom, Lupino pleksericom oživljava drevne mitove. Za razliku od onih prvih mitova o poglavarima totalitarnih sustava, kojima je posvetio svoje rane radove, ovi posljednji pripadaju narodu, anonimnim plesačima, magovima, onima koji

su zaslužni za istjerivanje raznih vrsta trajnih i privremenih zloduhova. Zloduh traje i množi se, živi sada i ovdje i zato je potreban umjetnik/mag Lupino, onaj koji će mu umanjiti značaj ironijom te umjetnošću sačuvati dijelić rasipavajućeg humanizma.

Lupino i njegov kreativni lupinizam, stoji sam nasuprot sviju. Snagu nekadašnjeg izbacivača zamijenio je snagom kreativnog izbavitelja.

Vjeruje da umjetnost/dizajn i njegovi hibridi oformljeni u lupinističkoj umjetničkoj originalnosti mogu promijeniti svijet.

Na bolje, dakako. U toj ga vjeri podržavamo.

Branka Hlevnjak

STEPHAN LUPINO WORLD RENOWNED NAME OF ART

,*Stephan Lupino, world-renowned name of art of diverse interests, which in recent years increasingly reifies in the works of the high range. His photography (to a lesser extent a component of this exhibition), especially those carrying a particular erotic sensual charge, a sense of sensuality of the body, space and light atmosphere of the scene. Other motives (and often a full cycle) make present state of mild metaphysical and is sufficient, for example, that one flower with its shape, delicacy and color accent in the width of the environment becomes a sign of greatness of creation. Lupino with his sensibility for the beauty in the idea links the attractiveness of women and the apparent insignificance of the fragile flower. With the eye of the camera Lupino has created works both intimate and representative and designed extraordinary art visible in different aspects of artistic expression...*

It is interesting his fascination with sculpture (already present in the early years of his work) concretized into intriguing works of substantial and distinctive plastic. Lupino's inspiration was also inspired by the biblical description of the lost states of the Eden purity and the characters that have marked the history of the ancient world and our days, with mythological and legendary features. Lupino reveals the essence of life, behavior, event-related entities that are retained in the memory of mankind to date...“

Origin: <http://stephanlupino.com/>

SEVDAH

urbane traditionelle bosnische Liebeslieder

Die weltliche Vokalgattung Sevdalinka (**Sevdah**) entstand während der türkischen Herrschaft in Bosnien (15.- 19. Jahrhundert). Die kulturellen Errungenschaften des Islam durchdrangen alle Lebensbereiche und führten u.a. zur Ausbildung von städtischen Zentren, die sich grundlegend von den mittelalterlichen befestigten Städten unterschieden. Das deutlich fortschrittlichere Leben im neuen urbanen Milieu wird nun kultureller Rahmen dieses Genres. Jedes grössere urbane Zentrum des Landes hatte seine eigene Sevdalinka- Tradition.

Die neu formierten Städte zeigten eine orientale Auffassung von urbaner Organisation: ausgebauter Stadtviertel (mahala), in denen die Häuser über alle erforderlichen Räumlichkeiten verfügten, Höfe mit Torbögen, Gärten mit dem sogenannten **čardak** (dem typischen zweistöckigen Haus), das sogenannte "asik"- Fenster (mit Gittern versehen), all das findet in

Stimmung und Geschehnissen der Sevdalinka Eingang. Über die Entstehung dieser volkstümlichen Liedform gibt es keine genauen Angaben, doch wird angenommen, dass islamisch- religiöse Gesänge (**ilahiye**), slawische Volksgesänge, aber auch jüdische Musik einen grossen Einfluss ausübten. Grössere Städte Bosniens beherbergten z.B. florierende jüdische Gemeinden, unter anderem siedelten sich dort **Sephardim**, Abkömmlinge der aus Spanien vertriebenen Juden, an. Es ist wichtig zu betonen, dass die Sevdalinka unter dem Einfluss der neuen kulturellen Vorbilder entstanden ist, aber sich auch sehr an die schon bestehenden Versformen und Lyrikmodelle der altbosnischen Tradition anlehnte. «**Sevdah**» leitet sich vom Arabischen (Persischen¹) her, wo es soviel wie „schwarze Galle“ heißt, also nach den Vorstellungen der antiken Medizin schlicht Melancholie. Als osmanisches Lehnwort erlangte es vorrangig die Bedeutung von „Liebessehnsucht“. Es wäre jedoch falsch, die Sevdalinde allein der muslimischen Bevölkerung Bosniens zuzuschlagen, sie sind kollektives Erbe aller konfessioneller und ethnischer Gruppen Bosniens, also der **Muslime, Kroaten, Serben, Sepharden, Vlachen und Roma**. Die Melodien der Liebeslieder sind nach türkisch- arabischen Vorbildern reich an Melismatik und Alteration. Klangfarbe, Verzierungskunst und eine breite Palette dynamischer Nuancierungen spielen eine übergeordnete Rolle. Das Tonsystem verwendet heute zwar im wesentlichen die westliche temperierte Skala, doch spricht vieles für eine enge Verwandtschaft mit dem **maqam** - System der arabischen und türkischen Musik. Die Texte zu den Liebesliedern sind in orientalischer Manier voll von poetischen Bildern und Metaphern. Sie handeln von Liebenden, die aufeinander warten, von unerfüllter Sehnsucht, usw. Im Bestreben Sevdalinka populär zu machen, wurde sie für Vokalgruppen stilisiert, wobei die ursprüngliche musikalisch- poetische Form, die ausschliesslich einstimmig konzipiert war, verloren ging. Die strenge Abgeschiedenheit der Frau, die ihr durch die Moral des Islams auferlegt wird (die Frau blieb vor den Blicken der Männer, ja selbst im Kreise der Familie, verborgen), führt nun zu einer musikalischen Form der Liebeserklärung:

Die Sevdalinka „**Kad ja pođoh na Bentbašu**“ ist eine der populärsten Lieder überhaupt. „Bentbaša“ ist ein Stadtteil von Sarajevo, das Wort kommt aus dem Türkischen und heißt Wasserdamm. Es gab wirklich einen Wasserdamm auf Miljacka (Der Fluss in Sarajevo) von 1422 bis 1875; gebaut von Isa-Beg Ishaković (Begründer von Sarajevo). Das Lied ist sehr interessant, weil die Melodie von einem sefardischen geistlichen Lied abstammt, das Juden nach Bosnien gebracht haben. Dieses Lied existiert heute noch in Israel mit einem anderen Text. Es ist auch interessant, dass dieses Lied in einem österreichischen Film (**Die letzte Brücke**, 1954) vorkommt.

Religiöse Lieder (**ilahiye**) der Derwische aus dem Had-i-Sinan Kloster (**tekija**) in Sarajevo.

(Sprache: türkisch)
Dimensionen: 22 x 7, S. 52

¹ Persische Sprache wurde für subtilen poetischen Ausdruck, vor allem von Dichtern, die bei einem Derwisch des Mevlevi-Tariqat, (die von persischen Dichter Rumi ins Leben gerufen wurde), nach Vorbildern suchten. Der berühmteste Vertreter war Ahmed Sudi Bošnjak, der seine Lieder in persische Sprache verfasste. Daneben sind auch Mustafa Muhliji und Fevzi Mostarac erwähnenswert.

Kad ja podjoh na Bentbašu

(Transkription: Fahrudin Strojil, Oktober 2004)

♩=60

Kad ja po - doh na Bent ba - šu, na Bent - ba - šu na vo - du,
ja po ve - doh b'je - lo ja - nje b'je - lo ja - nje sa so - bom.

Der Kontext der jüdisch-sephardischen Kultur

Nach dem Massenexodus im Jahr 1492 infolge des Edikts des Königspaares Ferdinand II. und Isabella wird ein Teil der spanischen Juden von den Türken in Bosnien aufgenommen. Die Sepharden lassen sich in den urbanen Zentren (Sarajevo, Travnik, Mostar, Banja Luka) nieder und bilden seither, obwohl gering an Zahl, eine interessante Komponente des bosnisch-herzegowinischen ethnischen, kulturellen und ökonomischen Mosaiks. Indem sie ihre jüdisch-spanische Tradition aufrechterhalten und weiterentwickeln (organisiert im Rahmen des türkischen Konfessionalismus, wie auch die anderen mileti, die religiös-politischen Gemeinschaften), leben die Sepharden in Bosnien Jahrhunderte lang im Zeichen einer besonderen Ambivalenz: auf der einen Seite als abgeschlossene und kompakte Gemeinschaft, auf der anderen als aktive Teilnehmer am alltäglichen Leben der čaršia, zu dem sie vor allem als Händler, Handwerker und gesuchte Apotheker beitragen. Obschon lange Zeit unter den Bedingungen der Diaspora lebend, dazu noch von sehr geringer Zahl, gelingt es den bosnischen Juden mit bewundernswerter Energie, ihre ethnische und kulturelle Identität über diesen großen Zeitraum hinweg zu bewahren. Ab dem 18. Jahrhundert nehmen sie auch Verbindungen mit den anderen jüdischen Gemeinschaften auf dem Balkan auf und pflegen ihre Kontakte nach Palästina und in die europäischen Städte. Ein Ergebnis ihrer Sorgfalt ist auch die Tatsache - die für ihre Zeit großen Respekt fordert -, dass der Alphabetismus unter den Juden stets beinahe bei hundert Prozent lag. Basis des gesellschaftlichen Lebens waren Tempel und Gemeinde. Die Gemeinde kümmerte sich um konfessionelle Schulen, in denen die hebräische Sprache gelehrt und die Thora und der Talmud studiert wurden. Als Rabbiner 1768 nach Sarajevo gekommen, gründet David Pardo die Höhere Rabbiner-Schule. In der Sphäre der so genannten (religios-propadeutischen) Rabbinerliteratur war die klassische hebräische Sprache in Gebrauch, im Alltag und im schriftlichen Verkehr hingegen ein besonderes jüdisch-spanisches Idiom - das Ladino. Die wichtigsten Autoren der Rabbinerliteratur sind David Pardo (Sošanim-le-David, Split 1752), Jichak Pardo (Toa fortream, Saloniki 1811), Moša Danon, Eliezer Sentov Papo und Eliezer Jichak Papo. Zu den höchst authentischen Kulturleistungen der bosnischen Sepharden zählen ihre Volkslieder - Romanzen von geschliffener Form und leisen melancholischen Tonen. Auf den sephardischen Friedhöfen (wie z. B. auf dem größten in Sarajevo) findet man Epitaphe von äußerst suggestiver und meditativer Kraft. Weltberühmt ist die Sarajevoer Haggadah,¹ ein wertvoller illuminiertes Kodex, der im 13. bis 14. Jahrhundert in Spanien entstanden ist und, nach Bosnien verbracht, alle historischen Katastrophen durch die Jahrhunderte hindurch bis heute überlebt hat. Mit dem Ende des 19. Jahrhunderts beginnen auch unter den Juden starke Prozesse der Emanzipierung, es erfolgt die Abkehr von den traditionellen Lebensweisen und der Anschluss an den modernen europäischen Geist. Dieser Prozess bringt eine Reihe von Denkern, Kulturschaffenden, Literaten, Künstlern, Politikern und sehr verdienten Fachleuten in den vitalen Bereichen der Wirtschaft, Wissenschaft und Medizin hervor.

Ivica Košak
Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.

¹ Die Haggada (hebr. הגדה) (auch Aggada; hebräisch, „Verkündung/Erzählung“) ist ein meist reich bebildertes Büchlein, das am Abend von Pesach, dem Fest der ungesäuerten Brote, beim Festmahl mit der Familie gemeinsam gelesen und gesungen wird. Das Buch, das teilweise auf aramäisch und teilweise auf hebräisch ist, beschreibt die Vorgänge, die man im Buch Exodus nachlesen kann: Das Exil in Ägypten und den Auszug in die Freiheit. Zahlreiche Lieder, die jedes jüdische Kind auswendig kann, begleiten das Festmahl, das man auch Sederabend nennt.

Idsteiner Mittwochsgesellschaft

2001 hervorgegangen aus einem "Gesprächskreis Philosophie" der Volkshochschule, bei dem über mehrere Semester philosophische Themen und Strömungen intensiv behandelt wurden, sieht sich die Idsteiner Mittwochsgesellschaft als "Forum für seriöse Befassung mit geistiger Kost". In wechselnder Zusammensetzung finden sich wöchentlich zehn bis zwölf Damen und Herren aus einem Kreis von etwa 20 Mitgliedern zusammen, um ein vorher festgesetztes Thema zu diskutieren. Ein Referent (meistens aus dem Kreis der Teilnehmer, gelegentlich auch ein Gastreferent) trägt ein Thema vor, und die Runde diskutiert anschließend dessen verschiedene Aspekte.

Dabei geht es um philosophische Themen oder die philosophische Betrachtung kultureller, naturwissenschaftlicher oder historischer Fragen. Die Themenauswahl ist nicht an religiöse, weltanschauliche oder politische Standpunkte gebunden. Auch während der immer lebhaften Diskussionen gibt es keine Tabus, und die Redebeiträge sind so unterschiedlich wie die Standpunkte der Diskutanten.

Der Gesprächskreis befasst sich nicht nur mit Philosophiegeschichte, so gehören zu den Themen aus jüngster Vergangenheit beispielsweise "Sophokles - eine Lichtgestalt der attischen Kultur", "E = mc² - die berühmteste Formel der Welt" oder "Die ewige Wiederkunft des Gleichen".

Die Kroatische Kulturgemeinschaft e.V. trägt seit nunmehr 10 Jahren zu multikulturellen Themen bei.

Quelle: <http://www.idsteiner-mittwochsgesellschaft.de/index.htm>

Der Zauber der Buchstaben

Idsteiner Mittwochsgesellschaft, Vortrag vom Mittwoch, den 1. Juli 2015

Ein Leben mit Büchern ist ein reiches Leben. Lesen ist großes Kino im Kopf, denn das Wissen hat Grenzen, die Fantasie nicht. Und Lesen ist Freiheit. Das Land, in dem Bücher nicht verboten und nicht verbrannt werden, ist ein freies Land. Ein unschätzbarer Wert für die, die es anders erleben mussten. Lesen und Leben sind nicht von ungefähr nur einen Buchstaben voneinander entfernt.

Banalität oder literarisches Kleinod – aus der Anordnung von 26 Buchstaben lässt sich alles zaubern. Das ist das Wunder. Die Sprache kennt keine Wahrheit. Zwischen Tiefe und Schmalz, Schönheit und Agitation lassen sich die Buchstaben

gebrauchen und missbrauchen. Das ist ihr Fluch.

Aber so ernst wollte ich gar nicht werden. Lesen, egal was, macht Spaß. Na ja, doch nicht ganz egal was. Im Normalfall bildet sich der Geschmack mit der Zeit heran und man misstraut den Geschichten, in denen die Protagonisten sich am Ende mit einem scheuen Kuss, für immer glücklich in die Abenddämmerung schreitend, aus dem Buch verabschieden. Inzwischen wissen wir, so ist das Leben nicht. Wer wie ich seine frühen Lese-Erfahrungen mit Hemingway-Romanen machte, erinnert sich vielleicht, wie ungewöhnlich und faszinierend die Lakonie dieser

schnörkellosen Prosa anmutete. „Der Papagei spreizte das Gefieder und schiss“. Welcher Intellektuelle hätte sich bis dahin getraut, einen solchen Satz zu schreiben? Wer hätte die Balance zwischen interessantem Plot und unaufgeregter Form so stilsicher beherrscht? Inzwischen hat sich der rasante Schreibrhythmus etabliert und der Drei-Wort-Satz „Ilsebill salzte nach.“, mit dem Günter Grass seinen „Butt“ beginnt, wurde 2007 von der Stiftung Lesen zum schönsten Buchanfang gekürt. Aus einem ganzen Kapitel von Theodor Fontane oder von Thomas Mann könnten ein Grass oder ein Raymond Carver mit Vergnügen grade mal einen Absatz basteln und alles Wichtige wäre gesagt.

Nichts übrigens gegen Thomas Mann. Hoher Anspruch. Ellenlange Sätze. Über seine Bücher mitreden zu können, kommt immer gut an. Als der Onkel seinen kürzlich konfirmierten Neffen fragte, ich hatte Dir doch die Buddenbrooks geschenkt, wie gefiel Dir denn das Buch? war die Antwort durchaus nachvollziehbar: „kann ich noch nicht sagen, bin noch nicht beim Verb angekommen.“

Ich habe allerdings den Verdacht, der Junge hat sich – wenn überhaupt – im Internet schlau gemacht, eine Seite Bildschirmtext mit Thomas-Mann-Leseproben überflogen und diese Art von Literatur als inkompatibel mit seinen geistigen Interessen eingestuft.

Vielleicht hätten ihn Charlotte Roches Romane oder die diversen „Shades“ mehr interessiert, jene Druckerzeugnis, die nach ihrem Erscheinen auf dem aktuellen Büchertisch in der Buchhandlung so heftige Gebrauchs-spuren vom vielen Durchblättern aufwiesen. Die Beschreibung von kundigen Freunden war allerdings abschreckend genug, mich da vom Lesen abzuhalten.

Dabei mag ich Bücher, die frech und mutig sind. Hab' nichts gegen eine

offene Sprache, nichts gegen hocherotische oder drastische Szenen, die, auf gekonnte Art erzählt, zwischen Buchdeckeln ihr Wesen oder ihr Unwesen treiben. Henry Miller war zwar damals für ein junges Mädchen gewöhnungsbedürftig, ich gebe es zu. Aber die Liebe ist ein bunter Hund und besteht nicht nur aus dem Gleichklang schöner Seelen. Na und - dann will ich das auch lesen und zwar am liebsten so exzellent formuliert wie zum Beispiel bei Nabokov, bei John Irving oder Philip Roth.

Kann, darf man mal ein Buch weglegen, weil man keinen Zugang findet?

Damit hab' ich kein Problem. Der Tag von James Joyce' „Ulysses“ z.B. war bisher noch nicht mein Tag. Doch irgendwann werde ich mich sicher auch auf diese eigenwillige Lektüre einlassen können. Und die Wiederentdeckung der verqueren pubertären Verwirrungen von Robert Musils jungem Zögling Törless war keine Offenbarung mehr für mich. Es ging mir dabei wie mit einer fremd gewordenen Jugendliebe. Vielleicht aber hatten wir die Lektüre damals im Deutschunterricht einfach zu Tode interpretiert.

Bücher, die unser Hirn bedienen und unser Herz berühren, dürfen alles sein – spannend, temporeich oder episch breit, zärtlich und leise oder sarkastisch und politisch unkorrekt bis zur Schmerzgrenze, abgrundtief böse oder zu schön um wahr zu sein. Leidenschaftlich Bemühte können sie geschrieben haben oder mühelose Genies. Alle dürfen alles schreiben. Nur eines dürfen sie nicht: uns langweilen.

„Der Mensch ist ein Gemisch aus Scheisse und Mondschein“. Arno Schmidt hat das gesagt und es ist in der für ihn typischen Verknappung so provokant wie es wahr ist:

Da ist das sterbliche Wesen Mensch, ausgeliefert der Chemie seines Körpers, gebunden durch Erdenschwere - lebenslang.

Und da ist Mondschein, da ist Fantasie, da sind unsere Träume.

Das ist die Kathedrale, in der die Musik und die Geschichten und Gedichte zu Hause sind.

Helga F. Weisse
Idsteiner Mittwochsgesellschaft

Magična moć riječi

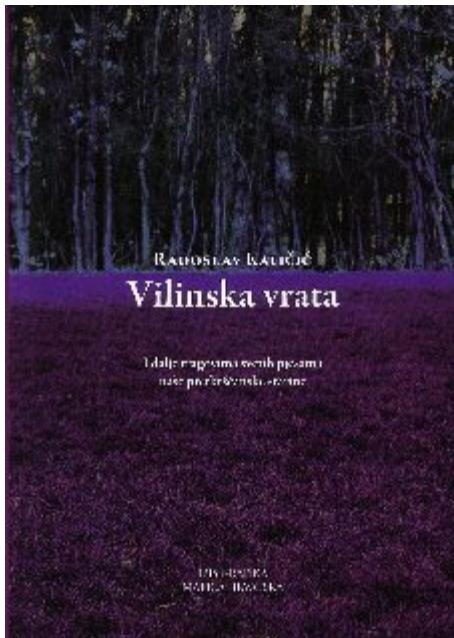
Svi znamo kakvu moć imaju riječi. Većina vaših vjerovanja se oblikuje riječima, a riječima ih je moguće i promijeniti. Važnije od širine rječnika koji svjesno koristite su same riječi koje ste "odabrali", jer imaju snažan utjecaj na doživljaj stvarnosti.

Izgovorene riječi oblikujukživot i sudbinu. U gornjem članku donosimo tekst gospođe Helga F. Weisse, članice filozofsko-literarnog kružoka **Idsteiner Mittwochsgesellschaft**.

Riječi su moćne. *ispaljenu strijelu i izgovorenu riječ ne možemo vratiti* - kaže indijska poslovica. Nakon što ih pošaljemo u svijet, one krenu u smjeru u kojem smo ih poslali... Ako smo bili precizni, pogodit će metu. I zato, njima bismo trebali pažljivo baratati.

Ponekad je teško, obuzdati izlazak *zlih* riječi iz naših usta. Ponekad gotovo u trenu kad pomislimo nešto, riječi kao da same izlete... Puno bi ih lakše bilo zaustaviti kad bismo naučili da naše misli, koje bismo na taj način objavili, ne smiju biti tako *loše*. Kroz pisanu riječ ne nalazi se ne samo bijeg od užasne stvarnosti nego se stvara vlastita koja pomaže, kako je to prikazano i u članku *Progovori* u **Riječi** broj 43 iz 2013. godine na strani 26-27.

Red. []

Radoslav Katičić:

Vilinska vrata

*I dalje tragovima svetih pjesama naše
pretkršćanske starine*

Matica hrvatska i
Ibis grafika d.o.o.
Zagreb, 2014.

Nakon trilogije (*Božanski boj*, *Zeleni lug*, *Gazdarica na vratima*) s podnaslovom *Tragovima svetih pjesama naše pretkršćanske starine* akademik Radoslav Katičić dopunjuje svoja istraživanja i četvrtom knjigom **Vilinska vrata**, koja se tematski i metodološki naslanja na prethodne tri i s njima je potpuno komplementarna. Stoga s pravom i nosi sličan podnaslov: *I dalje tragovima svetih pjesama naše pretkršćanske starine*.

Radoslav (1930), klasični filolog, jezikoslovac, indoeuropeist, indolog i slavist, jedan je od najistaknutijih hrvatskih znanstvenika u zemlji i svijetu na području humanističkih znanosti. Tumači i rekonstruira u knjizi *Vilinska vrata* svete tekstove, obrede i vjerovanja naše pretkršćanske starine. U trinaest poglavlja Katičić donosi priče vezane za hrvatsko podneblje, konkretna mjesta i sredine u zemljopisu jugoistočne Europe. U njima on upućuje na obilježja naše stare, pretkršćanske vjere i narodnih običaja, a koja su povezane sa samim zemljишtem. I naslov djela dolazi iz studije (u knjizi je to šesto poglavlje) o istoimenome mjestu na Velebitu. Dok prethodne knjige govore o našoj *staroj vjeri* koja je postojala prije službenog prihvaćanja ili pak nametnutog kršćanstva. U knjizi se predstavljaju rezultati istraživanja o podacima koji upućuju na vezu sa svjetskom, posebno indoeuropskom baštinom.

U usmenoj književnosti svih naroda slavenskog jezika ugrađeni su ulomci praslavenske sakralne poezije. U tim obrednim pjesmama kazivao se mit i skroviti sveti odnosi u svijetu. Ti nam ulomci omogućuju da ponešto pouzdano saznamo o svojoj staroj vjeri. A ova knjiga je osebujni znanstveni radi o onom što se može znati o vjeri starih Slavena po tragovima kako se mogu pronaći u jezicima slavenskih naroda, posebno u zapisima usmene književnosti. Autor, koliko je moguće, i u ovoj knjizi rekonstruira tekstove, a ovi, tako rekonstruirani tekstovi govore o vjerskim sadržajima i predodžbama starih Slavena te na taj način sami kazuju mitove. U *Vilinskim vratima* Katičić promatra kako se pretkršćanska predaja preoblikuje i nastavlja u kršćanskoj, kako su novopokršteni ljudi elemente stare vjere prilagođavali novoj vjeri i tako preoblikovane i prilagođene zadržavali i predavali dalje potomcima.

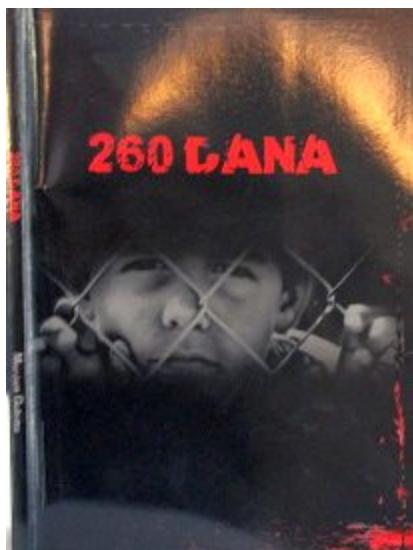
Utvrđivanje staroga, ishodišnog stanja zahtijeva intenzivno bavljenje mijenjom. Valja iznaći i utvrditi kako se je stara vjera mijenjala u doticaju s kršćanstvom i kako se je kršćanstvo mijenjalo u tijesnom i dugotrajnom doticaju sa starom vjerom. Kroz duga stoljeća jedno je živjelo u uskom dodiru s drugim. Svečani čin na Crkvini u Biskupiji nije mogao trenutačno iščupati staru vjeru narodu iz duše.¹

Izraz **vilinska vrata**, a kojim je naslovljena ova knjiga bio je naziv zagrebačko-zadarskog projekta za pomno i svestrano istraživanje i vrednovanje tradicijske kulture južnoga Velebita.² Narod s obiju strana južnoga Velebita vjeruje u vile koje žive i kreću se u stjenovitim vrletima. A to se vjerovanje odražava i u mjesnim imenima tog kraja. Osobito je dojmljivo i duboko se usijeca *Vilinska vrata*. Po narodnom vjerovanju, vile izlaze kroz ta vrata na zborovanja u planini.

Red. []

¹ Radoslav Katičić: *Vilinska vrata*, Matica hrvatska, Zagreb 2014, str. 7

² Ibid. str. 79

„Ne čekaj dobro, već ga čini kako bi ti se isto prije vratilo“; ili „Ja, Marijan Gubina, ne osuđujem, ne mrzim... NEMOJTE NI VI.“

Marijan Gubina:

260 dana

- ISBN: 9789535679905
- Izdavač: Auxilium
- Broj stranica: 107
-

Autobiografski roman, dnevnik 260 dana, Marijana Gubine potresna je priča desetogodišnjeg dječaka koja se čita u dahu i izaziva mnoštvo emocija koje se mijesaju s nevjericom da ljudsko biće može smisliti, a s druge strane i preživjeti takva zlodjela.

Način ratovanja u Vukovaru te postupanje sa civilima i ratnim zarobljenicima nakon osvajanja grada može se promatrati kao paradigma rata u Hrvatskoj te svih ratova na prostoru cijele bivše Jugoslavije. Kalkulacija sloma morala i volje za otpor kroz teror nad civilima, imala je u povijesti vojnih sukoba ograničeni uspjeh, ali nanosi trajnu štetu ugledu agresora. No to ne znači, kako je ona strana koja je pretrpjela veću kolateralnu štetu kao na primjeru bombardiranja njemačkih gradova u II svjetskom ratu, da se time mijenja pogled na uloge političke odgovornosti zaraćenih strana. Na jednoj drugoj razini, stradanje civilnog stanovništva iz populacije etničke manjine Roma u svim ratovima tijekom 20. stoljeća na Balkanu, ne mijenja i ne poboljšava uvjete njihove socijalizacije u moderno društvo.

70 godina poslije oslobođenja od fašističkog terora i u Hrvatskoj postoji snažna politička volja za promjenom paradigm i revizijom moralnog stava prema opravdanju ili osudi protivnika. A u primitivnoj verziji balkanskog političkog razmišljanja politički je protivnik svaki neistomišljenik. Kada u takvoj situaciji civilna žrtva postane predmet za masovnu manipulaciju mišljenje i stvaranje revisionističkog stava. – Eto vidite, naše žrtve su nevine, a to je civilno stanovništvo po naravi stvari uvijek, neposredni počinitelji su krivi! Odgovornost izvršitelja postaje time u suženom obzoru svijesti opravdanje vlastite (su)odgovornosti. Ova subreligiozna metodologija manipulacije masama kako ju opisuje francuski znanstvenik Gustave le Bon iz 19. st. uvijek se i nanovo pokazala djelotvornom. Tako npr. legenda o Jeanne d'Arc, zasnovana na priči o partizanskoj borbi Francuza protiv engleske okupacije u 15. st., dakle u osnovi narodno-oslobodilački ep, postaje politički mit religiozno motiviranog obračuna s protivnicima i plakativni program reakcionarne desnice Front National u Francuskoj danas.

Traumatična autobiografska isповijest pod naslovom „**260 dana**“ kao posljedice građanskog rata u Hrvatskoj je isto tako dojmljiva priča, a koja bi trebala pružiti snažno svjedočanstvo praštanja i mira. Trebalо bi, unatoč opasnosti da se nešto tako mučno kao što je iskustvo 10-godišnjaka koji je skupa sa svojom obitelji proveo 260 dana u srpskom zarobljeništvu pretvoriti u Wagnerijansku operetu. Dobronamjerno izvođenje ove priče bi zato trebalo biti predstavljeno usporedno sa sudbinom Aleksandre Zec. Aleksandra je bila vjerojatno sasvim obična dvanaestogodišnjakinja, koja po ničemu ne bi zaslužila da se o njoj piše, da ju nisu, nevinu ubili 7. prosinca 1991. u Zagrebu.

Slom hrvatskog otpora u Vukovaru dogodio se 12. studenog 1991. A sudbine žrtava tromjesečne tragedije su i dalje, a što ne zaslužuju, predmetom poziva na osvetu, lustraciju ili „čišćenje dvorišta“!

„**260 dana**“ pripovijeda tek patnju i zatočeništva djeteta i njegove obitelji u jednom ratu lišenom bilo kakve čovječnosti. To je i svjedočanstvo o čovjeku koji zna i može preživjeti gotovo sve, zacijseliti, oprostiti, nastaviti dalje u miru. I premdа bi se na prvi pogled moglo učiniti kako je riječ o knjizi zaognutoj posvemašnjom crninom, ono što nam ova romanizirana isповijest nudi prije svega je dramaturgijska katarza – svojevrstan vodič do točke kada **praštanje postaje ljudski**, i nudi zalog za budućnost u miru, trajnom spokoju utemeljenom na otpuštanju mržnje i zlopamćenja.

Ivica Košak

Josip Majnarić:

Obnova segregacija

Povijest i rješavanje feudalnih odnosa u Hrvatskoj i Slavoniji, s primjerima o segregacijama u Gorskem kotaru

Pučka prosvjetna knjižnica; br. 3,

Tisak: Hrvatskog štamparskog zavoda, Zagreb, 1920.

Josip Majnarić rođen je u Delnicama 1872. u staroj goranskoj obitelji. U Rijeci je završio gimnaziju, a diplomirao je 1889. na Gospodarsko-šumarskom učilištu u Križevcima. U jesen 1916. zaposlio se u Zagrebu kao zemaljski šumarski nadzornik u hrvatskoj vlasti. Tijekom posljednjih godina I. Svjetskog rata zaokupljen je aktivnošću oko revizije segregacija. Pozvan je kao agrarni inspektor da izradi tehničku dokumentaciju za revindikaciju narodnih šuma u vlasništvu grofova Thurn Taxis i Ghyczya. Sudionik je i međunarodnog procesa u kojem je kneževska obitelj Thurn Taxis tužila Kraljevinu SHS zbog eksproprijacije posjeda.¹ Vezano uz problematiku nastao je i rad: *Obnova segregacija: povijest i rješavanje feudalnih odnosa u Hrvatskoj i Slavoniji, s primjerima o segregacijama u Gorskem kotaru*.

Nedatirana bilješka, nepoznatog autora o djelu:

G. nadzornik Majnarić razlaže u ovom prilično opsežnom i zanimivom djelcu najprije, kako je došlo do urbarnog odnošaja između bivših feudalaca i njihovih kmetova, a zatim opsežnom stručnom spremom razotkriva zle i po naš narod iz bivšeg Provincijala upravo ubitačne strane cesarskih patenata od god. 1853. i 1857. Dokazuje, da su ti patenti prevarnim i nasilnim načinom lišili naš narod velikog dijela šumskog i pašnjačkog zemljišta koje mu po pravu pripada, te zatim stavlja svoje prijedloge obzirom na to, kako bi se navedene nepravde i otimačine, učinjene, na našem narodu bivšega Provincijala, imale ispraviti.

Djelce je pisano vrlo lijepim i lakin stilom. Osobito se čitaoca doimlje toplina, kojom se pisac zauzimlje za slabe, potlačene i prevarene, a ta ga pravdoljubivost potiče, da se zauzme također za ispravak nepravde i otimačine, što ju je na drugom dijelu našeg naroda – onom iz bivše Vojne Krajine – izveo kr. ugarki državni erar diobom šuma između sebe i pojedinih imovnih općina. Svim prijateljima našeg seljačkog naroda, a naročito narodnim zastupnicima onima, koji to žele biti, preporučamo ovo djelce najtoplje.

Ovaj rad je igrom slučaja dospio u knjižnicu **Hrvatske kulturne zajednice**. Pronađen je kao neobrezana tiskovina među starim papirima na tavanu uz citiranu bilješku, a u kojoj se preporučuje Majnarićev rad kojine samo da ima povijesnu vrijednost, nego i objašnjava neke probleme vezane uz neuspjeh kasnijih nacionalizacija i denacionalizacija u Hrvatskoj.

Josip Majnarić na kraju svoje knjige, gotovo proročanski upozorava:

... Time ćemo (ispravljanje neporavde u provedbi ukipanja kmetstva op.a.) provesti veliko djelo i moći reći, da smo uvažili uputu velikog političkog ekonoma Roschera² o potrebi opreza u prigodi i istini, da u razvoju čovječanstva nije ništa tako pogibeljno kao prenagljeni prelaz iz ropstva u slobodu.

Pa kada tako bude naš puk, u kojem je iskra osjećaja i ljubavi trajno jaka i svjetla, u nama doista našao oce, braću i učitelja, onda će i jazovi, koji nas dijcle i koji se do jučer pričine premostivima, sami od sebe.

To je naša životna zadaća i zadaća našega doba.

Naš narod je politički sloboden, valja ga dakle još oslobođiti kulturno i ekonomski, bez kojeg spasenja sama politička sloboda o sebi vrijedi jako malo.

Sloboda nacionalna bez slobode ekonomske i kulturne je opsjena i ništavilo: ona priliči sužnju, koji je sav svoj vijek proveo u tamnici, i oslobođen, izašavši iz tamnice, našao se u divotnoj prirodi, koja ga dariva toplinom i sjajem davno očekivanog sunca, pomladjuje mu krv svježim zrakom okrepe, a sa svih sirana ori se nadčovječna i potresna pjesma pobjede i slobode — nu zaman, ako mu pored nebeskih tih darova ne pruži i hljeba, bez kojeg, makar i oslobođen, mora da — mre!

Ivica Košak

¹ Sudski proces je okončan 1. prosinca 1939. kada je donijeta uredba po kojoj knezovi Thurn Taxis ustupaju tadašnjoj državi od vlastelinskih šuma 23.414 ju-tara i 518 četvornih hvati zajedno sa svim zgradama i objektima uz novčanu naknadu. Ovo je bio konačni i najveći uspjeh koji je Josip Majnarić postigao u upornoj borbi za prava bivših goranskih kmetova. Time je narod na području bivšeg veleposjeda Txurn Taxisa bez ikakvih tereta i troškova došao u konačni posjed ne samo šuma izlučenih 1920., već i naknadno eksproprijiranih kompleksa zemljišta ukupne površine 23 414 jutara. U Hrvatske šume, *Časopis za populacijsku šumarstvu*, broj 163/4 Zagreb 2010.

² Wilhelm Roscher, njemački povjesničar i ekonomist iz druge polovine 19. st. Njegovo se učenje zasnivalo na kršćanskoj etici koju on filo-semitski prilagodavao i idealistički romantizirao. Roscher je isticao izvanrednu i nezamjenjivu ulogu židovstva u srednjovjekovnoj trgovini kao ekonomsku školu europskih naroda.

Kroatische Kulturgemeinschaft für die MULTIKULTURELLE LISTE (ML)
Ausländerbeiratswahl in Wiesbaden am 29. November 2015

Der Ausländerbeirat der Landeshauptstadt Wiesbaden hat eine lange Tradition. Er war in Deutschland einer der ersten Ausländerbeiräte und existiert seit 1972. Seitdem haben sich hunderte Migrantinnen und Migranten dieser Stadt als Mitglieder des Ausländerbeirates engagiert. Die Migranten-Community ändert sich stetig, viele kommen neu dazu, aber viele migrieren weiter, deshalb sind die Anforderungen an die Arbeit des Ausländerbeirates gestiegen.

Die Arbeit des Ausländerbeirates ist für die Integration der Migranten und für die interkulturelle Verständigung in unserer Gesellschaft von hoher Bedeutung. Sie kann aber nur gelingen, wenn sie von den Zuwanderern und den Einheimischen gemeinsam gewollt und vorangetrieben wird. Die Politik muss diese interkulturelle Verständigung und die Integration der Migranten ständig im Blick haben und Maßnahmen zu deren Förderung in die Wege leiten. Der Ausländerbeirat kann als Interessenvertretung mit Sachkenntnis, Erfahrung und Kompetenz seinen Beitrag dazu leisten.

Dieses Engagement der Migrantinnen und Migranten kann nur durch faire und freie Wahlen gefördert werden. Die Überlegungen mancher Politiker, den Beirat durch Benennung von ihren eigenen Parteien nahestehenden Migrantinnen und Migranten zu ersetzen, wäre die Förderung einer Elite unter den Migranten und kein Beitrag zur Demokratie. Eine Demokratie braucht regelmäßige Wahlen.

Julius Gomes, Mitglied des Ausländerbeirats Wiesbaden mit der Kroatischen Kulturgemeinschaft e.V. am 21.06.2015 auf der Platte/Wiesbaden

Ich (Julius Gomes) bin seit 1989 im Ausländerbeirat Wiesbaden engagiert, kandidierte damals auf der Internationalen Sozialistischen Liste und bei der nächste Wahl 1993 (in dieser Zeit war die Amtsperiode nur vier Jahre) gründete ich die MULTIKULTURELLE LISTE (ML). Seitdem bemühe ich mich, Menschen aus

verschiedenen Kulturen für die Liste als Kandidatinnen und Kandidaten zu gewinnen und sich gemeinsam für die Wahl zu engagieren. Dieses Jahr findet die Ausländerbeiratswahl am 29. November 2015 statt.

Liste 6

**MULTIKULTURELLE
LISTE (ML)**

Kroatische Kandidatinnen für die Ausländerbeiratswahl in Wiesbaden am Sonntag, den 29. November 2015

Platz 2
Vesna Ačkar

Platz 10
Jela Šare

Platz 14
Ružica Matanić

Die MULTIKULTURELLE LISTE (ML) setzt sich für folgende Ziele ein:

- für ein gleichberechtigtes Zusammenleben von Migranten und Deutschen
- für die interkulturelle Verständigung, Toleranz und kulturelle Freiheit
- gegen Vorurteile, Diskriminierung und Gewalt
- für die Anerkennung der ausländischen Studien- und Berufsabschlüsse
- für Verbesserungen in der Ausbildung von Migrantinnen und Migranten
- für eine schnellere Entscheidung in aufenthaltsrechtlichen Fragen, damit die Migranten früher eine Ausbildung anfangen und arbeiten können
- für die Förderung und Unterstützung ausländischer Vereine

Alle diese Forderungen sind nicht neu, sie wurden aber von der Politik nur punktuell aufgegriffen. Wir als Mitglieder der MULTIKULTURELLEN LISTE (ML) im Ausländerbeirat Wiesbaden können und müssen diese Forderungen immer mit Augenmaß in unserem täglichen Handeln einbeziehen.

Ich appelliere an alle wahlberechtigten Wähler, ein Zeichen ihrer Integration in diese Gesellschaft zu setzen und wählen zu gehen. Fordern Sie ihre Freunde und Bekannten auf, auch wählen zu gehen, das wäre ein gutes Zeichen. Wir, die MULTIKULTURELLE LISTE (ML) bedanken uns jetzt schon und freuen uns auf ein gutes Ergebnis bei den Wahlen am 29. November 2015.

Auch drei Kroatinnen, **Vesna Ačkar**, **Ružica Matanić** und **Jela Šare** stehen am 29. 11.2015 zur Wahl. Wählen auch Sie die MULTIKULTURELLE LISTE (ML) und tragen Sie dazu bei, dass die kroatische Gemeinschaft eigene Vertreter im Ausländerbeirat Wiesbaden bekommt.

Julius Gomes

IMPRESSUM

RIJEĆ - glasnik Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden DAS WORT - MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KULTURGEMEINSCHAFT

Vol. XXV, Nr. 48/49, Wiesbaden, MMXV

Adresa / Adresse:

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.
c/o Ivica Košak, Ernst Töpfer-Str. 4, 65510 Idstein
Tel: +49(0)6126-8145,
E-Mail: info@hkz-wi.de
<http://www.rijec.hkz-wi.de>

Nakladnik / Verleger:

Hrvatska kulturna zajednica e.V. Wiesbaden
Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.
V.I.S.d.P.: Ivica Košak, Ernst Töpfer-Str. 4, D-65510 Idstein
E-Mail: ivica.kosak@online.de

Glavna urednica / Redaktionsleitung

Ana Kramarić

Članovi redakcije / Redaktionsmitglieder

Ružica Matanić, Silvija Šljivić, Nada Višak,
Slaven Ljiljanić, Ivan Matotek, Jakov Rimac, Branko Višak

Suradnici / Mitarbeiter

Aleksandra Brnetić, Marijana Dokozla, Marijana Erstić,
Jadranka Gradac, Katica Kiš, Rajko Radišić, Jela Šare

Graphik Design / Layout

Ivica Košak

Tisk / Druck

Klicks GmbH, Ziegelhüttenweg 4, 98693 Ilmenau

Rukopisi se ne vraćaju. Za sadržaj napisu odgovaraju autori.

Uredništvo se kao i izdavač ne mora nužno slagati s mišljenjem autora.

*Für unverlangt eingesandte Manuskripte übernehmen wir keine Haftung
und senden diese aus Zeit- und Kostengründen nicht zurück.*

*Für den Inhalt der Beiträge zeichnen die Autoren verantwortlich,
auch spiegelt dieser nicht immer unbedingt die Meinung der Redaktion wider.*

Vertrieb:

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.

Oglasni / Anzeigen:

1/1S: 100 €, 1/2 S: 50 €, 1/4 S: 25 €, 1/8 S: 13 €

Oglas u boji – dvostruka cijena. Farbdruck - das Doppelte des Preises für S/W Druck

Banka / Bankverbindung:

Wiesbadener Volksbank e.G. Wiesbaden

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.

IBAN: DE30510900000021280500

BIC: WIBADE5WXXX

RIJEĆ ISSN 2196-6109

Unser Ziel ist es, kroatischen Spezialitäten und Weinen einen festen Platz auf Fest- und Alltagstischen zu geben. Die internationalen Sommerfeste in Wiesbaden und Idstein beispielsweise wären für die Kroatische Kulturgemeinschaft ohne diese Spezialitäten nicht denkbar. Wir sind der Überzeugung, dass dieses Ziel am besten erreicht werden kann, wenn wir mit Partnern zusammen arbeiten, die diese Spezialitäten aus Kroatien direkt an uns liefern.

Mit dem „BUDIMIR - Kroatische Weine und Feinkost“-vertrieb haben wir so einen Partner gefunden.

BUDIMIR - Kroatische Weine und Feinkost

Massenheimer Weg 12

D- 61352 Bad Homburg

Telefon: 06172-690437

Fax: 06172-25764

E-Mail-Adresse: Budimir@budimir.info

<http://www.budimir.info/Startseite/>

Dwight-D.-Eisenhowerstraße 2

65197 Wiesbaden

Tel: 0611 84 00 20

www.fidus-wiesbaden.de

fidus-wiesbaden@freenet.de

Öffnungszeiten

Mo - Sa	10.00 - 13.00 Uhr
Mo, Di, Fr	15.00 - 18.00 Uhr
Donnerstag	15.00 - 20.00 Uhr
Mi + Sa	Nachmittag geschlossen

Ihr Fachgeschäft für natürliches
Bauen und Wohnen

Naturlatexmatratzen

- Matratzenberatung und Probeliegen in ruhiger Umgebung
- große Auswahl an Matratzen von verschiedenen Herstellern
- Massivholzbetten und Bettwaren

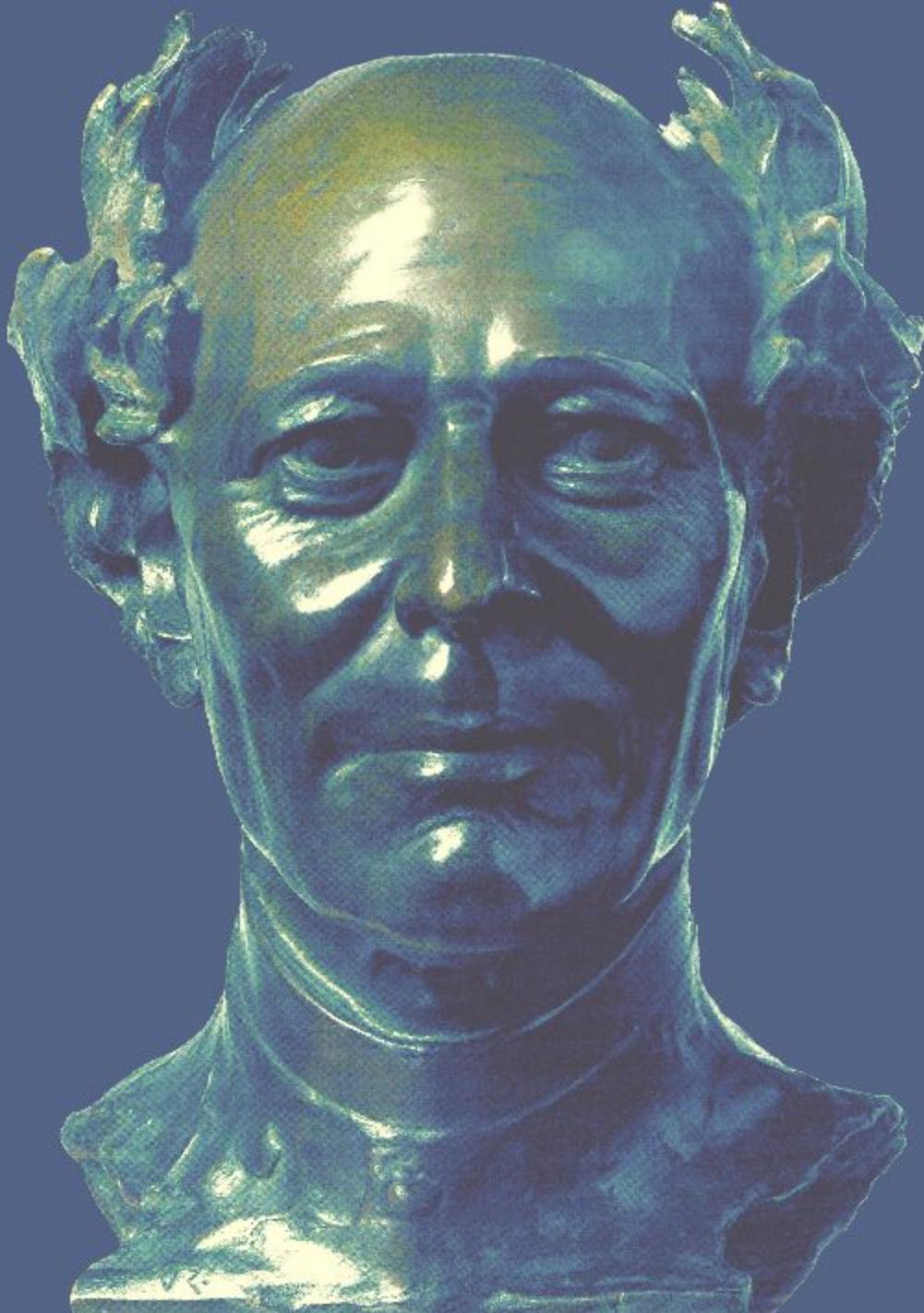

Bodenbeläge

- Holz, Kork, Lino, Teppich,
- Beratung, Verkauf, Verlegung
- Schleifarbeiten, Maschinenverleih

Naturfarben

Josip Juraj Strossmayer

(Osijek, 4. veljače 1815. – Đakovo, 8. travnja 1905.)

Teolog, političar i kulturni djelatnik

(utemeljitelj središnjih hrvatskih znanstvenih i kulturnih institucija), te pisac;
jedan od najznačajnijih i najutjecajnijih hrvatskih ličnosti 19. stoljeća.

Poprsje je djelo Rudolfa Valdeca s kraja 19. stoljeća.
Fotografirano u Modernoj galeriji u Zagrebu (arhiva redakcije).

EBG
Rijec

Vol. XXIV, Nr. 48/49, Wiesbaden MMXV

ISSN 2196-6109